

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

ผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)
ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

एमकाणुऑनू कुलूनडाला

26 ก.ย. 2560

6002 44 649

372701

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

กลุ่มวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์

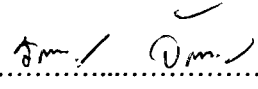
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2560

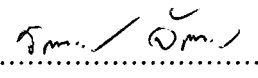
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

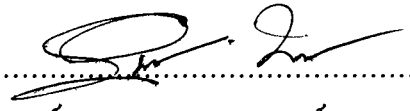
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ เอมกาญจน์ กลิ่นมาลา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

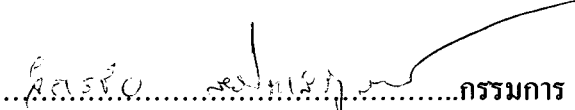
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์ ดร.รชฎ จันทร์น้อย)

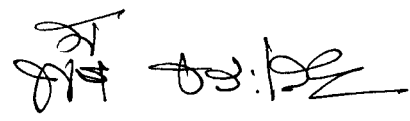
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(อาจารย์ ดร.รชฎ จันทร์น้อย)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อุษณากร ทาวะรัมย์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.จัทรัชัย สือประเสริฐสิทธิ์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนัญย์ ธารเสนา)

วันที่.....11.....เดือน.....เมษายน.....พ.ศ.....2560.....

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.รชฎ จันทร์น้อย อาจารย์
ที่ปรึกษาหลัก ควบคุมงานนิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและแนะนำแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่อง
ต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง
จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่านดังปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ให้ความกรุณา
ในการตอบแบบสัมภาษณ์ และให้คำแนะนำเพื่อการพัฒนาเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและผู้สูงอายุทุกท่าน ที่อำนวยความสะดวกและ
ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสัมภาษณ์ และให้ความยินยอมในการบันทึกเสียงเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณครอบครัวและบุคคลอันเป็นที่รัก ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ และ
เป็นกำลังใจที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำงานนิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่ บุพการี
บูรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และ
ประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

เอมกาญจน์ กลิ่นมาลา

58930069: กลุ่มวิชา: การบริหารทรัพยากรมนุษย์; รป.ม. (การบริหารทรัพยากรมนุษย์)

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ/ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)/ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ
(เพื่อนช่วยเพื่อน)/ CIPPIEST Model

เอมกาญจน์ กลิ่นมาลา: ผลการดำเนินงานของ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ
(เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
(THE PERFORMANCE OF THE CARE-FOR-THE-ELDERLY-AT-HOME VOLUNTEER
PROJECT: PLUTALUANG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION,
SATTAHIP, CHONBURI) อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: รชฎ จันทร์น้อย, ปร.ค. 117 หน้า.
ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานของ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)
ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา
ผลการดำเนินโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบล
พลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี 2) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแล
ผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ
ฯ รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน โดยดำเนินการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
สัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินผล
โครงการ ฯ ตามแนวคิดและทฤษฎีของสตัลเฟิลบีม (CIPPIEST Model) จำนวน 4 ด้าน
ประกอบด้วย ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ และ
แนวทางการพัฒนาโครงการ โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และอาศัยการพรรณนาข้อมูล
จากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ การศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาผลการดำเนินงานของ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ
(เพื่อนช่วยเพื่อน) ได้ประสบความสำเร็จตามแนวคิดและทฤษฎีของสตัลเฟิลบีม (CIPPIEST) คือ
ด้านผลกระทบ (I = Impact) ซึ่งมีผลกระทบทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งทางร่างกาย
และทางจิตใจ โดยคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทางร่างกายดี คือ ไม่มีอาการเจ็บป่วยโรคต่าง ๆ เพิ่ม
สามารถนอนหลับพักผ่อนได้อย่างเพียงพอ ไม่มีการพลัดตกหกล้ม และมีคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจ
ดีขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาจำกัดความทุกข์ออกจากจิตใจได้อย่างเหมาะสมและไม่พบผลกระทบ
ทางด้านลบต่อผู้สูงอายุและครอบครัว ด้านประสิทธิผล (E = Effectiveness) พบว่า โครงการ ฯ นี้
สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการเป็นอย่างดี ความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ ฯ นี้

อยู่ในระดับดีถึงดีมาก สามารถทำให้ผู้สูงอายุและอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเองเป็นอย่างดี รวมทั้งผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี โดยส่วนใหญ่ผู้สูงอายุจะมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ในโครงการ ฯ ที่ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ลงพื้นที่ การสำรวจ และการประเมินผล ส่วนของครอบครัวส่วนใหญ่จะมีส่วนร่วมในส่วนของการสำรวจเท่านั้น คือ การให้ข้อมูลประวัติของครัวเรือน โรคประจำตัวผู้สูงอายุ สิ่งแวดล้อม และความต้องการในการช่วยเหลือ ด้านความยั่งยืน (S = Sustainable) พบว่า การขยายจำนวนจิตอาสาของกลุ่มวัยผู้สูงอายุที่แข็งแรง (อผส.) จะมีเพิ่มขึ้นจำนวนไม่ต่ำกว่า 100 คน เพื่อตอบรับกับสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน แต่ในส่วนของจิตอาสาเยาวชนยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ทำให้ไม่สามารถมาเป็นจิตอาสาได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ จึงมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนกลุ่มอายุใหม่หรือยกเลิกกลุ่มจิตอาสาเยาวชน ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (T = Transportation) พบว่า หลังจากดำเนินโครงการจนประสบความสำเร็จแล้วนั้นจะมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุดำเนินการถ่ายทอดส่งต่อความรู้สู่ชุมชน ซึ่งจะมีผู้สูงอายุบางส่วนที่รับรู้ถึงความสำเร็จของโครงการ ส่วนการดำเนินการเผยแพร่ความรู้ ความสำเร็จกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงจะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดส่งต่อเอง แต่พบว่า ยังไม่มีการถ่ายทอดส่งต่อความรู้เกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการ ฯ ไปสู่ครอบครัว และแนวทางการพัฒนาโครงการจากการศึกษาพบว่าโครงการ ฯ นี้ไม่ประสบความสำเร็จในบางส่วนของความยั่งยืน คือ การขยายจิตอาสาเยาวชน ดังนั้น ควรมีการปรับเปลี่ยนกลุ่มจิตอาสาจากกลุ่มจิตอาสาเยาวชนเป็นกลุ่มจิตอาสาอื่น ๆ และยังพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่เข้าร่วมโครงการนี้มีประวัติข้อเข่าปวดหรือเสื่อมเป็นจำนวนมาก จึงควรมีการจัดเครือข่ายความร่วมมือกับโรงพยาบาล และเจ้าหน้าที่ทางด้านสุขภาพ เพื่อลงพื้นที่ไปให้คำแนะนำและความรู้เกี่ยวกับโรคข้อเข่า เป็นการเสริมสร้างสุขภาพที่ดีต่อไป และในส่วนของแบบสอบถามที่ใช้ประเมินผลหลังจากดำเนินโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงนั้น ควรมีการแบ่งกลุ่มหรือจำแนกกลุ่มในการเก็บแบบสอบถามของกลุ่มผู้สูงอายุที่ป่วย กับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เพื่อการเข้าไปแก้ไข ปัญหาในส่วนต่าง ๆ ของโครงการ ฯ ได้อย่างครอบคลุมต่อไป

58930069: MAJOR: HUMAN RESOURCES MANAGEMENT; M.P.A.

(HUMAN RESOURCES MANAGEMENT)

KEYWORDS: ELDERLY/ CARE-FOR-THE-ELDERLY-AT-HOME VOLUNTEER/

CARE-FOR-THE-ELDERLY-AT-HOME VOLUNTEER PROJECT/

CIPPIEST MODEL

EMGARN GLINMALA: THE PERFORMANCE OF THE CARE-FOR-THE-ELDERLY-AT-HOME VOLUNTEER PROJECT: PLUTALUANG SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, SATTAHIP, CHONBURI ADVISOR: RATCHATA CHANNOI, Ph.D. 117 P. 2017.

The objectives of this research on the Performance of The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project of Plutaluang Sub-District Administrative Organization, Sattahip, Chonburi, are: 1) to study the performance of The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project, and; 2) to study the development guidelines of the Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project. The key informants were 10 administrators, experts, Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers, and elderly joining The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project. Data were collected through in-depth interviews with key informants in semi-structured interview format. The interview questions were related with project assessment according to the CIPPIEST model and consisted of 4 dimensions including impact, efficiency, sustainability, and transportation. The guidelines of project development were obtained by conducting content analysis, relying on data description obtained from the interviews with the key informants, and studying related concepts, theories, and research.

The results showed that the performance of The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project was successful according to the CIPPIEST model, i.e., for Impact (I), there were some positive impacts on quality of life for the elderly both mentally and physically. The physical quality of life of the elderly included no additional sickness, being able to sleep and take sufficient rest, no falling, and having a better quality of life. Moreover, it also helped to solve the problem of mental suffering without having any negative impacts on the elderly and their families. For Effectiveness (E0), it was found that The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project was able to achieve the project's objectives properly. Satisfaction towards this project was

at a good to very good level because it enabled the elderly and Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers to have knowledge about self-care. In addition, the elderly and their families also provided good cooperation in project operations. Most of the elderly participated in various project processes including planning, field visiting, surveys, and assessment. Most of their families participated in the survey only, i.e., providing some information on the household background, underlying diseases of the elderly, environmental survey, and demands on support. For sustainability (S), it was found that expansion of quantity of Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers should increase by not less than 100 people in order to respond to the current aging society. However, juvenile volunteers were not successful because they were mostly university students and therefore unable to become volunteers under the objectives of The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project. Accordingly, the age group of volunteers may tend to be adjusted or juvenile volunteers may be cancelled. For Transportation (T), it was found that some elderly people passed on knowledge to their communities after finishing the project and there were some elderly who perceived the success of the project. To distribute knowledge and pass on the success to various organizations, Plutaluang Sub-District Administrative Organization should disseminate knowledge to such organizations. However, it was found that there was no success of The Care-For-The-Elderly-At-Home Volunteer Project that was passed on to the elderly's families.

For the guidelines of project development, it was found that there was a part of Sustainability of The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project that was not successful, i.e., expansion the number of volunteers. As a result, there should be adjustment from juvenile volunteers to other groups of volunteers. In addition, it was found that most of the elderly participating in the project had a significant record of ankle joint pain or degeneration. Consequently, a cooperation network with some hospitals and health officers should be provided in order to visit the sites for providing some suggestions and knowledge on ankle joint pain to promote their health. Questionnaire used for evaluating the performance of the project of Plutaluang Sub-District Administrative Organization for the elderly should be classified for collection and there should be a Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteers center for solving problems in various fields of The Care-for-the-Elderly-at-Home Volunteer Project more extensively.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	2
แนวคิดในการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
แนวความคิดทฤษฎีผู้สูงอายุ.....	11
แนวคิดเกี่ยวกับ โครงการ.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผล โครงการ.....	20
แนวความคิดเกี่ยวกับ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน).....	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	47
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	47
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	49
การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล.....	50
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	50

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	52
ตอนที่ 1 ด้านผลกระทบ.....	52
ตอนที่ 2 ด้านประสิทธิผล.....	56
ตอนที่ 3 ด้านความยั่งยืน.....	59
ตอนที่ 4 ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ.....	61
ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาโครงการ.....	63
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	64
สรุปผลการวิจัย.....	64
อภิปรายผล.....	66
ข้อเสนอแนะ.....	71
บรรณานุกรม.....	73
ภาคผนวก.....	77
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	117

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 องค์ประกอบ โครงการและสาระ โดยสรุปของแต่ละองค์ประกอบ.....	18
2 สรุปตามกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ผู้วิจัยศึกษา.....	78
3 สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	85

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันสังคมไทยเปลี่ยนไปสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ (Aging society) โดยพบว่ามี การเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุมากขึ้นเรื่อย ๆ ของทุก ๆ ปี (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556) จากรายงานสถิติ 13 ปีที่แล้ว ผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2545 ผู้สูงอายุมีจำนวน 5,969,030 คน คิดเป็น ร้อยละ 9.4 ต่อมา ปี พ.ศ. 2554 ผู้สูงอายุได้เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 3 เป็น 8,266,304 คน และในช่วง ปัจจุบันสถิติประชากรผู้สูงอายุ พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุ คิดเป็นร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด จำนวน รวมทั้งสิ้น 10,014,699 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557)

จากแนวโน้มของโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ ทำให้ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนเข้ามาสนใจในประเด็นเรื่องสุขภาพของผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เพราะ ผู้สูงอายุนั้นมีความสำคัญต่อครอบครัว เศรษฐกิจ และสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศชาติ โดย ผู้สูงอายุ จะเป็นแหล่งความรู้ความชำนาญและเป็นผู้สร้างไว้ซึ่งประเพณี วัฒนธรรม อีกทั้งยังเป็น สายใยสำคัญของครอบครัวอีกด้วย

ดังนั้นองค์กรภาครัฐหลาย ๆ แห่งจึงเป็นองค์กรหลักที่มีส่วนเข้าไปสนับสนุน ช่วยเหลือ และส่งเสริมศักยภาพของการมีชีวิตรอยู่ของผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ เช่น เทศบาล องค์การบริหาร ส่วนตำบล สาธารณสุข โรงพยาบาล สสส.และกระทรวงต่าง ๆ ในประเทศ เป็นต้น และองค์กร สำคัญที่เป็นต้นแบบของโครงการต่าง ๆ เพื่อผู้สูงอายุ คือ สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์เป็นผู้ริเริ่ม ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ซึ่งโครงการเด่นที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในปี พ.ศ. 2552 คือ โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชนบทห่างไกลให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ เป็นการดำเนินงานทั้งแบบเชิงรุกและเชิงรับ และคณะรัฐมนตรีมองว่า โครงการนี้เป็นการเสริมสร้าง ทูทางสังคมที่ยั่งยืนตามแผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ 10 จากนั้นส่งโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนต่อให้กับ องค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลทั้ง 4 ภาค เป็นผู้ร่วมดำเนิน โครงการต่อไป

จากการส่งต่อการดำเนิน โครงการดังกล่าว หนึ่งในหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำ โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน ในเขตตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี คือ องค์กรบริหาร ส่วนตำบลพลูตาหลวง ซึ่งได้มีการจัดตั้ง โครงการส่งต่อนี้ที่มีชื่อว่า “โครงการอาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)” ขึ้นในวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2553 โดยมีหลักการสำคัญของ โครงการ

เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่ขาดการดูแล ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ผู้ป่วยติดเตียง รวมถึงได้รับการดูแลไม่ถูกต้องหรือปล่อยให้ยู่บ้านตามลำพัง ได้รับการดูแลช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างทั่วถึง หลังจากประเมิน โครงการพบว่า ผู้ร่วมโครงการมีความพึงพอใจมากที่สุด (คิดเป็นร้อยละ 98.8) กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) สามารถนำความรู้ไปใช้ในการดูแลตนเองและผู้ป่วยได้ (กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2559) ซึ่งเป็นโครงการที่ค่อนข้างประสบความสำเร็จอย่างมากจากการเปรียบเทียบผลการประเมินของโครงการในทุก ๆ เขตพื้นที่ที่ดำเนินงาน โครงการเช่นเดียวกันนี้

จากผลความสำเร็จของโครงการและความสำคัญของโครงการที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และพบว่า ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการมา 6 ปี ยังไม่พบการศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี อย่างเป็นทางการที่ชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาข้อมูลและข้อเท็จจริงอย่างจริงจัง เพื่อนำข้อมูลที่ศึกษาและสรุปผลไปเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในการดำเนินงานและการพัฒนาโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนในเขตพื้นที่อื่น ให้สอดคล้องกับสภาพความจริง ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) จากความคิดเห็นของผู้สูงอายุและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ฯ นี้ ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

เป็นแนวทางการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

แนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นเพื่อกำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาซึ่งประยุกต์ใช้แนวคิดสตัฟเฟิลบีม CIPPEIST Model (Srufflebeam's, 2007 อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556) โดยจะเป็นการเน้นศึกษาในส่วนของ การประเมินผลโครงการ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาโครงการ ตามกรอบแนวคิดของ PEIST ซึ่ง PEIST ที่ผู้วิจัยศึกษา คือ P = Product Evaluation ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ I = Impact, E = Effectiveness, S = Sustainable, T = Transportation สามารถแบ่งได้ ดังนี้

ประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ของโครงการ (Product evaluation) ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. I (Impact) = ผลกระทบ สามารถแบ่งประเด็นย่อยออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1.1 ผลกระทบทางด้านบวก ประกอบไปด้วย

1.1.1 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้น ได้แก่ ทางด้านร่างกายและด้านจิตใจ

1.1.2 การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ ได้แก่ ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุตามอัตราที่รัฐจัดสรร และได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง

1.1.3 ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ได้แก่ รู้สึกดีกับตัวเอง หรือมองตนเองในแง่บวก และปรับตัวร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นได้

1.2 ผลกระทบทางด้านลบ ประกอบไปด้วย ผลกระทบต่อครอบครัว และผลกระทบต่อผู้สูงอายุ

2. E (Effectiveness) = ประสิทธิภาพ สามารถแบ่งประเด็นย่อยออกเป็น 3 ประเด็น คือ

2.1 บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ประกอบไปด้วย ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเอง ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง และญาติผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ

2.2 ความพึงพอใจ ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์จากแบบสอบถามประเมินผลโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง ที่ประเมินตามระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ปี พ.ศ. 2559

2.3 ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ลงพื้นที่ การสำรวจ และการประเมินผล

3. S (Sustainable) = ความยั่งยืน

คือ การขยายผลของโครงการ ประกอบไปด้วย การขยายจำนวนจิตอาสาผู้สูงอายุ (อพส.) และการขยายจำนวนจิตอาสาเยาวชน

4. T (Transportation) = การถ่ายทอดส่งต่อ

คือ การเผยแพร่ความรู้และความสำเร็จของโครงการ ประกอบไปด้วย การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว และการเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ และแนวการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)

คือ การนำเสนอแนะ แนวทาง ในการพัฒนาโครงการ ฯ ที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ โดยแบบสัมภาษณ์ และประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในการพัฒนาโครงการ ฯ

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้ใช้ มุ่งเน้นการประเมินผลผลิตและผลลัพธ์ของโครงการ (Product Evaluation) ซึ่งประยุกต์ใช้มาจากแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) CIPP model ที่ปรับใช้ต่อมาเป็นแนวคิด CIPPEIST Model (Stufflebeam's, 2007 อ้างถึงใน รัตนะ บัวสนธ์, 2556) โดยแนวคิดในส่วนของการศึกษาการประเมินผล คือ PEIST ซึ่ง P = Product Evaluation เป็นส่วนของการประเมินผลหรือผลลัพธ์ของโครงการ โดย P สามารถแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ I = Impact, E = Effectiveness, S = Sustainable, T = Transportation ดังนี้

1. **I (Impact) = ผลกระทบ** สามารถแบ่งประเด็นย่อยออกเป็น 2 ประเด็น คือ

1.1 ผลกระทบทางด้านบวก ประกอบด้วย

1.1.1 คุณภาพชีวิต พัฒนามาจากแนวคิดของ พวงทอง ไกรพิบูลย์ (2555) และ ลิขวรรณ อุณาภิรักษ์, วิไลวรรณ ทองเจริญ และสมจินต์ เพชรพันธุ์ศรี (2556) ประกอบด้วย

1.1.1.1 ด้านร่างกาย

- อาการเจ็บป่วยทางร่างกาย
- ทักษะการดูแลตนเอง
- คุณภาพการนอนหลับ
- การเกิดอุบัติเหตุภายในบ้าน (กรณีการพลัดตกหกล้ม)

1.1.1.2 ด้านจิตใจ

- การเห็นคุณค่าในตนเอง
- การแก้ไขปัญหาหรือจัดการความทุกข์ออกจากจิตใจ

1.1.2 การเข้าถึงสวัสดิการของรัฐ พัฒนามาจากแนวคิดขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง (2559) ประกอบด้วย

1.1.2.1 ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุตามอัตราที่รัฐจัดสรร

- ได้รับเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้
- ผู้สูงอายุที่พิการได้รับเบี้ยคนพิการ
- ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพ

1.1.2.2 ได้รับสวัสดิการ/ช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง

- ได้รับสวัสดิการการซ่อมแซมบ้านเรือน
- ได้รับสวัสดิการการสร้างราวจับทางเดินในห้องน้ำ
- ผู้สูงอายุได้รับ ไม่ให้ค้ำยันหรือแว่นสายตา (ในรายการทรงตัวหรือ

สายตาผิดปกติ)

1.1.3 ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง พัฒนามาจากแนวคิดของ Roger (1951)

ประกอบด้วย

1.1.3.1 รู้สึกดีกับตัวเอง หรือมองตนเองในแง่บวก

- รู้สึกมีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน

1.1.3.2 ปรับตัวร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นได้

- เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมศาสนา เช่น การเข้าวัดทำบุญ ฟังธรรมะ ทอดผ้าป่า เป็นต้น และเข้าร่วมโครงการต่าง ๆ ในชุมชน
- เข้าร่วมกิจกรรมของครอบครัว ได้แก่ ไปเที่ยวหรือพักผ่อนนอกบ้าน ร่วมกับครอบครัว, ร่วมกิจกรรมที่ขึ้นชอบภายในบ้านกับครอบครัว

1.2 ผลกระทบทางด้านลบ ประกอบไปด้วย

1.2.1 ผลกระทบต่อครอบครัว คือ

- สูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ

1.2.2 ผลกระทบต่อผู้สูงอายุ คือ

- สุขภาพกาย (เกิดอาการเหนื่อย อ่อนเพลีย ปวด/ เวียนศีรษะ)
- สุขภาพจิต (เกิดความเครียดหรือวิตกกังวล)

2. E (Effectiveness) = ประสิทธิภาพ ซึ่งพัฒนามาจากแผนงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สามารถแบ่งประเด็นย่อยออกเป็น 3 ประเด็น คือ

2.1 บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ประกอบไปด้วย

2.1.1 ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเอง

2.1.2 ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง

2.1.3 ญาติผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ

2.2 ความพึงพอใจ

2.2.1 ศึกษาและวิเคราะห์จากแบบสอบถามประเมินผลโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง ที่ประเมินตามระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ ปี พ.ศ. 2559

2.3 ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ซึ่งพัฒนามาจากแผนงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

2.3.1 ขั้นตอนการวางแผน

2.3.2 ขั้นตอนลงพื้นที่

2.3.3 ขั้นตอนการสำรวจ

2.3.4 ประเมินผล

3. **S (Sustainable) = ความยั่งยืน** คือ การขยายผลของโครงการ ซึ่งพัฒนามาจากแผนงานโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี คือ

3.1 การขยายจำนวนจิตอาสา (อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ) ประกอบด้วย

3.1.1 การขยายจำนวนจิตอาสาผู้สูงอายุ

3.1.2 การขยายจำนวนจิตอาสาเยาวชน

4. **T (Transportation) = การถ่ายทอดส่งต่อ** คือ การเผยแพร่ความรู้และความสำเร็จโครงการ ซึ่งพัฒนามาจากแผนงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย

4.1 การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน

4.2 การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว

4.3 การเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ

และแนวทางการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี คือ การนำข้อเสนอแนะและแนวทางในการพัฒนาโครงการ ฯ ที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากแบบสัมภาษณ์ และประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในการพัฒนาโครงการ

ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ ผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) รวมทั้งสิ้น จำนวน 10 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา การศึกษาในครั้งนี้ ทำการศึกษาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง ผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ในระหว่างวันที่ 8 มกราคม ถึงวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2560 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 3 เดือน

ขอบเขตด้านพื้นที่ การศึกษาในครั้งนี้ กำหนดพื้นที่ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประเมินผลโครงการ หมายถึง เป็นกระบวนการหนึ่งที่ศึกษาหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของโครงการว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องและแก้ไขปัญหาของโครงการให้เกิดความเหมาะสม

โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน หมายถึง โครงการเด่นที่สภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์เป็นผู้ริเริ่ม ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ (สสส.) ซึ่งได้ประสบความสำเร็จอย่างมากในปี พ.ศ. 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในชนบทห่างไกลให้เป็นผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ เป็นการดำเนินงานทั้งแบบเชิงรุกและเชิงรับ ซึ่งจะมีการอบรมให้ผู้สูงอายุที่แข็งแรงได้เข้าไปดูแลผู้สูงอายุที่ไม่แข็งแรงหรือช่วยเหลือตัวเองได้น้อย และหลังจากประสบความสำเร็จของโครงการแล้วก็ได้มีการส่งต่อโครงการไปยังเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 4 ภาค ให้ดำเนินโครงการ ฯ นี้ต่อไป

โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) หมายถึง โครงการหนึ่งที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้มีการจัดตั้งมาเพื่อผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งเป็นโครงการที่ส่งต่อจากสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ ก่อตั้งขึ้นในวันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2553 มีหลักการสำคัญของโครงการเพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุในชุมชนที่ขาดการดูแลช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ผู้ป่วยติดเตียง รวมถึงได้รับการดูแลไม่ถูกต้องหรือปล่อยให้ยู่บ้านตามลำพัง ได้รับการดูแลช่วยเหลือตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างทั่วถึง

ผู้สูงอายุ หมายถึง ประชากรที่เป็นสัญชาติไทยทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ

จังหวัดชลบุรี ซึ่งเข้าร่วมโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)

อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และมีสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง มีความรู้ความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ โดยได้ผ่านการอบรมการดูแลผู้สูงอายุจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเสร็จสิ้นแล้ว

ผลกระทบ หมายถึง ผลกระทบที่เกิดขึ้นจริงทั้งผลกระทบทางบวกและผลกระทบทางลบ

ผลกระทบทางบวก หมายถึง ผลหรือผลลัพธ์ที่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของโครงการหรือการเกิดผลลัพธ์ในแนวทางที่ดี

ผลกระทบทางลบ หมายถึง ผลหรือผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามเป้าประสงค์ของโครงการหรือการเกิดผลลัพธ์ในแนวทางที่ไม่ดี ซึ่งอาจจะมีผลต่อผู้สูงอายุและครอบครัวได้

คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ หมายถึง สภาพทางด้านร่างกายและจิตใจที่ดีของผู้สูงอายุ

ด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้การเจ็บป่วย การรับรู้การนอนหลับ การทำกิจวัตรประจำวัน เป็นต้น

ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การเห็นคุณค่าในตนเองและการแก้ไขปัญหาในจิตใจ เป็นต้น

การเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐ หมายถึง ภาครัฐ (อบต.พลูตาหลวง) ได้มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุตามสิทธิที่พึงได้ ซึ่งเป็นไปตามรูปแบบสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้แก่ เงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้ เบี้ยยังชีพ เบี้ยคนพิการ การซ่อมแซมบ้านเรือนและการสร้างราวทางเดินในห้องน้ำ และการได้รับไม้เท้าค้ำยันหรือแว่นสายตา (ในรายที่การทรงตัวหรือสายตาผิดปกติ)

ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง หมายถึง ผู้สูงอายุมีความรู้สึกพึงพอใจในตัวเองหรือรู้สึกดีกับสิ่งที่ตัวเองเป็นอยู่ในปัจจุบัน สามารถปรับตัวร่วมกิจกรรมกับบุคคลในสังคมและครอบครัวได้เป็นอย่างดี

ประสิทธิผล หมายถึง การบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่พึงปรารถนา หรือเป็นไปตามที่คาดหวังไว้

การบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เป็นไปตามเป้าประสงค์หรือสอดคล้องตามความต้องการของโครงการ ฯ คือ ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเอง ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง และครอบครัวผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ

ความพึงพอใจ หมายถึง การประเมินระดับความพึงพอใจของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ของปี พ.ศ. 2559

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือหรือต้องการเข้าร่วมในโครงการ ทั้งในส่วนของขั้นตอนการวางแผน การลงพื้นที่ การสำรวจ และการประเมินผลของโครงการ

ความยั่งยืน หมายถึง การขยายผลความต่อเนื่องในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จ เป็นวิธีการในการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จของโครงการ และนำโครงการไปใช้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืน

การขยายผลของโครงการ หมายถึง การเพิ่มขึ้นของจำนวนเครือข่ายบุคคลจิตอาสา ได้แก่ จิตอาสาผู้สูงอายุหรืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และจิตอาสาเยาวชน

การถ่ายทอดส่งต่อ หมายถึง การเผยแพร่ความรู้และความสำเร็จของโครงการ

การเผยแพร่ความรู้และความสำเร็จ หมายถึง การกระจายความรู้หรือถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของผลงาน กระบวนการ การปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ให้กับหน่วยงานหรือบุคคลอื่นได้รับทราบ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ในสังคมต่อไป ซึ่งได้แก่ การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว และการเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ

แนวทางการพัฒนาโครงการ หมายถึง การเสนอแนะ แนวทาง กลวิธี หรือกระบวนการต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาต่อไปอย่างยั่งยืน ที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาและวิเคราะห์จากแบบสัมภาษณ์ และประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ในการพัฒนาโครงการ ฯ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาลหวง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรีนั้น โดยผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. แนวความคิดทฤษฎีผู้สูงอายุ
 - 1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ
 - 1.2 ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
 - 1.3 การเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
 - 1.4 คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ
2. แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ
 - 2.1 ความหมายของโครงการ
 - 2.2 ที่มาของโครงการ
 - 2.3 องค์ประกอบของโครงการ
3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ
 - 3.1 ความหมายของการประเมินผลโครงการ
 - 3.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการ
 - 3.3 รูปแบบการประเมินผลโครงการ
4. แนวความคิดเกี่ยวกับ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)
 - 4.1 ความเป็นมาของโครงการ
 - 4.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ
 - 4.3 การดำเนินโครงการ
 - 4.4 การประเมินผลของโครงการ
 - 4.5 ความสำเร็จของโครงการ
 - 4.6 ปัญหาและอุปสรรคของโครงการ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดทฤษฎีผู้สูงอายุ

ความหมายของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546)

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้นิยามว่า “ผู้สูงอายุ” คือ ประชากรทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งมีอายุมากกว่า 60 ปี ขึ้นไป

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง ประชากรที่เป็นสัญชาติไทยทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

ผลกระทบจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

ชมพูนุท พรหมภักดี (2556, หน้า 13) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุได้ส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางทั้งใน ระดับมหภาค ได้แก่ ผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) รายได้ต่อหัวประชากร การออม การลงทุน งบประมาณของรัฐบาลและการคลัง ผลิตภาพแรงงานและการจ้างงาน และในระดับจุลภาค ได้แก่ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ การเตรียมพร้อมเพื่อรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต้องเริ่มตั้งแต่บัดนี้ เพราะมาตรการเกือบทุกอย่างล้วนต้องใช้เวลาในการดำเนินการ

ในการที่ประชากรวัยทำงานจะลดลงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2561 จะส่งผลให้ผลผลิตรวมของประเทศลดลง หากจะรักษาปริมาณผลผลิตไว้ให้ได้ต้องเพิ่มผลิตภาพของแรงงานให้สูงขึ้น เพิ่มปัจจัยการผลิตอื่น ใช้เทคโนโลยีมากขึ้น นำเข้าแรงงานที่มีฝีมือจากต่างประเทศหรือขยายเกณฑ์การเกษียณอายุเป็น 65 ปี หรือ 70 ปี การที่มีแรงงานใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงานน้อยลง ขณะที่แรงงานต้องรับภาระเลี้ยงดูผู้สูงอายุมากขึ้น จะส่งผลกระทบต่อ การออมทั้งในระดับครัวเรือนและระดับประเทศ ผู้เกษียณอายุเองไม่มีรายได้ ต้องนำเงินออมออกมาใช้อีกประการหนึ่งพ่อแม่รุ่นใหม่นิยมมีลูกน้อยลงหรือไม่มีเลย จึงไม่เห็นความจำเป็นต้องออมมาก ส่วนความต้องการลงทุนของประชาชนจะลดลงไปพร้อมกับการออมด้วย

ด้านผลกระทบต่องบประมาณของรัฐบาล เกิดจากค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จาก 25,315 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2523 เป็น 434,974 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2548 หรือเพิ่มขึ้น 17.2 เท่าในช่วง 25 ปี เฉพาะค่าใช้จ่ายของภาครัฐ เพิ่มจาก 7,576 ล้านบาท เป็น 143,775 ล้านบาทในช่วงดังกล่าว

จากผลการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการคลังพบว่า ในช่วง 10 ปีข้างหน้า (2553-2562) ภาระทางการคลังเฉพาะที่จะเกิดจาก โครงการประกันสังคมและโครงการหลักประกัน

สุขภาพแห่งชาติ มีจำนวนถึงปีละ 142,071-251,607 ล้านบาท หรือร้อยละ 7.4-7.8 ของงบประมาณรายจ่ายประจำปี

ผลกระทบด้านแรงงานเกิดจากสมรรถนะทางกายภาพที่ลดลงเมื่ออายุมากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ผลผลิตภาพแรงงานสามารถเพิ่มให้สูงขึ้นได้โดยการพัฒนาคุณภาพแรงงาน ทั้งโดยตรงผ่านการศึกษา การฝึกอบรม การสร้างแรงจูงใจ และโดยผ่านการบริหารจัดการที่ดี รวมทั้งการปรับปรุงประสิทธิภาพและความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การขยายเวลาการเกษียณอายุ ออกไปก็ช่วยบรรเทาผลกระทบได้ (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556, หน้า 13)

นอกจากนี้ นวพร วิริยานุพงษ์ (2556) ได้กล่าวถึง สภาพปัญหาจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของไทย

ปัญหาแรก คือ “ภาระงบประมาณของประเทศ” รัฐจะต้องนำเงินภาษีของประชาชนวัยทำงาน ไปใช้จ่ายสรรเป็นสวัสดิการดูแลผู้สูงอายุซึ่งสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลก็จะยังต้องใช้งบประมาณ มากขึ้นในการดูแล จนอาจกระทบต่อเสถียรภาพทางการคลังในระยะยาวของประเทศ กล่าวคือ ประชากรวัยทำงานซึ่งจะทำงานและเสียภาษีให้รัฐจะมีสัดส่วนลดลง ในขณะที่รัฐมีภาระต้องดูแล ประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ยกตัวอย่าง “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” ที่เพิ่มขึ้นอย่าง “ก้าวกระโดด” จาก ปี พ.ศ. 2545 มีวงเงินอยู่ที่ 1,438 ล้านบาท โดยในปี พ.ศ. 2555 เพิ่มภาระการคลังเป็น 53,608 ล้านบาท ดังนั้น ภาครัฐ จึงควรต้องมีการบริหารจัดการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาต่อเสถียรภาพทางการคลังในระยะต่อไป

ปัญหาที่สอง คือ “แรงงานนอกระบบมีการออมน้อยมาก” จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งให้เห็นว่า จากวัยแรงงานทั้งหมด 49 ล้านคน มีผู้ที่มีการออม 38 ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นแรงงาน ในระบบ 14 ล้านคน และแรงงานนอกระบบที่ไม่มีรายได้ประจำ 24 ล้านคน ซึ่งกรณีแรงงานในระบบ จะมีการดูแลสวัสดิการของแต่ละกลุ่ม เช่น ข้าราชการ ก็มีกองทุนบำเหน็จบำนาญ ข้าราชการ (กบข) พนักงานเอกชนก็จะมีกองทุนประกันสังคมดูแล เป็นต้น ส่วนแรงงานนอกระบบตอนนี้มีช่องทางกองทุน ประกันสังคมมาตรา 40 กล่าวคือ จากจำนวนแรงงานนอกระบบที่อยู่ในระบบการคุ้มครองของ ประกันสังคมตามมาตรา 40 จะมีจำนวนเพียง 1.3 ล้านคน หรือแค่ร้อยละ 5 แต่มีอีกถึง 22.7 ล้านคน หรือร้อยละ 95 ที่รัฐจะต้องส่งเสริมให้คนกลุ่มนี้เข้ามาอยู่ในระบบประกันสังคม และต้องส่งเสริมให้มีการออมอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาที่สาม คือ “รายได้หลังเกษียณไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ” จากผลศึกษาพบว่า มีเพียง กลุ่มข้าราชการที่มีรายได้เพียงพอจากเงินบำนาญอยู่ที่ร้อยละ 50-70 ส่วนแรงงานในระบบประกันสังคม จะมีรายได้หลังเกษียณอยู่ที่ร้อยละ 38-40 ของเงินเดือนสุดท้าย ขณะที่แรงงานนอกระบบที่อยู่ในระบบ ประกันสังคมจะได้รับแค่เงินก้อนเป็นเงินบำเหน็จ ทำให้กลุ่มนี้มีความเสี่ยง

มากกว่ากลุ่มอื่นที่อาจมีคุณภาพชีวิตแย่งหลังเกษียณ (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556, หน้า 14)

การเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ

เพื่อเสริมสร้างหลักประกันทางสังคมขั้นพื้นฐาน สำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะมาตรการที่ควรต้องริบดำเนิการทั้งด้านบุคลากรและระบบ โดยจะต้องเร่งดำเนินการ (ชมพูนุท พรหมภักดี, 2556, หน้า 15-16) ดังต่อไปนี้

1. การปรับปรุงฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้สูงอายุให้ทันสมัย เพื่อที่จะได้ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิด และให้ความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึงและตรงกับความต้องการอย่างแท้จริง
2. สร้างหลักประกันด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ซึ่งยังมีปัญหาเรื่องโรงพยาบาลที่ทำให้เลือกใช้บริการมีจำกัด และไม่คอยได้รับความเชื่อถือด้านคุณภาพการบริการ นอกจากนี้ยังมีปัญหา เรื่องการส่งต่อในกรณีฉุกเฉิน จึงเป็นหน้าที่ของรัฐในการปรับปรุงและควบคุมคุณภาพของโรงพยาบาล และสถานพยาบาลทุกแห่งให้ได้มาตรฐาน
3. สนับสนุนการดูแลระยะยาว และแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้ดูแล ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและสังคม ทำให้รูปแบบและขนาดของครัวเรือนเปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันภาวะการเจ็บป่วยและพิการของผู้สูงอายุก็มีมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาด้านการดูแลระยะยาว และการขาดแคลนผู้ดูแล จึงมีการเสนอให้คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติเร่งจัดทำนโยบาย แผนการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นทางการ
4. การสร้างหลักประกันด้านรายได้และส่งเสริมการออมเพื่อวัยหลังเกษียณ โดยส่งเสริมการออมเพื่อวัยหลังเกษียณ ผ่านเครื่องมือหรือระบบการออมประเภทต่าง ๆ ได้แก่ กองทุนประกันสังคม กรณีชราภาพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนรวมหุ้นระยะยาว การประกันชีวิต และกองทุนบำเหน็จบำนาญแห่งชาติ
5. การส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุและขยายกำหนดการเกษียณอายุ การส่งเสริมการมีงานทำของผู้สูงอายุรวมถึงการขยายเกณฑ์กำหนดเกษียณอายุจาก 60 ปี เป็น 65 ปี เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้และได้ใช้ประสบการณ์และศักยภาพอย่างเต็มที่ รวมถึงเป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานด้วย
6. สร้างความเข้มแข็งให้แก่ระบบครอบครัวและชุมชน การสร้างเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและชุมชน เพื่อให้สามารถดูแลปัญหาผู้สูงอายุได้ด้วยตัวเองให้มากที่สุด นอกจากนี้จากโครงสร้างประชากรที่มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมสูงอายุมากขึ้น เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ รัฐจึงควรมองถึงงานในอนาคตที่จะให้ผู้สูงวัยสามารถใช้ความรู้ ความสามารถทำได้มองถึงโครงสร้างและการปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์ในการให้สวัสดิการแก่พนักงาน ที่ทำงาน

ไม่เต็มเวลาให้เหมาะสม เพราะผู้สูงวัยไม่ต้องการงานเต็มเวลา รัฐต้องปรับแผนงานต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับโครงสร้างทางสังคมที่จะเปลี่ยนไปมากขึ้น

จากข้อมูลจากการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้สูงอายุมีความสำคัญต่อประเทศชาติอย่างมาก เพราะผลกระทบเมื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศนั้นจะมีผลทำให้เกิดต่าง ๆ เช่น ความเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในประเทศ งบประมาณของประเทศชาติ ผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) การออม การลงทุน ผลิตภาพแรงงานและการจ้างงาน และในระดับจุลภาค ได้แก่ ผลต่อตลาดผลิตภัณฑ์และบริการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการเงินและด้านสุขภาพ จึงเป็นสาเหตุที่ประเทศไทยต้องศึกษาแนวทางการเตรียมความพร้อมที่ผ่านมาในอดีตนั้นว่าปัจจุบันเรายังคงพร้อมอยู่หรือไม่ เนื่องจากปัจจุบันนี้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และสิ่งที่มองเห็นได้อย่างเป็นรูปธรรมในประเทศไทย คือ เริ่มมีนโยบายและดำเนินงานอย่างจริงจัง ในส่วนของการจัดทำโครงการเพื่อผู้สูงอายุในแต่ละจังหวัดทั่วประเทศไทยร่วมกับองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศไทยได้ดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ เป็นที่เรียบร้อยแล้ว เช่น โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการชมรมเพื่อผู้สูงอายุ โครงการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ และสวัสดิการต่าง ๆ รวมทั้งการบริการช่องทางพิเศษสำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยมุ่งเน้นสิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างไรให้มีคุณภาพ แข็งแรง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและครอบครัวได้อย่างดีที่สุด

คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ

คุณภาพชีวิต เป็นคำที่นำมาใช้กันอย่างแพร่หลายนับแต่ช่วงปี พ.ศ. 2510 (คุยฎี อายุวัฒน์, 2548 อ้างถึงใน ดวงใจ คำคง, 2554) โดยเฉพาะการนำมาใช้เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเป็นเครื่องชี้ทิศทางและการพัฒนาบุคคลหรือสังคมให้บรรลุถึงลักษณะที่ดีตามอุดมการณ์ที่ได้กำหนดไว้ ราชบัณฑิตยสถาน (2538, หน้า 253) ได้ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่า ประกอบไปด้วยคำสองคำคือ “คุณภาพ” หมายถึงลักษณะความดีลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของส่วน “ชีวิต” หมายถึงความเป็นอยู่ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าคุณภาพชีวิต หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล การให้ความหมายตามนี้สอดคล้องกับความหมายของลิว (Liu, 1975 อ้างถึงใน ดวงใจ คำคง, 2554) ที่ได้ให้ความเห็นไว้ว่า คุณภาพชีวิตเป็นชื่อใหม่ในความคิดเดิม คือ อยู่ดีกินดีมีความสุข คุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่ซับซ้อนเพราะเป็นเรื่องของความพึงพอใจที่ได้จากการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของสมาชิกในสังคมทั้งในระดับและมหภาค และเป็นความสามารถของสังคมที่จะตอบสนองความต้องการแก่บุคคลทั้งด้านร่างกายและจิตใจในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

แนวคิดของ Calman (1989) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเกี่ยวข้องกับเป้าหมาย รวมถึงความจริงที่ว่าการรับรู้ความพอใจ ความสุข ความมีสาระ และความสามารถที่ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขจะส่งผลให้ผู้อื่นมีความสุขด้วย

ส่วนองค์การอนามัยโลก (The WHOQOL Group, 1994) ได้ให้ความหมายของ คุณภาพชีวิตว่า คุณภาพชีวิตเป็นการรับรู้ความพึงพอใจและการรับรู้สถานะของบุคคลในการดำเนินชีวิตในสังคมโดยจะสัมพันธ์กับเป้าหมายและความคาดหวังของตนเองภายใต้วัฒนธรรมค่านิยมมาตรฐานสังคมรวมทั้งเรื่องของการเมืองการปกครองในสังคมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ด้วย

พัฒนา กิติพรากรณ์ (2531) ได้ให้ความหมายว่า คุณภาพชีวิต คือ ชีวิตที่มีความสุขจาก

1. ความสุขทางกาย หมายถึง การที่เรามีความเป็นอยู่ที่ดี อาทิเช่นมีที่อยู่ที่ดีมีสุขภาพ และ Health care ที่ดีมีสาธารณูปโภค เช่น การคมนาคมที่ดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี เช่น น้ำ อากาศบริสุทธิ์ รวมถึงการพักผ่อนและสันทนาการที่ดีตามสมควรอีกด้วย

2. ความสุขทางใจ ได้มาจากการรู้จักความพอใจความพอใจในสภาพที่เป็นอยู่การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นมีความรักความอบอุ่นผูกพันกับในครอบครัวและเพื่อนมนุษย์ มีความอดทนเสียสละทำประโยชน์นำแก่สังคม

อรวรรณ น้อยวัฒน์ (2555) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตที่ดีคือการพัฒนา 4 ด้าน คือ

1. การพัฒนาสุขภาพร่างกาย ได้แก่ การให้ความสำคัญกับสุขภาพ การบริโภคอาหาร การพักผ่อนให้เพียงพอ การออกกำลังกายเป็นประจำเพื่อสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์

2. การพัฒนาด้านอารมณ์ ได้แก่ การสร้างเสริม สุขภาพจิตที่ดีรู้จักควบคุมอารมณ์ ทำงานอดิเรกที่ชื่นชอบ การเข้ากิจกรรมสันทนาการ การฝึกสมาธิ

3. การพัฒนาด้านสังคม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน ๆ หรือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น การใช้เวลาว่างเพื่อบำเพ็ญประโยชน์แก่ชุมชน การปฏิบัติโดยยึดหลักธรรม คุณธรรม จริยธรรม

4. การพัฒนาทางด้านสติปัญญา ได้แก่ การเพิ่มทักษะการด้านความรู้กับตนเอง การเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ การศึกษาข้อมูลด้วยตนเองจากสื่อสารสนเทศ รวมไปถึงการคัดสังเกตและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม

แต่สำหรับแนวคิดของพ่อคำเตื่อง ภาษี ซึ่งเป็นปราชญ์ชาวบ้านในภาคอีสาน ให้ความหมายคุณภาพชีวิต โดยเริ่มจากการมีสุขภาพที่ดีว่า สุขภาพที่ดี คือ ทุกคนจะต้องมีความสุข ความอบอุ่นและมั่นใจอยู่กับธรรมชาติและพึ่งพาตนเอง (อภิสิทธิ์ ธำรงวารงกูร, 2544, หน้า 89-95)

ดังนั้น คุณภาพชีวิตที่ดี หมายถึง ความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุขของบุคคลทั้งทางด้านกาย จิตใจ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทางด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์ พัฒนาการด้านสังคม

และพัฒนาทางด้านสติปัญญาได้ และจึงสรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ หมายถึง สภาพทางด้านร่างกายและจิตใจที่ดีของผู้สูงอายุ

แนวคิดเกี่ยวกับโครงการ

ความหมายของโครงการ

ราชบัณฑิตยสถาน (2539) ให้คำจำกัดความของคำว่า “โครงการ” หมายถึง แผนหรือเค้าโครงตามที่กำหนดไว้

โครงการ หมายถึง การกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาหรือพัฒนางานที่มีวัตถุประสงค์เด่นชัดมีกิจกรรมที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเหมาะสมมีการจัดสรรทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมีเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดของงาน โครงการประกอบด้วยงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันและมีเป้าหมายเดียวกัน (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2555, หน้า 6)

โครงการ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่ประกอบด้วยแผนงานย่อย ที่ระบุรายละเอียดได้ชัดเจน เช่น วัตถุประสงค์ ขอบเขตการดำเนินงาน กรอบระยะเวลาต้องมีการเริ่มต้นและจุดจบงบประมาณที่ใช้ และผลลัพธ์ที่วัดหรือประเมินผลได้ (ศศิมา สุขสว่าง, 2557)

สรุปได้ว่า โครงการ หมายถึง แผนหรือกิจกรรมที่มีเค้าโครงกำหนดรายละเอียดอย่างชัดเจน โดยจะมีการดำเนินกิจกรรมไปตามแผนนั้น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์หรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ที่มาของโครงการ

โครงการที่จะเป็นประโยชน์จะต้องมีที่มาอย่างมีเหตุผลและความต้องการจำเป็นขององค์กรหรือสังคมซึ่งโดยทั่วไปของการต่าง ๆ จะมีที่มา ดังนี้ (พิชิต ฤทธิจรรยา, 2555, หน้า 5)

1. นโยบายและแผนงาน จะเป็นกรอบทิศทางในการพัฒนาหรือขับเคลื่อนองค์การซึ่งจะมีนโยบายและแผนงาน ตั้งแต่ระดับสูงสุดจากนโยบายของรัฐบาล กระทรวง กรม ถึงหน่วยงานระดับปฏิบัติ ในการจัดทำโครงการจึงต้องศึกษาวิเคราะห์นโยบายและแผนงานของหน่วยงานระดับต่าง ๆ เพื่อให้โครงการที่จัดทำขึ้นมีความสอดคล้องและตอบสนองต่อ นโยบายและแผนงานของหน่วยเหนือ

2. ปัญหาและความต้องการจำเป็นของหน่วยงานระดับปฏิบัติ แต่ละหน่วยงานมีสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นต่อการดำเนินงานหรือพัฒนางานที่แตกต่างกันในการจัดทำโครงการจึงต้องมีการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นซึ่งจะทำให้ได้โครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน

3. มาตรฐานของหน่วยงาน ซึ่งเป็นมาตรฐานการปฏิบัติงานในลักษณะต่าง ๆ เช่น มาตรฐานการศึกษา มาตรฐานการประเมิน มาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานวิชาชีพ การศึกษาวิเคราะห์ มาตรฐานจะช่วยให้ได้โครงการดำเนินงานหรือพัฒนางานให้เป็นไปตามมาตรฐานต่าง ๆ

4. ผลการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ ในการดำเนินงานตามนโยบาย แผนงานหรือโครงการในแต่ละรอบปีถ้าแต่ละองค์กรมีการประเมินผลการดำเนินงานไว้เมื่อจะมีการจัดทำและดำเนินโครงการในปีต่อไปหากได้ใช้ผลการประเมินที่ผ่านมาเป็นตัวช่วยในการตัดสินใจทำองค์กรก็จะทำให้ได้โครงการที่สมเหตุสมผลและมีคุณค่าต่อการดำเนินงานหรือพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบของโครงการ

พิชิต ฤทธิจรูญ (2555, หน้า 18-20) ได้สรุปองค์ประกอบของโครงการของแต่ละองค์ประกอบของโครงการได้ ดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หลักการและเหตุผล หรือความเป็นมา
3. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย
4. วิธีดำเนินงาน
5. ระยะเวลาดำเนินงาน
6. ทรัพยากรและงบประมาณ
7. ติดตามและการประเมินผล
8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
9. ผู้รับผิดชอบโครงการ

ตารางที่ 1 องค์ประกอบโครงการและสาระโดยสรุปของแต่ละองค์ประกอบ
(พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2555, หน้า 18-20)

องค์ประกอบของโครงการ	สาระโดยสรุป
1. ชื่อโครงการ	<p>เป็นส่วนที่บอกว่าโครงการประเภทใดเรื่องอะไรและเกี่ยวข้องกับใคร ดังตัวอย่าง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก - โครงการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียง - โครงการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนโรงเรียนสตรีชัยภูมิ
2. หลักการและเหตุผล	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงให้เห็นว่าทำไมจึงต้องจัดทำโครงการโดยระบุถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่ต้องทำให้เกิดโครงการ - รายละเอียดของหลักการและเหตุผลต้องชี้ให้เห็นที่มาและความสำคัญของโครงการนั้นอย่างชัดเจน
3. วัตถุประสงค์และเป้าหมาย	<p>วัตถุประสงค์ เป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางการดำเนินงานมีประโยชน์อย่างมากต่อการติดตามและประเมินโครงการ การกำหนดวัตถุประสงค์ต้องเฉพาะเจาะจงสามารถตอบคำถามได้ว่าสิ่งที่ต้องทำให้เกิดขึ้นในโครงการนั้นคืออะไรต้องการผลงานหรือผลผลิตอะไรและสิ่งที่ต้องปฏิบัตินั้นคืออะไร</p> <p>เป้าหมาย เป็นการกำหนดขอบเขตและลักษณะของการปฏิบัติงานหลังจากที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์แล้วเพื่อใช้เป็นเครื่องมือกำกับการบริหารโครงการนั้นๆให้ไปสู่วัตถุประสงค์ที่ต้องการและเป็นส่วนที่แสดงให้เห็นว่าถ้าจะทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละข้อนั้นจะต้องทำงานอย่างไรในปริมาณเท่าใดและทำเมื่อใดซึ่งมักจะบอกให้ทราบถึงปริมาณและคุณภาพ</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของโครงการ	สาระโดยสรุป
4. วิธีดำเนินการ	<p>- เป็นส่วนที่ระบุขั้นตอนที่แสดงรายละเอียดกลยุทธ์และวิธีดำเนินงานว่าจะทำอะไรอย่างไรใครรับผิดชอบและปฏิบัติด้วยวิธีใดจึงจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยระบุสิ่งต่อไปนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ขั้นตอนสำคัญ ๆ ของการดำเนินงาน 2. กิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินงานภายใต้โครงการ
5. ระยะเวลาในการดำเนินงาน	<p>- เป็นส่วนที่บ่งบอกแผนการดำเนินงานซึ่งเป็นช่วงเวลาทั้งหมดที่ใช้ในการปฏิบัติงานโครงการว่ามีอะไรจะยาวนานเท่าใด จากวัน-เดือน-ปีใด ถึงวัน-เดือน-ปีใด ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของแผนกำหนดรายการปฏิบัติงานตารางทำงาน หรือปฏิทินปฏิบัติงาน</p>
6. ทรัพยากรและงบประมาณ	<p>- เป็นส่วนที่แสดงรายละเอียดของงบประมาณและทรัพยากรของโครงการ โดยระบุยอดรวมของค่าใช้จ่ายทั้งหมดของโครงการ รายละเอียดค่าใช้จ่ายในแต่ละด้านรวมทั้งระบุแหล่งการเงินและทรัพยากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย</p>
7. ติดตามและประเมินผล	<p>- ส่วนนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการควบคุมกำกับและประเมินโครงการจึงต้องระบุรายละเอียดในเรื่องต่อไปนี้ว่าจะจัดดำเนินการอย่างไร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการ 2. การกำกับติดตามและควบคุมงาน 3. การจัดทำรายงานการปฏิบัติ 4. การประเมินในระหว่างการดำเนินงานและเมื่อสิ้นสุดโครงการ
8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	<p>- เป็นส่วนที่บ่งบอกถึงผลพลอยได้ที่เกิดจากการดำเนินโครงการที่คาดว่าจะได้รับนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในวัตถุประสงค์ของโครงการ</p> <p>- ผลที่คาดว่าจะได้รับก็คือ ผลในทางที่ดีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากโครงการไม่ใช่ผลโดยตรงที่ได้จากตามวัตถุประสงค์</p>

ตารางที่ 1 (ต่อ)

องค์ประกอบของโครงการ	สาระโดยสรุป
9. ผู้รับผิดชอบโครงการ	- เป็นส่วนที่ระบุให้ทราบว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบโครงการซึ่งอาจจะเป็นชื่อหน่วยงานหรือชื่อบุคคล

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

ความหมายของการประเมินผลโครงการ

การประเมินโครงการเป็น “ศาสตร์ประยุกต์ (Applied science)” หรือเป็น “วิทยาการประยุกต์” ที่เกิดจากการผสมผสานของศาสตร์หลายแขนง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีแนวคิดและวิธีการที่ผูกพันกับวิชาการสาขาเศรษฐศาสตร์เป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามถ้าพิจารณาเฉพาะคำว่า “การประเมินโครงการ” แล้ว อาจบอกได้ว่าเป็นคำผสมของคำสองคำคือคำว่า “การประเมิน” กับคำว่า “โครงการ” ซึ่งทั้งสองคำต่างก็มีความหมายหรือคำจำกัดความเฉพาะของตนเอง (มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, 2557)

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำจำกัดความของ “โครงการ” ว่าหมายถึง แผนหรือเค้าโครงการที่กำหนดไว้ โครงการเป็นศัพท์ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Project” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งหรือระดับหนึ่งของแผนงานและในบางตำราถือว่ามีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า “Program” ซึ่งหมายถึงแผนงานที่มีรายละเอียดในการปฏิบัติงานชัดเจน ฉะนั้นจึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าโครงการ คือ Project หรือ Program นั่นเอง

โดยคำว่า “การประเมิน” หรือ “การประเมินผล” รวมกับคำว่า “โครงการ” จึงเป็นคำศัพท์ทางวิชาการโดยเฉพาะว่า การประเมินโครงการ (Project or program evaluation) ซึ่งมีความหมายดังต่อไปนี้

การประเมินผลโครงการ หมายถึง “กระบวนการที่มุ่งแสวงหาคำตอบว่านโยบาย/โครงการ/แผนงาน บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ เพียงใดโดยมีมาตรฐานและเครื่องมือในการวัดที่ แม่นตรงและเชื่อถือได้” การประเมินผลจึงคล้ายกับการหาใครสักคนหนึ่งเอากระจกมาส่องให้เราเห็น หน้าตาตัวเองว่า สวยงามดีแล้วหรือยัง มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง จะได้ปรับปรุงแก้ไขตนเอง (สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์, 2557)

การประเมินผลโครงการ เป็นการศึกษาโครงการที่วางไว้นั้นได้ปฏิบัติตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้หรือไม่ เพื่อจะได้ปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้น กล่าวคือเป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานจริงกับผลที่คาดว่าจะได้รับ (เกตุแก้ว วรณมณี, 2556)

การประเมินผลโครงการ หมายถึง กระบวนการใช้เทคนิคทางการวิจัยในการตีความหมาย และตัดสินคุณค่าจากสิ่งที่ได้จากกระบวนการรวบรวมข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับโครงการเพื่อพิจารณาหาคำตอบ เกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์ หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร และช่วยในการตัดสินใจ พัฒนาปรับปรุงคุณภาพประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งกระบวนการประเมินผลโครงการ อาจประเมินผลระหว่างดำเนินการหรือหลังดำเนินการกิจกรรม ในโครงการ ซึ่งก็แล้วแต่ชนิดและความเหมาะสมของการประเมินผลนั้น ๆ (พนมวัลย์ แก้วหิศ, 2557)

การประเมินโครงการ หมายถึงกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงเกี่ยวกับโครงการ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การวางแผน การดำเนินการและผลกระทบที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการกำหนดคุณค่า หรือข้อดีของโครงการดังกล่าวว่าดีหรือไม่อย่างไร หรือเป็นการค้นหาว่าผลสำเร็จของกิจกรรมจากการดำเนินโครงการที่กำหนดไว้ว่าสามารถประสบความสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ (สุริรัตน์ วิชัย, 2555)

สรุปได้ว่า การประเมินผลโครงการ หมายถึง เป็นกระบวนการหนึ่งที่ศึกษาหาข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงของโครงการว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง เพื่อจะได้นำไปพัฒนาอย่างต่อเนื่องและแก้ไขปัญหาของโครงการให้เกิดความเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการประเมินผลโครงการ

นักวิชาการที่ศึกษาเกี่ยวกับโครงการ ได้มีการจำแนกความหมายของวัตถุประสงค์ การดำเนินโครงการไว้หลายท่าน ตัวอย่างเช่น โปรฟี โกรทลูสเซน (Brophy, Grotelueschen, & Gooler, 1974 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิจรรยา, 2555, หน้า 71) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. เพื่อวางแผนการดำเนินงานและ/ หรือผลผลิตของโครงการ
 2. เพื่อการปรับปรุงกระบวนการและ/ หรือผลผลิตของโครงการ
 3. เพื่อการตัดสินคุณค่าของกระบวนการและ/ หรือผลผลิตของโครงการ
- สำราญ มีแจ้ง (2543, หน้า 8-9) กล่าวว่า การประเมินโครงการทางการศึกษามีความสำคัญดังต่อไปนี้
1. ช่วยชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ของการดำเนินงานนั้นเหมาะสมและเป็นไปได้
 2. ทำให้ทราบว่าการทำงานนั้นบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่
 3. กระตุ้นให้มีการเร่งรัดปรับปรุงการดำเนินงาน
 4. ช่วยให้เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะใช้เป็นหลักในการปรับปรุงการดำเนินงาน

5. ช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการลดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร

6. ช่วยให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้บริหารในด้านการดำเนินงาน

7. ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีการดำเนินงานที่เหมาะสมในครั้งต่อ ๆ ไป
รัตนะ บัวสนธ์ (2540 อ้างถึงใน พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2555, หน้า 74) สรุปวัตถุประสงค์สำคัญในการประเมินโครงการมี 3 ประการ คือ

1. เพื่อรวบรวมข้อมูลช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของโครงการเมื่อนำไปดำเนินการหรือเพื่อการตัดสินใจก่อนการดำเนินโครงการ

2. เพื่อรวบรวมข้อมูลช่วยในการตัดสินใจปรับปรุงส่วนต่าง ๆ ของโครงการเมื่อมีการนำโครงการไปดำเนินการหรืออยู่ในระหว่างการดำเนินโครงการ

3. เพื่อรวบรวมข้อมูลช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการขยายโครงการโดยมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องหรือการล้มเลิกโครงการ

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินผลโครงการ นั้นคือ

1. เพื่อทราบผลลัพธ์หรือผลผลิตหลังดำเนินโครงการว่าสอดคล้องกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์หรือไม่

2. เพื่อนำไปวางแผนหรือแก้ไขปรับปรุงโครงการ ตั้งแต่กระบวนการเริ่มต้นการวางแผนระหว่างดำเนินงาน และช่วงสิ้นสุดโครงการ

3. เพื่อตัดสินใจคุณค่าในการดำเนินโครงการต่อหรือล้มเลิกโครงการ

4. เพื่อการนำโครงการไปสู่การพัฒนาในครั้งต่อ ๆ ไป

รูปแบบการประเมินผลโครงการ

รูปแบบการประเมินมีหลายประเภทสำหรับที่จะนำเสนอต่อไปนี้เป็นรายละเอียดของรูปแบบการประเมินต่าง ๆ ซึ่งได้เลือกมานำเสนอไว้ทั้งหมด 7 รูปแบบ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารหมายเลข 4) คือ

1. รูปแบบการประเมินของราล์ฟ ดับบลิว ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler)

2. รูปแบบการประเมินของมาร์วิน ซี อัลคิน (Marvin C. Alkin)

3. รูปแบบการประเมินของแมลคอล์ม เอ็ม โพรวัส (Malcolm M. Provus)

4. รูปแบบการประเมินของไมเคิล สคริฟเว่น (Michael Scriven)

5. รูปแบบการประเมินของโรเบิร์ต อี สเตค (Robert E. Stake)

6. รูปแบบการประเมินของแดเนียล แอล สตฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam)

7. รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick)

1. รูปแบบการประเมินของ ไทเลอร์ (Tyler, 1943)

เป็นผู้นำที่สำคัญในการประเมินโครงการ ได้ให้ความหมายของการ ประเมินว่า การประเมิน คือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ โดยมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วย ในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง เขาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน โดยเสนอเป็น กรอบความคิดครั้งแรกในปี ค .ศ.1943 โดยเน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการให้อยู่ในรูป ของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม แล้วประเมินความสำเร็จของวัตถุประสงค์เหล่านั้น แนวคิด ลักษณะนี้เรียกว่า แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก ไทเลอร์ มีความเห็นว่า จุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมาย เชิงพฤติกรรมนั้นประสบผลสำเร็จหรือไม่ มีส่วนใดบ้างที่ต้องปรับปรุง แก้ไข และถือว่าการ ประเมิน โครงการเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ลำดับขั้นของการประเมิน การเรียนการสอน มีดังนี้ กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมด้วยข้อความที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง กำหนดเนื้อหาหรือ ประสบการณ์ทางการศึกษาที่ต้องการให้บรรลุตามความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ เลือกวิธีการเรียนการสอน ที่เหมาะสม เมื่อจบบทเรียนจึงประเมินผลโครงการ โดยการทดสอบผลสัมฤทธิ์

ตัวอย่าง การประยุกต์ใช้แนวความคิดของไทเลอร์ มาใช้ในการประเมินโครงการ การประเมินโครงการเกี่ยวกับการเรียนการสอนควรดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของโครงการทางการศึกษามากได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเขียนในรูปของจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 จัดเนื้อหาในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์

ขั้นที่ 3 ทำการทดสอบผู้เรียนก่อนทำการเรียนการสอน

ขั้นที่ 4 เลือกวิธีสอนให้เหมาะสม

ขั้นที่ 5 ทำการทดสอบผู้เรียน เมื่อจบการเรียนการสอนแล้ว

ขั้นที่ 6 ประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วยการเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและ หลังเรียน ว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่และมีนักเรียนร้อยละเท่าไรที่ผ่านเกณฑ์

ขั้นที่ 7 นำผลของการเปรียบเทียบมาศึกษาจุดบกพร่องในการเรียนการสอนเพื่อปรับปรุง แก้ไขต่อไป

ในปี ค.ศ. 1986 ไทเลอร์ได้นำเสนอกรอบแนวคิดของการประเมินโครงการใหม่ (Tyler, 1986) โดยแบ่งการประเมินออกเป็น 6 ส่วน คือ

1.1 การประเมินวัตถุประสงค์ (Appraising objectives)

1.2 การประเมินแผนการเรียนรู้ (Evaluating the learning plan)

1.3 การประเมินเพื่อแนะแนวในการพัฒนาโครงการ (Evaluation to guild program developmen')

1.4 การประเมินเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Evaluation program implement)

1.5 การประเมินผลลัพธ์ของโครงการทางการศึกษา (Evaluating the outcome of an educational program)

1.6 การติดตาม (Follow up) และการประเมินผลกระทบ (Impact evaluation)

2. รูปแบบการประเมินของอัลคิน (Alkin)

Alkin (1969) ได้เสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CSE (Center for the study of Evaluation Approach) จุดเน้นของการประเมินตามแนวคิดของอัลคิน คือ การประเมินเพื่อการตัดสินใจ อัลคิน ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า เป็นกระบวนการกำหนดขอบเขตของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ การเลือกข้อมูลข่าวสารที่เหมาะสม การเก็บรวบรวม ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การจัดทำรายงานสรุปให้กับผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ ในการ เลือกแนวทางที่เหมาะสมกับการดำเนินงานของโครงการ ขอบข่ายของการประเมิน จากความหมายของการประเมินตามแนวคิดของอัลคินนั้น การประเมินจะประกอบด้วย การ จัดหา และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อที่จะนำไปใช้ในการตัดสินใจดังในการประเมินจำเป็นจะต้องประเมิน ในเรื่องต่าง ๆ 5 ด้าน ดังนี้

2.1 การประเมินระบบ (System assessment) เป็นการอธิบายหรือพรรณนาสภาพของระบบเพื่อเปรียบเทียบกับสภาพที่เป็นจริง กับความคาดหวังที่จะเกิดขึ้น การประเมินระบบจะช่วยให้เราสามารถกำหนดขอบเขต และวัตถุประสงค์ที่เหมาะสม สิ่งที่จะต้องศึกษาได้แก่ ความต้องการของ ประชาชน ชุมชนและสังคมที่มีต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน สำหรับการประเมินระบบแต่ละส่วนจำเป็นต้องใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ กัน

2.2 การประเมินการวางแผน โครงการ (Program planning) เป็นการประเมินก่อนที่จะมีการดำเนินโครงการ เพื่อหาข้อมูลข่าวสารมาใช้ในการตัดสินใจพิจารณาทางเลือกที่เหมาะสมของโครงการ นักประเมินต้องหาข้อมูลที่แสดงความคาดหวังที่จะบรรลุเป้าหมาย พร้อมกับประเมินผลที่จะได้รับจากการใช้วิธีการดำเนินงานต่าง ๆ ด้วย เพื่อให้สามารถเห็นข้อเปรียบเทียบในการหาทางเลือกที่เหมาะสม โดยใช้วิธีการที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของปัญหา โดยทั่วไปจะใช้การประเมินจากเกณฑ์ภายนอกและจากเกณฑ์ภายใน

2.3 การประเมินการนำไปใช้เพื่อการดำเนิน โครงการ (Program implementation) เป็นการประเมินขณะที่โครงการกำลังดำเนินงาน เพื่อตรวจสอบดูว่า การดำเนิน โครงการนั้นเป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้วางแผนไว้หรือไม่ ผลที่เกิดขึ้นมีความสอดคล้องกับสิ่งที่วางแผนไว้ หรือ

คาดหวังไว้เพียงไร

2.4 การประเมินเพื่อปรับปรุงโครงการ (Program improvement) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อมูลที่นำมาใช้ในการดำเนินโครงการให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีผลที่ไม่คาดคิดมาก่อนเกิดขึ้นบ้างหรือไม่ ดังนั้นนักประเมินจึงมีบทบาทสำคัญในการที่จะหาข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จหรือความล้มเหลวในทุก ๆ ด้านของโครงการตลอดจนผลกระทบของโครงการที่มีต่อโครงการอื่นเพื่อนำมาใช้ ในการปรับปรุงโครงการต่อไป

2.5 การประเมินเพื่อการยอมรับโครงการ (Program certification) ขั้นตอนนี้ นักประเมินต้องหาข้อมูลข่าวสารรายงานต่อผู้มีอำนาจตัดสินใจ เพื่อใช้ข้อมูลในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของโครงการ และศักยภาพในการสรุปอ้างอิงไปสู่สถานการณ์อื่น ๆ หรือนำไปใช้กับโครงการ ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้กว้างขวางเพียงใด ในขั้นนี้ข้อมูลที่ได้อาจนักประเมินจะทำให้ผู้บริหารได้ ตัดสินใจว่าควรจะดำเนินกับโครงการในลักษณะใด อาจจะยกเลิก ปรับปรุงใหม่ หรืออาจจะขยายโครงการต่อไปอีก เป็นต้น

3. รูปแบบการประเมินของ โพรวัส (Provus)

Provus (1969) ได้ให้ความหมายของการประเมินผลว่า เป็นการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติการกับมาตรฐานหรือเป็นการค้นหาความไม่สอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับผลการปฏิบัติการของแผนงาน เขาอธิบายว่ามีความไม่สอดคล้องกัน 5 ชนิด ที่สามารถศึกษาได้จากการใช้แผนงาน คือ ความไม่สอดคล้องที่สัมพันธ์กับขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การออกแบบโครงการ คือ การกำหนดปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงานกำหนดกระบวนการดำเนินงาน และกำหนดผลที่คาดหวังซึ่งจะได้รับจากการดำเนินงาน

ขั้นที่ 2 การเตรียมพร้อมเป็นการนำปัจจัยที่ทำให้เกิดการดำเนินงานเข้าสู่กระบวนการ

ขั้นที่ 3 กระบวนการที่ใช้เพื่อการดำเนินงาน

ขั้นที่ 4 ผลผลิต

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์เกี่ยวกับการลงทุนตามรูปแบบนี้ การประเมินต้องทำโดยผู้ประเมิน คณะหนึ่งที่ได้วางมาตรฐานตามความคาดหวังของโครงการเอาไว้ ต่อจากนั้นการประเมินทุกอย่างต้องดำเนินไปโดยการหาข้อมูลใหม่และทำการตัดสินใจ โดยใช้มาตรฐานที่วางไว้เป็นเกณฑ์ เป็นรูปแบบที่ช่วยให้หาข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในทุกขั้นตอนของการประเมินดังกล่าวข้างต้นและตลอดโครงการอย่างต่อเนื่อง

การประเมินในแต่ละขั้นตอน ถ้าหากพบข้อบกพร่องก็แก้ไขปรับปรุงในขั้นตอนนี้ด้วย วิธีการแก้ไขปัญหา (Problem solving) ซึ่งประกอบด้วยคำถามตนเอง เพื่อให้ได้คำตอบว่าทำไมจึงเกิดข้อบกพร่องนั้น ๆ มีอะไรเป็นสาเหตุ และมีวิธีการใดที่สามารถแก้ไขข้อบกพร่อง

ที่มาจากสาเหตุนั้น สำหรับขั้นตอนในการแก้ปัญหา มี ดังนี้

คำถาม → เกณฑ์ → ข้อมูลที่ตอบคำถาม → การตัดสินใจ
(Q) (C) (I) (D)

เมื่อผู้ประเมินทำการประเมินถึงขั้นที่ 5 แล้ว ถ้าจะดำเนินงานหรือเริ่มวงจรใหม่ ก็ต้องทำการออกแบบใหม่ โดยปรับปรุงให้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การลงทุน ซึ่งตั้งอยู่บนรากฐานของปัจจัยเบื้องต้นใหม่

4. รูปแบบการประเมินของ Scriven (1967)

ไมเคิล สคริฟเวน (Micheal Scriven) ได้ให้ความหมายของการประเมิน คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติการตามระดับของเป้าหมายที่กำหนด นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหน้าที่การประเมินว่ามี 2 ระดับ คือ

4.1 ระดับวิธีการเน้นจุดมุ่งหมายของการประเมินเพื่อการตัดสินใจคุณค่า

4.2 ระดับการนำไปใช้เน้นเรื่องบทบาทของการประเมินเพื่อการนำข้อมูลมาใช้

อย่างเหมาะสม

จุดมุ่งหมายของการประเมิน

จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการประเมินมี 2 ประการ คือ

1. การประเมินความก้าวหน้า (Formative evaluation) เป็นการประเมินระหว่างที่โครงการกำลังดำเนินการอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงโครงการให้ดีขึ้นเพราะการประเมินจะช่วยให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนา

2. การประเมินผลสรุป (Summative evaluation) เป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินใจคุณค่าของโครงการ ตลอดจนค้นหาสิ่งที่ดีของโครงการเพื่อนำไปใช้กับสถานการณ์อื่นที่คล้ายคลึงกันต่อไป สคริฟเวน ได้เสนอแนะว่าในเรื่องการประเมินเพื่อการปรับปรุงหรือดูความก้าวหน้าของ โครงการ โดยทำการประเมินความก้าวหน้า (Formative evaluation) ควรที่จะใช้นักวิจัยมืออาชีพ ในการดำเนินการประเมินนั้นควรจะได้แยกหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งควรจะได้มีการปรึกษาหารือกันระหว่างนักประเมินกับผู้ดำเนินงานในโครงการด้วย

วิธีการประเมิน ในการประเมินมีวิธีการที่สามารถนำมาใช้ได้ 2 วิธี คือ

1. การประเมินก่อนมีการปฏิบัติงาน หรือการประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic evaluation) คือ การประเมินคุณค่าของเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื้อหา จุดมุ่งหมาย

กระบวนการวิธีการ ให้ได้คะแนนและเจตคติของครู เป็นการประเมินก่อนที่จะได้มีการปฏิบัติงาน

2. การประเมินเมื่อมีการปฏิบัติงานแล้ว หรือการประเมินคุณค่าการปฏิบัติงาน (Pay-off evaluation) เป็นการตัดสินคุณค่าจากผลที่เกิดขึ้น จากการใช้เครื่องมือกับนักเรียน เช่น การประเมิน มีความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน หรือคะแนนที่ได้ จากกลุ่ม ทดลองกับกลุ่มควบคุม

การประเมินโดยใช้การเปรียบเทียบ

สคริฟเว่นมีความคิดเห็นที่แตกต่างจากครอนบาค ในเรื่องของการใช้กลุ่มเปรียบเทียบมาใช้ ในการประเมิน ซึ่งสคริฟเว่น เป็นบุคคลที่เห็นว่าการใช้กลุ่มเปรียบเทียบ มีข้อดีมากกว่าการ ไม่ใช้ กลุ่มเปรียบเทียบ การใช้กลุ่มเปรียบเทียบจะเป็นการประหยัดกว่า ไม่ต้องทำการศึกษาใน ระยะเวลา และใช้กลุ่มตัวอย่างมาก ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก นอกจากนี้แล้ว สคริฟเว่น ยังเชื่อว่า การศึกษากลุ่มย่อย (Micro-studies) ด้วยวิธีการเปรียบเทียบจะเป็นประโยชน์มากกว่า การศึกษาประชากรทั้งหมด (Cross studies) เพราะทำได้ง่ายและบ่อยครั้งกว่า

คุณค่าและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

สคริฟเว่น เป็นนักประเมินที่ให้ความสำคัญของการประเมินค่าใช้จ่ายกับผลที่ได้ เขาเชื่อว่า การประเมินจะขาดความสมบูรณ์ ถ้านักประเมินไม่ได้พิจารณาในด้านคุณค่าที่ได้รับโดยการ เปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของ โครงการสิ่งที่ต้องพิจารณามี 3 ประการคือ

1. ความเป็นประโยชน์ นักประเมินควรจะต้องพิจารณาว่าสิ่งที่ได้ลงทุนไปนั้น มีประโยชน์ มากน้อยเพียงใด คู่มีค่ากับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ไปหรือไม่

2. ขวัญ หรือกำลังใจ หรือคุณธรรม เป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินงาน โครงการ ควรพิจารณาด้วยว่า ผลของโครงการจะทำให้ขวัญหรือกำลังใจ หรือคุณธรรมของผู้ร่วมโครงการ เป็นอย่างไร

3. ค่าใช้จ่าย เป็นเรื่องที่สำคัญมากแต่นักประเมินไม่ค่อยให้ความสนใจ เนื่องจากมี ความยุ่งยากในการประเมิน

การประเมินไม่ผูกพันกับจุดมุ่งหมาย (Goal-free evaluation)

การประเมิน โดยทั่วไป นักประเมินจะยึดจุดหมายของ โครงการเป็นหลัก ดูความ สอดคล้อง ผลการปฏิบัติงานกับจุดมุ่งหมายของ โครงการ แต่สคริฟเว่นมีความเห็นว่า นักประเมิน ไม่ควรจะให้ ความสนใจเฉพาะจุดมุ่งหมายของ โครงการที่ตั้งไว้เพียงอย่างเดียว แต่ควรจะให้ ความสนใจกับผลที่เกิดขึ้นจากโครงการ ซึ่งนอกเหนือจากจุดมุ่งหมายของ โครงการ ไม่ว่าผลอันนี้ จะสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของ โครงการหรือไม่ หรือผลบางอย่างอาจมีความสำคัญมากก็ได้

5. รูปแบบการประเมินของสเตค (Stake)

โรเบิร์ต อี สเตค (Robert E. Stake) ได้พัฒนารูปแบบการประเมินโดยใช้แนวคิดของ ครอนบาค และสคริฟเว่น เป็นพื้นฐานในการปฏิบัติรูปแบบการประเมินของสเตค ถือได้ว่าเป็น รูปแบบหนึ่งที่นักประเมินนำมาประยุกต์ได้อย่างกว้างขวางในการประเมิน โครงการการประเมิน ตามความคิดเห็นของสเตค หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวกับการบรรยาย และการตัดสินคุณค่าของ โครงการ หรือเป็นกระบวนการที่เกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่ การตัดสินใจ จุดมุ่งหมายของการประเมินมี 2 ประการ คือ เพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมา บรรยายเกี่ยวกับโครงการนั้น และเพื่อต้องการได้ข้อมูลต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการตัดสิน คุณค่าของโครงการ

วิธีการประเมิน

สเตค ได้เสนอโครงสร้างของรูปแบบการประเมินเคาน์ทิแนนซ์ (Countenance model) ซึ่ง ตามโครงสร้างของรูปแบบนี้ ได้จำแนกข้อมูลการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ เมตริกซ์บรรยาย (Description matrix) และเมตริกซ์การตัดสินคุณค่า (Judgement matrix) และได้เสนอว่าก่อน บรรยาย หรือตัดสินคุณค่าของโครงการใด ๆ นักประเมินควรทำการวิเคราะห์หลักการและเหตุผล ของโครงการนั้น ๆ ด้วยการประเมินโครงการตามแนวคิดของสเตค ผู้ประเมินจะต้องรวบรวม ข้อมูล ที่แท้จริงให้ได้ เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมาย และวิธีการเก็บข้อมูลก็มีหลายวิธี ข้อมูลที่ ต้องการ คือข้อมูลที่นำมาใช้เพื่อการอธิบาย และการตัดสินใจ ตามรูปแบบการประเมินนี้ ได้จำแนก สิ่งที่ต้องพิจารณาในการประเมินออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คือ สิ่งนำหรือปัจจัยเบื้องต้น (Antecedents) หมายถึง สภาพเงื่อนไขหรือปัจจัย ต่าง ๆ ใน การดำเนิน โครงการ

ส่วนที่ 2 คือ กระบวนการหรือการปฏิบัติ (Transaction) หมายถึง กิจกรรมดำเนินการตาม กิจกรรมที่ปฏิบัติ พฤติกรรมระหว่างบุคคล ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับอาจารย์ นักเรียนกับนักเรียน เป็นต้น

ส่วนที่ 3 คือ ผลลัพธ์หรือผลการดำเนินงาน (Outcome) หมายถึง ผลผลิตที่ได้จาก โครงการ

ในการเก็บข้อมูลผู้ประเมินต้องบันทึกข้อมูลทั้งสามชนิดนี้ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. ความคาดหวังหรือแผนงาน (Intents) หมายถึง สิ่งที่คาดหวังจำแนกเป็นความคาดหวัง เกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติ และผลการดำเนินงาน โครงการ

2. สิ่งที่เกิดขึ้นจริง (Observations) หมายถึง สภาพที่เกิดขึ้นจริง ซึ่งจำแนกเป็น สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลการดำเนินงาน

3. มาตรฐาน (Standards) หมายถึง แนวทางการดำเนินงาน คุณลักษณะที่ควรจะมีควรจะทำหรือควรจะได้รับเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลการดำเนินงาน

4. การตัดสินใจ (Judgment) หมายถึง ผลการพิจารณาการตัดสินใจเป็นการพิจารณาสรุปเกี่ยวกับปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลการดำเนินงาน

ในการประเมินผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการบรรยายก่อน คือ ต้องมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังกับสิ่งเกิดขึ้นจริงและความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเบื้องต้น การปฏิบัติและผลลัพธ์ เมื่อได้ผลอย่างไรแล้วจึงเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้และมาตรฐานที่คาดว่าจะให้เกิดขึ้นแล้วตัดสินใจ

สเตค เสนอวิธีการประเมินในรูปของเมตริกซ์ (Metric) 2 ประการ คือ เมตริกซ์การบรรยาย และเมตริกซ์การตัดสินใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ในเมตริกซ์การบรรยาย แบ่งออกเป็น 6 ช่อง คือ

ช่องที่ 1 หมายถึง ภาวะการณ์ที่คาดหวังว่าต้องมีอยู่ก่อนที่การดำเนินงาน โครงการเกิดขึ้น โดยถือว่าเป็นภาวะการณ์ที่เอื้ออำนวยให้เกิดผลดังที่คาดหวังไว้

ช่องที่ 2 หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานตามความคาดหวังว่าจะเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพ คือ ก่อให้เกิดผลตามที่ได้มุ่งหมายไว้

ช่องที่ 3 หมายถึง ผลผลิตที่คาดหวังว่าจะได้รับหลังจากการดำเนินงาน

ช่องที่ 4 หมายถึง ปัจจัยที่มีอยู่จริงก่อนเริ่ม โครงการ

ช่องที่ 5 หมายถึง กระบวนการดำเนินงานตามที่สังเกตได้จริงจาก โครงการ

ช่องที่ 6 หมายถึง ผลผลิตที่ได้จริง ๆ หลังจาก โครงการจบลงแล้ว

ตั้งแต่ช่องที่ 1 ถึง 6 ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลใน 2 แนวคือ ในแนวตั้ง ได้แก่

ช่อง 1-2-3 และ 4-5-6 ควรมีความสัมพันธ์กัน เพื่อคว่าปัจจัยเบื้องต้นเอื้ออำนวยต่อกระบวนการ

หรือไม่ และในแนวนอน ได้แก่ 1-4, 2-5 และ 3-6 ต้องมีความสอดคล้องกันทั้งนี้เพื่อต้องการทราบ ว่าข้อมูลที่ได้จากการปฏิบัติจริง ๆ ในแต่ละส่วนตามแนวตั้งนั้น มีความสอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังไว้ หรือไม่ประการใด และต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง

เมื่อพิจารณาทั้งในแนวตั้งและในแนวนอนแล้ว พบว่า มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกัน แสดงว่าโครงการนั้นเป็น โครงการที่บรรลุผลตามที่คาดหวังเอาไว้

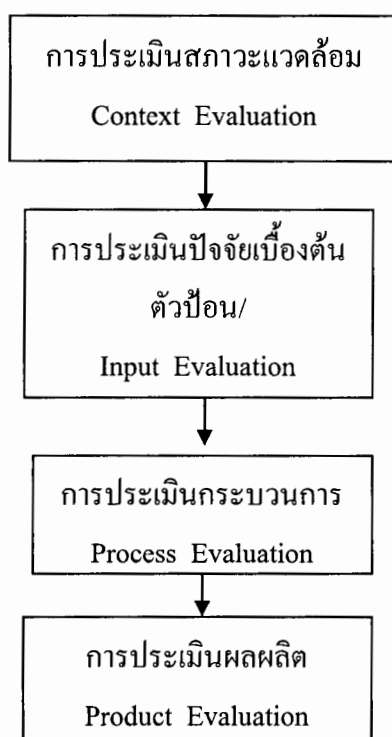
2. ในเมตริกซ์การตัดสินใจจำเป็นต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานเพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากเมตริกซ์การอธิบายเกณฑ์มาตรฐานนี้อาจมีอยู่ก่อนแล้วหรือตั้งขึ้นใหม่ โดยคณะกรรมการหรือผู้รับผิดชอบโครงการก็ได้สำหรับที่มาของการตัดสินใจควรให้ผู้ประเมินมีบทบาทด้วย คือต้องสรุปออกมาให้ได้ว่าโครงการการศึกษามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดหรือต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

ที่จุดใดหรือมีปัจจัยอะไรเป็นตัวเกื้อหนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อโครงการ

แนวคิดของสเตคแตกต่างกันไปจากแนวคิดของคนอื่น ๆ ตรงที่พบว่าผลผลิตยังไม่ดี ไม่ได้หมายความว่า การวางแผนไม่ดี หรือหลักสูตรไม่ดี แต่อาจบกพร่องที่องค์ประกอบอื่น ๆ เช่น การจัด สภาพแวดล้อม ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้เรียน หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ก็ได้

6. แนวคิดในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีมและคณะได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่ม ชื่อ “Educational Evaluation and decision making” หนังสือเล่มนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของไทยเพราะได้ให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผลการศึกษาได้อย่างน่าสนใจและทันสมัยด้วย นอกจากนี้ สตัฟเฟิลบีมก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมินจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบัน เรียกว่า CIPP Model ซึ่งย่อมาจาก Context, Input, Process และ Product โดยจะยึดหลักของ การวิเคราะห์ระบบ (System analysis) หรือวิธีการเชิงระบบ (Systems approach)

ภาพที่ 1 แนวคิดการวิเคราะห์ระบบของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model)

การประเมินด้านบริบท หรือประเมินเนื้อความ (Context evaluation) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วัฒนธรรม ปัญหา แหล่งทุน สภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ เป็นต้น

การประเมินปัจจัยป้อน (Input evaluation) เพื่อค้นหาประสิทธิภาพขององค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยป้อน ซึ่งในด้านการท่องเที่ยวอาจจะจำแนกเป็นบุคคล สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ทรัพยากร ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัยก็ยังจำแนกย่อยออกไปอีก เช่น บุคคล อาจพิจารณาเป็น เพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวังทัศนคติ ศักยภาพ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรู้ คุณวุฒิทางการศึกษา ถิ่นที่อยู่และลักษณะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) เป็นการศึกษาต่อจากการประเมินบริบทและปัจจัยป้อนว่า กระบวนการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่อง จุดอ่อนหรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการโครงการที่จะนำโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

การประเมินผลผลิต (Product evaluation) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปตัดสินเกณฑ์มาตรฐานนั้นอาจจะกำหนดขึ้นเองหรืออาศัยเกณฑ์ที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นกำหนดไว้ก็ได้ ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยจะกล่าวในตอนต่อไป

6.1 แนวคิดการประเมินโครงการแบบ CIPPIEST

เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นนวัตกรรมใหม่เมื่อปี ค.ศ. 2007 ซึ่งเป็นส่วนขยายมาจากรูปแบบการประเมินที่เป็นที่นิยมนำไปประยุกต์ใช้ และมีลักษณะการประเมินเพื่อให้ครอบคลุมทั้งระบบของโครงการนั้นคือรูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST Evaluation ซึ่งเป็นรูปแบบการประเมินของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam) โดยมีแนวคิดในการพัฒนาส่วนขยายมาจากรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ในปี ค.ศ. 1971 จัดเป็นหนึ่งในหลายรูปแบบของกลุ่มการประเมินที่เน้นการตัดสินใจโดยใช้วิธีเชิงระบบ (Systematic decision oriented evaluation) เนื่องจากความเจริญก้าวหน้าของการประเมินในปัจจุบันด้านเป้าหมายบทบาทกระบวนการ ทักษะและรูปแบบการประเมินที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักการสองประการ คือ หลักการสืบเสาะแสวงหาความจริงทางสังคมเพื่อตัดสินคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ ตามบริบทของสังคมนั้น ๆ อย่างน่าเชื่อถือและหลักความรับผิดชอบต่อ สังคมเพื่อติดตามกำกับและพัฒนาสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ของสังคม

ดังนั้น รูปแบบการประเมินแบบ CIPPIEST จึง มีส่วนของการขยายการประเมินผลผลิต ให้ครอบคลุมการประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมิน ความยั่งยืน และ การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ

6.2 รูปแบบและลักษณะการประเมิน

การประเมินรูปแบบ CIPPIEST Evaluation Model เป็นการประเมินตามมิติหลัก ทั้ง 4 ด้าน มา ประกอบกัน ได้แก่ การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้าหรือ ทรัพยากร (Input evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process evaluation) การประเมินผลผลิตหรือ ผลลัพธ์ (Product evaluation) และการประเมินตามมิติส่วน ขยายของการประเมินผลผลิตอีก 4 ด้านมาประกอบ กัน ได้แก่การประเมินผลกระทบ (Impact evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effective evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transport evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ซึ่งสตาร์ทอัพพัฒนานำเสนอขึ้น โดยมีพื้นฐานมาจากการเรียนรู้หรือประสบการณ์การกระทำการ ประเมินโครงการทางการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา

การประเมินรูปแบบดังกล่าวเป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์สำหรับการตัดสินใจ มี 4 ประเภท ดังนี้

6.2.1 การตัดสินใจสำหรับการวางแผน (Planning decisions) เป็นการเลือก เป้าหมายหรือจุดมุ่งหมาย โครงการ

6.2.2 การตัดสินใจเพื่อกำหนดโครงสร้าง (Structuring decisions) เป็นการกำหนด ยุทธวิธีหรือแผนงานหรือ แนวการดำเนินงาน

6.2.3 การตัดสินใจเพื่อการนำไปปฏิบัติ (Implementing decisions) เป็นการ ปรับเปลี่ยนยุทธวิธีหรือการ ดำเนินงานให้เหมาะสม

6.2.4 การตัดสินใจเพื่อการทบทวน (Recycling decisions) เป็นการเปลี่ยนแปลง หรือคงหรือขยายหรือยุบ หรือเลิกโครงการ คนไทยส่วนใหญ่คุ้นเคยกับรูปแบบการประเมินดังกล่าว นำมาใช้ในการประเมินโครงการหรือแผนงาน หรือ หลักสูตรนั้น ๆ เมื่อสิ้นสุดลงแล้วหรือประเมิน ที่เรียกว่า การประเมินสรุปรวม (Summative evaluation) ซึ่งเป็น การใช้รูปแบบการประเมินที่ยังไม่ ถูกต้อง เนื่องจากการประเมินรูปแบบดังกล่าวสามารถนำไปใช้ได้ทั้งการประเมินเป็นระยะ ๆ (Formative evaluation) และการประเมินสรุปรวม (Summative evaluation)

6.3 ความหมายของมิติการประเมินแบบ CIPPIEST สามารถพิจารณาได้จากการตั้ง คำถามการประเมินแต่ละ มิติดังนี้

6.3.1 การประเมินด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context evaluation) มิติเดิมเป็นการประเมินเพื่อ กำหนดปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาและกำหนดทิศทางหรือ จุดมุ่งหมายของการแก้ปัญหาหรือการพัฒนา ส่วนแนวคิดตามมิติใหม่เป็นการประเมิน โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ (Objectives) ของ โครงการที่มีการ กำหนดมาก่อนหน้านั้น โดยการตั้งคำถามว่าเมื่อมีการดำเนินงานไปช่วง ระยะเวลาหนึ่งแล้ว วัตถุประสงค์นั้นยังมีความเหมาะสมอยู่หรือไม่ มีข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติม อะไรบ้าง

6.3.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าหรือทรัพยากร (Input evaluation) มิติเดิมเป็น การศึกษาความเป็นไปได้ ของทรัพยากรที่จะใช้ส่วนแนวคิดตามมิติใหม่เป็นการประเมิน โดยการตั้ง คำถามว่าเมื่อมีการดำเนินงานไปช่วง ระยะเวลาหนึ่งแล้วทรัพยากรทางการบริหารเหล่านั้นยังมี ความเหมาะสมอยู่หรือไม่ มีข้อเสนอแนะเพื่อการ ปรับปรุงแก้ไขหรือเพิ่มเติมอะไรบ้าง

6.3.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process evaluation) เพื่อศึกษาอุปสรรค ปัญหาและความก้าวหน้าในการดำเนินงานประเมินโดยการตั้งคำถามว่าความก้าวหน้าในการทำงาน มีเพียงใด เป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ มี ปัญหาอุปสรรคอะไรเกิดขึ้นบ้าง

6.3.4 การประเมินด้านผลผลิตหรือผลลัพธ์ (Product evaluation) เมื่อสิ้นสุด โครงการว่าประสบผลสำเร็จ หรือไม่เพียงใด

6.3.5 การประเมินด้านผลกระทบ (Impact evaluation) เป็นการประเมิน โดยการตั้ง คำถามว่าสิ่งที่ผู้รับ ผลประโยชน์ได้รับเกิน ไปกว่าเป้าหมายของความต้องการที่จะได้รับตอบสนอง ตามความต้องการจำเป็นนั้นคือ อะไรบ้าง ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าสิ่งที่ได้รับจากการประเมินหาก เกินไปกว่าที่กำหนดไว้ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบก็ล้วนแล้วแต่เป็นผลกระทบทั้งสิ้น

6.3.6 การประเมินด้านประสิทธิผล (Effective evaluation) เป็นการประเมิน โดยตั้ง คำถามว่าโครงการหรือสิ่งที่แทรกแซงสามารถบรรลุและตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่ม ผู้รับประโยชน์ได้อย่างครอบคลุมหรือไม่

6.3.7 การประเมินด้านความยั่งยืน (Sustainability evaluation) เป็นการประเมิน โดยตั้งคำถามว่าแนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นระบบหรือเป็นทางการเกี่ยวกับการนำ โครงการไปใช้ ให้ประสบผลสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร ซึ่งคำถามจะมุ่งพิจารณาประเมินความคงอยู่หรือความ ต่อเนื่องในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปใช้ รวมถึงวิธีการในการรักษาไว้ซึ่งความสำเร็จ ของโครงการ

6.3.8 การประเมินด้านการถ่ายทอดส่งต่อ (Transport evaluation) เป็นการประเมิน โดยตั้งคำถามว่ามีการ นำโครงการหรือสิ่งแทรกแซงที่ประสบความสำเร็จไปประยุกต์หรือปรับปรุง ใช้ในที่อื่น ๆ หรือไม่ ดังนั้น จะเห็น ได้ว่ามีวิธีการประเมินที่เพิ่มขึ้นมาทั้ง 4 ด้าน จากการขยาย การประเมินผลผลิตตามรูปแบบการ ประเมินแบบ CIPP Model นั้นแท้ที่จริงแล้วก็คือการประเมิน ในส่วนที่เรียกว่า “ผลลัพธ์” (Outcomes) ของ โครงการนั่นเองเพียงแต่เป็นการจำแนกและตั้งคำถาม การประเมินให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

6.4 เกณฑ์และตัวชี้วัดความสำเร็จ

การประเมินผลโครงการนั้นต้องมีเกณฑ์และตัวชี้วัดระดับความสำเร็จของ โครงการ ซึ่งโดยทั่วไปแล้วเกณฑ์ ที่ใช้ในการประเมินผลโครงการมีรายละเอียดดังนี้

6.4.1 เกณฑ์ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีตัวชี้วัด เช่น สัดส่วนของผลผลิตต่อ ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาในการ ให้บริการ ฯลฯ

6.4.2 เกณฑ์ประสิทธิผล (Effectiveness) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับการบรรลุเป้าหมาย ระดับการบรรลุตาม เกณฑ์มาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม ฯลฯ

6.4.3 เกณฑ์ความพอเพียง (Adequacy) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพอเพียงของ ทรัพยากร ฯลฯ

6.4.4 เกณฑ์ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีตัวชี้วัด เช่น ระดับความพึงพอใจ ฯลฯ

6.4.5 เกณฑ์ความเป็นธรรม (Equity) มีตัวชี้วัด เช่น ความเป็นธรรมระหว่างเพศ ระหว่างกลุ่มอาชีพ ฯลฯ

6.4.6 เกณฑ์ความก้าวหน้า (Progress) มีตัวชี้วัด เช่น ผลผลิตเปรียบเทียบกับ เป้าหมายรวมของกิจกรรมที่ทำแล้วเสร็จทรัพยากรและเวลาที่ใช้ไป ฯลฯ

6.4.7 เกณฑ์ความยั่งยืน (Sustainability) มีตัวชี้วัด เช่น ความเป็นไปได้ในด้านการขยายผลของโครงการ ฯลฯ

6.4.8 เกณฑ์ความเสียหายของโครงการ (Externalities) มีตัวชี้วัด เช่น ผลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อม ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ผลกระทบด้านสังคมและวัฒนธรรม ฯลฯ เครื่องมือที่ใช้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละมิติของการประเมิน อาทิเช่น แบบสอบถาม ซึ่งข้อมูลที่ได้ และเมื่อ นำไปวิเคราะห์จะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณรายข้อคำถาม รายด้านและภาพรวมทุกด้านของมิติ การประเมิน หรืออาจเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้มาจากวิธีการเก็บรวบรวมโดยการสังเกต สัมภาษณ์ บุคคลต่าง ๆ ที่มีส่วน เกี่ยวข้องกับโครงการ แผนงานหรือหลักสูตรที่ได้รับการประเมิน ซึ่งมักเรียก กลุ่มบุคคลเหล่านี้ว่าผู้มีส่วน ได้ส่วนเสีย (Stakeholders) หรืออาจเป็นข้อมูลจำนวนคน งบประมาณ หรือวัสดุอุปกรณ์ที่เก็บรวบรวมได้จากเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบการออกแบบ

การประเมินในแต่ละมิติเพื่อการนำเสนอสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจการตัดสินใจ

7. รูปแบบการประเมินของเคิร์กแพทริก (Kirkpatrick)

Kirkpatrick (1975) แห่งมหาวิทยาลัยวิสคอนซิน สหรัฐอเมริกา อดีตเคยเป็นประธาน ASTD (The American Society for Training and Development) ได้ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการประเมินผลการฝึกอบรมว่า “การฝึกอบรมนั้นเป็นการช่วยเหลือบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพในการฝึกอบรมใด ๆ ควรจะจัดให้มีการประเมินผลการฝึกอบรมซึ่งถือเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้รู้ว่าการ จัด โปรแกรมการฝึกอบรมมีประสิทธิภาพเพียงใด

การฝึกอบรมเป็นกิจกรรมปกติที่เกิดขึ้นในทุกองค์กร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นมาเพื่อการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน โดยมุ่งหวังให้ผู้ผ่านการอบรมได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแนวทางการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เคิร์กแพทริก เห็นว่าการประเมินผลฝึกอบรมจะทำให้ได้ความรู้อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. การฝึกอบรมนั้นได้ให้อะไร หรือเกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานในลักษณะใดบ้าง
2. ควรยุติโครงการชั่วคราวก่อน หรือควรดำเนินการต่อไปเรื่อย ๆ
3. ควรปรับปรุงหรือพัฒนาโปรแกรมฝึกอบรมในส่วนใดบ้างอย่างไร

7.1 แนวทางการประเมิน

ในการประเมินผลโครงการฝึกอบรม เคิร์กแพทริก เสนอว่า ควรดำเนินการประเมินใน 4 ลักษณะ คือ

7.1.1 ประเมินปฏิกิริยาตอบสนอง (Reaction evaluation)

เป็นการตรวจสอบความรู้สึก หรือความพอใจของผู้เข้ารับการอบรม

7.1.2 ประเมินผลการเรียนรู้ (Learning evaluation)

เป็นการตรวจสอบผลการเรียนรู้ โดยควรตรวจสอบให้ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และเจตคติ (Attitude)

7.1.3 ประเมินพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปหลังการอบรม (Behavior evaluation)

เป็นการตรวจสอบว่าผู้ผ่านการอบรมได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นไปตามความคาดหวังของโครงการหรือไม่

7.1.4 ประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อหน่วยงาน (Results evaluation)

เป็นการตรวจสอบว่า ผลจากการอบรมได้เกิดผลดีต่อองค์กรหรือเกิดผลกระทบต่อองค์กรในลักษณะใดบ้าง คุณภาพขององค์กรดีขึ้น หรือมีคุณภาพขึ้นหรือไม่

แนวความคิดเกี่ยวกับโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)

ความเป็นมาของโครงการ

ตามท้องที่การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง มีนโยบายสนับสนุนและสานต่อโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ จากสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีและกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้และผู้สูงอายุที่ขาดคนดูแลให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการออกเยี่ยมเยียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพกายสุขภาพใจ หัวใจในการดำเนินงานก็คือทำอย่างไรให้เค้าอยู่อย่างมีศักดิ์ศรีไม่เป็นภาระแก่ลูกหลาน สังคมหรือชุมชน และเกิดจากการต่อยอดของชมรมผู้สูงอายุตำบลพลูตาหลวงเนื่องจากได้มีกิจกรรมร่วมกันของผู้สูงอายุในทุกวัน สุกอร์และได้มีโอกาสพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในกลุ่มสมาชิกจึงพบว่ายังมีผู้สูงอายุในตำบลพลูตาหลวงอีกเป็นจำนวนมากไม่สามารถมาเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมได้อันเกิดจากปัจจัยหลายประการ อาทิ สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัว อยู่บ้านเพียงลำพังมีฐานะยากจน มีภาระในการเลี้ยงดูบุตรหลาน รวมทั้งโดนทอดทิ้งไม่ดูแลเอาใจใส่หรือให้การดูแลที่ไม่เหมาะสมจากบุตรหลาน จากที่มาดังกล่าว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงร่วมกับสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) ซึ่งมีหน้าที่บริหารจัดการและดำเนินงานของอาสาสมัคร ฯ ตามโครงการดังกล่าวพร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานปัญหาและอุปสรรคให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงานอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) ได้รับทราบ และแต่งตั้งโครงการที่มีชื่อว่า “โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)” ในปี พ.ศ. 2552 โดยมีองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงเป็นที่เลี้ยงและให้การสนับสนุนส่งเสริม การรวมกลุ่มจัดตั้ง รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณ ทั้งยังได้บูรณาการร่วมกับโรงพยาบาลสตึกทศก. 10 ในการสนับสนุนองค์ความรู้เรื่องการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน โดยเฉพาะผู้ป่วยติดเตียงที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้แก่ จิตอาสาที่หนึ่งจำนวน 20 คน ในปีแรกสำหรับดูแลผู้สูงอายุที่บ้านจำนวน 100 คน อย่างไรก็ตามการดำเนินงานย่อมเกิดปัญหาและอุปสรรคตามมาอย่างแน่นอน คณะกรรมการและจิตอาสาเพื่อนช่วยเพื่อนจึงได้พูดคุยกันอีกครั้งและกำหนดให้มีการประชุมปีละ 6 ครั้ง (2 เดือน/ ครั้ง) เพื่อวางแผนในการออกเยี่ยมและสรุปผลการปฏิบัติงานในแต่ละครั้งรวมถึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินโครงการในการที่จะพัฒนาปรับปรุงแก้ไขให้เกิดการ ดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ไปปัจจุบันได้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุจำนวน 35 คน สำหรับดูแลผู้สูงอายุตามกลุ่มเป้าหมายจำนวน 210 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากช่วงแรกที่มีจิตอาสาเพียง 20 คน เท่านั้นแต่ด้วยปณิธานอันแรงกล้าของกลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ตำบลพลูตาหลวงในการที่ได้มุ่งมั่นตั้งใจและ

ปรารถนาที่จะช่วยเหลือเพื่อนผู้สูงอายุด้วยกัน ให้ได้มากที่สุด จึงยังคงมุ่งมั่นที่จะขยายจำนวนสมาชิกจิตอาสาอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดแผนการพัฒนาไปสู่ปี พ.ศ. 2558 ให้มีโครงการอาสาสมัครสองวัยดูแลห่วงใยผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสร่วมกับสภาเด็กและเยาวชนตำบลพลูตาหลวง สำหรับต่อยอดโครงการให้มีความต่อเนื่องยั่งยืนและเกิดความเข้มแข็งของชุมชน อันจะนำไปสู่สังคมความสุขอย่างยั่งยืนทั้งหมดนี้ คือ อีกหนึ่งความสำเร็จที่พวกเราชาวพลูตาหลวงภาคภูมิใจและขอยกย่องให้เกียรติพวกเขาเหล่านี้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสำเร็จของโครงการนี้เกิดขึ้นจากกระบวนการแห่งความคิดที่ระเบิดมาจากข้างในและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโดยแท้จริง (องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2559)

วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้ป่วยติดเตียงที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้และผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแลหรืออยู่บ้านเพียงลำพังให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
2. เพื่ออบรมฟื้นฟูศักยภาพอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุให้สามารถดูแลผู้สูงอายุที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ พิจารณารายบุคคลได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกรักคุณค่า และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขกับครอบครัวและสังคม

การดำเนินโครงการ

1. เสนอโครงการขอรับการอุดหนุนค่าใช้จ่ายจากองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง
 2. ประชุมระหว่างเจ้าหน้าที่ องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)
 3. วางแผนการออกเยี่ยมผู้สูงอายุร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 4. ลงพื้นที่ออกเยี่ยมดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 5. ส่งแบบบันทึกการปฏิบัติงานการลงเยี่ยม
 6. ประเมินและสรุปผลเพื่อร่วมกันวางแผนแก้ไขหรือพัฒนาโครงการต่อไป
- (ระยะเวลาในการดำเนินงาน: โครงการใหม่เริ่มดำเนินการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2552 และโครงการต่อเนื่องเริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน)

การประเมินผลของโครงการ

มีรายงานการประเมินผลการดำเนินงาน ซึ่งคณะกรรมการการดำเนินงาน โครงการจัดให้มีการประเมินผลการดำเนินงานในรอบสองเดือนดังนี้

1. จะต้องมีสมุดบันทึกการปฏิบัติงานในการลงเยี่ยมผู้สูงอายุทุกครั้งและส่งให้คณะกรรมการติดตามผลการดำเนินงาน โครงการเดือนละหนึ่งครั้งเพื่อสรุปผลการดำเนินงาน

และนำมาประชุมในรอบสองเดือนต่อไป

2. ทุกสองเดือนจะให้มีการจัดประชุมรายงานผลให้สมาชิกทุกท่านได้ทราบและได้บอกเล่าถึงปัญหาของแต่ละบุคคลเพื่อนำมาถอดบทเรียนและแก้ไขปัญหาร่วมกันจากทุกภาคส่วน

ความสำเร็จของโครงการ

ในปี พ.ศ. 2552 องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงได้รับเกียรติบัตรดำเนินโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) จากสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทร์รัชราชมราชจะชนนี้ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำหรับการดำเนินงานของโครงการในรอบปี พ.ศ. 2556 นั้นสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ครบถ้วนผู้สูงอายุที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายร้อยละ 70 มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นสามารถใช้ชีวิตร่วมกับครอบครัวและคนในชุมชนได้อย่างมีความสุขตลอดจนสามารถเข้าถึงบริการและสวัสดิการจากหน่วยงานภาครัฐครบถ้วนร้อยละ 100 ตามสถิติที่เพิ่งจะได้รับและสำหรับในส่วนของจิตอาสา ก็สามารถขยายอัตราเพิ่มจากเดิม 20 คน เป็น 35 คน ซึ่งปัจจุบันสามารถเข้าไปดูแลและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ จิตอาสาหนึ่งคนจะดูแลผู้สูงอายุไม่เกินหกคน และในปี พ.ศ. 2557 องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงได้รับโล่รางวัลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความ โปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีโครงการที่โดดเด่น คือ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อช่วยเพื่อน) (องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2559)

ในปี พ.ศ. 2558 ก็จะขยายผลให้มีจิตอาสาเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นเยาวชนของตำบลพลูตาหลวงร่วมกับจิตอาสาที่มีอยู่เดิมเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสร้างความเข้มแข็งให้โครงการมีประสิทธิภาพขึ้นไปอย่างไม่หยุดยั้ง

ปัญหาและอุปสรรคของโครงการ

1. การเดินทางไปดูแลผู้สูงอายุของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.)
2. เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการเข้าไปดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุไม่เพียงพอ เช่น เครื่องวัดความดันโลหิต เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง ผลการดำเนินงานของโครงการ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัยขอเสนองานวิจัย จำนวน 10 เรื่อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จรรยา วงษ์เหรียญทอง (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการจัดกิจกรรม ส่งเสริมอาชีพของเทศบาลตำบลเขตอุดมศักดิ์ อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยด้านบริบทปัจจัยนำเข้าปัจจัยกระบวนการและปัจจัยผลผลิตว่าเป็นไปตาม วัตถุประสงค์และเกณฑ์ที่กำหนดและศึกษาหาปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคต่อความสำเร็จและ สัมผลของ โครงการส่งเสริมอาชีพของเทศบาลตำบลเขตอุดมศักดิ์ โดยนำรูปแบบการประเมินผล ชิปปโมเดล (CIPP Model) ของสตีฟเฟิลดิม มาเป็นเครื่องมือประเมินผล โดยศึกษาปัจจัยด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการและปัจจัยด้านผลผลิตอีกทั้งยังประเมินความพึงพอใจของประชาชน ที่เข้ารับการฝึกอบรมอาชีพ โครงการที่นำมาศึกษาประกอบด้วย 2 โครงการ คือ 1) โครงการส่งเสริม และฝึกอบรมอาชีพสำหรับประชาชนเยาวชนและผู้ด้อยโอกาส 2) โครงการพัฒนากิจกรรม ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีเกษตรประจำตำบลดำเนิน โครงการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2554 ประชากรกลุ่มตัวอย่างจำนวนรวมทั้งสิ้น 140 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้ระเบียบวิธี วิจัยเชิงปริมาณการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติพรรณนา คำร้อยละเพื่อบรรยายลักษณะทั่วไป และสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดจะวิเคราะห์โดยการแยกแยะความเหมือนหรือ ความสอดคล้องและความแตกต่างของเนื้อหาสาระแล้วสรุปผลสาระสำคัญในเชิงบรรยาย

จุไรรัตน์ เจริญจรูญ (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการ โอนหนี้เข้าระบบ เพื่อพบชีวิตใหม่: กรณีศึกษาศูนย์แก้ไขปัญหามันนอกระบบ อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี มี วัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการในด้านปัจจัยบริบท ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการและ ผลผลิตในการดำเนินงานตามโครงการ โอนหนี้เข้าระบบเพื่อพบชีวิตใหม่ ของอำเภอเมือง จังหวัด สระบุรี และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหามันนอกระบบตาม โครงการ โอนหนี้เข้าระบบเพื่อพบชีวิตใหม่ของอำเภอเมืองจังหวัดสระบุรี มีวิธีการดำเนินการวิจัย ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถามรวมทั้งแบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณแบ่งออกเป็นสองกลุ่มได้แก่ ทีมเจ้าหน้าที่นอกระบบระดับอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 77 คน และประชาชนที่มาขึ้น ทะเบียนนอกระบบและเข้าสู่กระบวนการเจรจามันนอกระบบแล้ว จำนวน 299 คน กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ หัวหน้าทีมเจรจามันนอกระบบจำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่ สิ้นเชื้อมันนอกระบบธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรแห่งละ

1 คน รวมกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ จำนวนทั้งสิ้น 5 คน

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินปัจจัยบริบท, ปัจจัยนำเข้า, ปัจจัยกระบวนการและผลผลิต ในการดำเนินงานตามโครงการ ฯ โดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงทุกด้านมีปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นนอกระบบตามโครงการ ฯ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ใช้เวลามากเกินไป ในการคัดเลือกลูกหนี้ในระบบ, ประชาชนที่มากขึ้นทะเบียนหนี้ในระบบเข้าใจผิดคิดว่ารัฐบาล เป็นคนชำระหนี้คืนหนี้แทนตนเอง, ขาดบุคคลและหลักทรัพย์เข้ามาค้ำประกันตามที่สถาบันการเงิน ภาครัฐกำหนด, ขาดหลักฐานสัญญาเงินกู้เจ้าหน้าที่หลายรายไม่ให้ความร่วมมือในการนัดหมาย เสร็จจากนั้นนอกระบบ, ลูกหนี้ที่มากขึ้นทะเบียน ไม่ยอมมาตามนัดหมาย ทางธนาคารเงื่อนไขมากทำให้ ประชาชนที่ยากจนขาดโอกาสในการกู้เงิน เป็นต้น และข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการพบว่า ประชาชนที่ขึ้นทะเบียนควรศึกษาและทำความเข้าใจหลักการของโครงการ โดยคำนึงถึงหลักความ เป็นจริงต้องเริ่มต้นที่ตนเองก่อนภาครัฐควรดำเนินการอย่างจริงจังกับแหล่งเงินทุนนอกระบบควรมี นโยบายเกี่ยวกับการฟื้นฟูส่งเสริมอาชีพหลังชำระหนี้นอกระบบ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมอาชีพและ สร้างรายได้ให้ครอบครัวลูกหนี้ระบบต่อไป

สุรรัตน์ วิชัย (2555) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการการพัฒนาศักยภาพชมรม สายใยรักแห่งครอบครัวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา การประเมินผลโครงการการพัฒนาศักยภาพชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวในด้านการประเมิน บริบท ด้านการประเมินปัจจัยนำเข้า ด้านการประเมินกระบวนการ และด้านการประเมินผลผลิต และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของโครงการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ สมาชิกชมรมสายใยรักแห่ง ครอบครัวในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 430 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา พบว่าโครงการการพัฒนาศักยภาพชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี มีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับดีมากในทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ปัจจัยด้านบริบทหรือสภาพแวดล้อม (Context) เป็นอันดับที่ 1 รองลงมาคือปัจจัยด้านผลผลิต (Product) ปัจจัยด้านกระบวนการปฏิบัติงาน (Process) และอันดับ สุดท้าย คือด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ซึ่งมีข้อเสนอแนะในแต่ละด้านดังนี้ ด้านบริบทหรือ สภาพแวดล้อม (Context) สมาชิกชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวจังหวัดจันทบุรี มีความต้องการ ให้มีการแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการการพัฒนาศักยภาพชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรีให้ชัดเจน เพื่อดึงดูดสมาชิกชมรมสายใยรักแห่งครอบครัว จังหวัดจันทบุรี และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) หน่วยงาน ที่รับผิดชอบมีการวางแผนการพัฒนาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวและจัดทำแผนปฏิบัติงานอย่าง

ต่อเนื่องด้านกระบวนการปฏิบัติงาน (Process) หน่วยงานที่รับผิดชอบควรมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และผลการดำเนินงานและควรมีการประชาสัมพันธ์โครงการทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยเฉพาะประชาชนได้รับประโยชน์จากโครงการ เพื่อให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการให้ประสบความสำเร็จ ด้านผลผลิต (Product) ควรมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาศักยภาพสมาชิกชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวจังหวัดจันทบุรี อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถช่วยเหลือ และสนับสนุนให้หญิงตั้งครรภ์ในชุมชนมาฝากครรภ์ก่อนอายุครรภ์ 12 สัปดาห์ รวมทั้งให้ความรู้แก่หญิงตั้งครรภ์และหลังคลอด

อายุรัรัตน์ ลิเชื่อง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยเพื่อประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น โดยใช้รูปแบบของการประเมินชิปปี้ (CIPP Model) ของ Deneil L. Stufflebeam ในการประเมินด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตของโครงการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 366 ชุด และการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 12 รายความเที่ยงของแบบสอบถาม = 0.93 เก็บข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2555 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2556 โดยวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนาในการหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุดค่าสูงสุด เพื่ออธิบายลักษณะส่วนบุคคล ด้านบริบทด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการด้านผลผลิตและความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบทข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก คือ โครงการนี้ควรดำเนินการต่อเนื่องจึงจะเกิดประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ย 4.40 ในภาพรวมด้านบริบทมีค่าเฉลี่ยในระดับมากค่าเฉลี่ย 4.19 ด้านปัจจัยนำเข้าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากคือ บุคลากรสาธารณสุขมีความรู้ด้านวิชาการอย่างดีต่อการปฏิบัติงานตามโครงการ มีค่าเฉลี่ย 4.12 ในภาพรวมด้านปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ยในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.79 ด้านกระบวนการข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากคือ หน่วยงานสาธารณสุขอำเภอชำสูง มีการวางแผนการดำเนินงานของโครงการอย่างเหมาะสมมีค่าเฉลี่ย 4.13 ในภาพรวมด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.79 ด้านผลผลิตการเกิดไข้เลือดออก อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่นปี 2555 พบผู้ป่วยด้วยไข้เลือดออกทั้งหมด จำนวน 23 รายคิดเป็นอัตราป่วย 90.70 ต่อประชากรหนึ่งแสนคน ส่วนปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะพบว่าคาดการณ์วางแผนร่วมกับชุมชนจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ งบประมาณมีน้อย ประชาสัมพันธ์ ไม่ทั่วถึง

ปิยภรณ์ เลาหบุตร (2557) ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบล พลุตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลุตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบล พลุตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพ โดยทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลุตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี จำนวน 302 คน ใช้ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t-test) (One-way ANOVA) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว รวมทั้งเมื่อมีความแตกต่างในรายคู่ใช้สูตร LSD

ผลการศึกษา พบว่า โดยภาพรวม คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างดี เมื่อจำแนกตามรายด้านได้ดังนี้ ด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในอันดับ 1 ด้านร่างกายอยู่ในอันดับ 2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในอันดับ 3 ด้านจิตใจอยู่ในอันดับ 4 ผลการเปรียบเทียบ พบว่า คุณภาพของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลุตาหลวงอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ที่มี เพศ อาชีพ สถานภาพ ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้สูงอายุที่มี อายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีคุณภาพชีวิตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พัศวีร์ ไชยเมืองเลน (2557) ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อระบุผลการดำเนินงานในการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อให้ทราบ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ และเพื่อ ประเมินความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย วิธีการศึกษาเป็น การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างแน่นอนเป็น เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมทางสถิติ โดยผู้ศึกษาจะ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแบบสอบถาม 2 ชุด ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ บุคลากรในสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัด เชียงราย ได้แก่ คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม สมาชิกสภาองค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม พนักงานส่วนตำบล และพนักงานจ้างที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน ด้านเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ จำนวน 37 คน และประชากรผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ที่อาศัย อยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพรายเดือนแบบขั้นบันได จำนวน 313 คน

จากผลการศึกษา เรื่องการประเมินผลโครงการเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า

ด้านผลการดำเนินงานด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล แม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่าประสบความสำเร็จในระดับสูงมาก เนื่องจากการจ่ายเบี้ยยังชีพมีการจ่ายตรงตามกำหนดเวลาที่ได้ประชาสัมพันธ์ให้ทราบ และในการจ่ายเป็นเงินสดเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุได้อย่างมาก

ด้านปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงาน คือ การเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุโดยจ่ายเป็นเงินสด เพราะอาจเกิดความเสียดต่อเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ ซึ่งต้องรับผิดชอบเงินเบี้ยยังชีพที่จะต้องนำเงินสดไปจ่ายให้กับผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่ อาจเกิดการสูญหายได้

ด้านความพึงพอใจของผู้สูงอายุต่อการดำเนินงานการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ ขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย พบว่า ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในระดับมาก โดยการดำเนินงานที่ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และด้านการประชาสัมพันธ์

ด้านปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ระเบียบวิธีปฏิบัติในการดำเนินงานด้านเบี้ยยังชีพที่ชัดเจน จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เหมาะสมกับภาระงาน การจัดสถานที่ในการจ่ายเงินเบี้ยยังชีพอย่างเหมาะสม และการมีวัสดุอุปกรณ์ เอกสาร และเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นอย่างพอเพียง มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลการดำเนินงานด้านการจ่ายเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุในระดับปานกลาง หมายความว่า ถ้ามีปัจจัยเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุมากเท่าใด จะมีผลทำให้เกิดความสำเร็จในการดำเนินงานมากขึ้นเท่านั้น หากมีปัจจัยเบื้องต้นเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานมีน้อย จะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จน้อยตามไปด้วย

ด้านความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุ แต่ความสัมพันธ์ค่อนข้างต่ำ โดยเป็นความสัมพันธ์ทางบวก หมายความว่า ถ้าบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายเงินเบี้ยยังชีพสำหรับผู้สูงอายุมากขึ้น จะมีผลต่อผลการดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จมากขึ้น หากบุคลากรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการเบิกจ่ายเบี้ยยังชีพน้อย จะมีผลให้ผลการดำเนินงานจะประสบผลสำเร็จน้อยตามไป

พนมวัลย์ แก้วหิด (2557) ศึกษาเรื่อง การประเมินผลโครงการตำบลต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว เป็นการวิจัยเชิงประเมินผล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลโครงการ

ตำบลต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ตำบลท่าซิ่น อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้แบบจำลอง CIPP ด้วยการประเมินด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินการ และผลผลิต กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ บุคลากรสุขภาพ บุคลากรท้องถิ่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เลือกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 73 คน สำหรับกลุ่มผู้สูงอายุสุ่มตัวอย่างแบบโควต้า ได้จำนวน 344 คน เก็บข้อมูลปฐมภูมิด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึกและแบบบันทึกข้อมูลทุติยภูมีย้อนหลัง ปีงบประมาณ 2556 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านบริบทโดยรวมมีความเหมาะสมมาก มีค่าเฉลี่ย 4.00 (ร้อยละ 80.00) สารนโยบายระดับชาติการในดูแลผู้สูงอายุระยะยาวมีความชัดเจนสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบันของผู้สูงอายุในชุมชน การถ่ายทอดและชี้แจงนโยบายระดับจังหวัด อำเภอ ของหน่วยงานสาธารณสุขและท้องถิ่นยังไม่ชัดเจนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีการกำหนดนโยบาย 2) ปัจจัยนำเข้าด้านงบประมาณมีความเหมาะสมระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.00 (ร้อยละ 60.00) แต่ขาดการสนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ คู่มือการดำเนินงาน บุคลากรมีความเหมาะสมระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.88 (ร้อยละ 57.60) และขาดบุคลากรเฉพาะทาง อัตราส่วน อผส. กับผู้สูงอายุไม่สอดคล้องตามเกณฑ์ มีการจัดทำแผนงานโครงการ โดยการมีส่วนร่วมแต่ขาดความต่อเนื่องของวิธีการดำเนินงาน โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ผู้นำองค์กรแต่ละภาคส่วน มีการกระตุ้นและสนับสนุนการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 4.00 (ร้อยละ 80.00) 3) ด้านกระบวนการวางแผนและดำเนินงานสอดคล้องกับสภาพปัญหาผู้สูงอายุในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 (ร้อยละ 76.60) มีการจัดทำฐานข้อมูลที่เป็นปัจจุบันแต่ขาดการออกแบบระบบบริการตามระดับการพึ่งพิงของผู้สูงอายุ ขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างเครือข่ายชุมชน การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานยังไม่ครอบคลุมจากทุกภาคส่วนและยังไม่มีการจัดทำแผนการควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผล 4) ด้านผลผลิตการมีส่วนร่วมของแต่ละภาคส่วนอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.15 (ร้อยละ 63.00) ภาพรวมความพึงพอใจของโครงการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.53 (ร้อยละ 70.60) ผู้สูงอายุพึงพอใจการดูแลช่วยเหลือจากครอบครัว และอผส./ อสม. ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 4.07 (ร้อยละ 81.40) ด้านผู้สูงอายุผ่านมาตรฐานสุขภาพที่พึงประสงค์ ร้อยละ 20.91 และไม่ผ่านเกณฑ์ตำบลต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว ข้อเสนอแนะหน่วยงานสาธารณสุข ภาครัฐควรมีบทบาทเป็นผู้สนับสนุนด้านความรู้ วางแผนอัตรากำลัง ติดตามควบคุมกำกับคุณภาพ และการบริหาร โครงการให้ผ่านเกณฑ์ สำหรับหน่วยงานท้องถิ่นควรมีนโยบายและระบบบริหารทรัพยากร บูรณาการภาคีเครือข่ายและเชื่อมโยงระบบบริการที่ตอบสนอง สอดคล้องกับสภาพปัญหาและวิถีชีวิตของผู้สูงอายุตามบริบทชุมชน

สวัสดิ์ แก้วชนะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมิน โครงการเสริมสร้างควมมีวินัยของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนหนองสองห้องวิทยาโดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPPIEST Model) จากแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม โดยขยายผลผลิต (Product) ออกเป็น IEST (I คือ Impact เป็นผลกระทบที่นอกเหนือจากผลผลิต E คือ Effectiveness เป็นประสิทธิผลที่เกิดขึ้น S คือ Sustainable เป็นความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้น และ T คือ Transportation เป็นผลที่สามารถถ่ายทอดขยายผลต่อเนื่องได้ แบ่งการประเมินเป็น 3 ระยะ คือ ก่อนดำเนินงาน (C, I) ระหว่างดำเนินงาน (P) และหลังสิ้นสุดการดำเนินงาน (PIEST) มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินโครงการ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต ได้แก่ การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืนและการประเมินการถ่ายทอดขยายผล 2) เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 5 คน ครูผู้สอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 24 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 136 คน ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 136 คน ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนหนองสองห้องวิทยา ปีการศึกษา 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ค่าความเชื่อมั่น ฉบับที่ 1 เท่ากับ .94 ฉบับที่ 2 เท่ากับ .92 และฉบับที่ 3 เท่ากับ .93 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม (Focus group) ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ทั้ง 3 ฉบับ มีค่าความสอดคล้องทุกรายการอยู่ระหว่าง .80-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงาน โครงการเสริมสร้างควมมีวินัยของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา ผลการดำเนินงานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การประเมินก่อนดำเนินโครงการ ด้านบริบท โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านปัจจัยนำเข้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก การประเมินระหว่างดำเนินโครงการ ด้านกระบวนการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และการประเมินหลังสิ้นสุดโครงการด้านผลผลิต ได้แก่ การประเมินผลกระทบ การประเมินประสิทธิผล การประเมินความยั่งยืนและการประเมินการถ่ายทอดขยายผล อยู่ในระดับมากที่สุด และแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการเสริมสร้างควมมีวินัยของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา มีทั้งหมด 7 ข้อ ได้มาจากการสังเคราะห์ประเด็นของการสนทนากลุ่ม (Focus group) การสัมภาษณ์ และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง โดยข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ คือ รูปแบบการประเมินแบบจำลองซิป (CIPPIEST Model) จากแนวคิดของสตัฟเฟิลบีม

โดยขยายผลผลิต (Product) ออกเป็น รูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมทุกกระบวนการทำงาน ทำให้โครงการประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี

จากการศึกษารูปแบบของการประเมินผล โครงการตามแนวคิดนักวิจัยและนักวิชาการหลายท่าน พบว่า แนวคิดของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's) CIPP Model เป็นแนวคิดที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัยที่ผู้วิจัยศึกษาได้ เนื่องจาก เป็นแนวคิดที่ศึกษาเข้าใจได้ง่ายและทำให้เกิดความประสบความสำเร็จในการนำมาประเมินผลงาน โครงการต่าง ๆ เช่น โครงการการพัฒนาศักยภาพชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี (สุรรัตน์ วิชัย, 2555), การประเมินผลโครงการตำบลต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (พนมวัลย์ แก้วหิ็ด, 2557) และการประเมินโครงการเสริมสร้างความมีวินัยของนักเรียนโดยใช้กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา (สวัสดิ แก้วชนะ, 2558) เป็นต้น และผู้วิจัยจะนำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในส่วนของการประเมินผล โครงการไปประยุกต์ใช้ในงานวิจัย คือ PIEST ที่มาจาก CIPPIEST เป็นการศึกษาขยายแนวคิดเป็นนวัตกรรมใหม่ในปี ค.ศ. 2007 เพื่อให้ครอบคลุมทั้งระบบในการประเมินผล ซึ่งอยู่ในส่วนของระยะการประเมินผลโครงการ นั่นคือ P (Product evaluation) เป็นผลสำเร็จของโครงการ ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ I (Impact) เป็นผลกระทบที่นอกเหนือจากผลผลิต, E (Effectiveness) เป็นประสิทธิผลที่เกิดขึ้น, S (Sustainable) เป็นความยั่งยืนของผลที่เกิดขึ้น และ T (Transportation) เป็นผลที่สามารถถ่ายทอดขยายผลต่อเนื่องได้ ซึ่งจะนำส่วนประกอบของ P (Product evaluation) ทั้ง 4 ด้าน นี้ไปใช้ในการศึกษาและสร้างเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation research) ซึ่งจะเป็นการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาลทอง อำเภอสังขละบุรี จังหวัดชลบุรี และเพื่อการพัฒนาโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ของการศึกษานี้ประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ ผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และผู้สูงอายุที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) จำนวน 10 คน

การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เป็นผู้ที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ และแนวทางการพัฒนาโครงการ ซึ่งกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญดังกล่าวคือ ผู้บริหาร ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสำคัญในการจัดทำโครงการ คือ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุ เนื่องจากเป็นผู้ที่น่าเชื่อถือในการตอบประเด็นปัญหาการวิจัยเกี่ยวกับโครงการ ฯ นี้ ได้แก่

รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาลทอง	จำนวน 1 คน
ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม (อบต. พุดตาลทอง)	จำนวน 1 คน
นักพัฒนาชุมชนปฏิบัติการ กองสวัสดิการ	จำนวน 1 คน
อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ	จำนวน 3 คน

ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ
รวมจำนวนทั้งสิ้น 10 คน

จำนวน 4 คน

ซึ่งอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และผู้สูงอายุนั้นมีเกณฑ์ในการคัดเลือก
เพื่อการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ

1.1 บุคคลที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง
อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

1.2 มีสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง มีความรู้ความสามารถและทักษะ
ในการดูแลผู้สูงอายุ โดยได้ผ่านการอบรมการดูแลผู้สูงอายุจากผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

1.3 เป็นอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ
(ตั้งแต่วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน)

1.4 เป็นอาสาสมัครที่ได้มีการลงเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุที่ป่วยเดือนละ 1-2 ครั้ง และได้รับ
ดูแลผู้สูงอายุที่ป่วย ซึ่งผู้สูงอายุที่ป่วยนั้นจะเป็นบุคคลเดียวกันกับที่ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ต่อไป

2. ผู้สูงอายุ

2.1 บุคคลที่เป็นสัญชาติไทยทั้งเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

2.2 ได้เข้าร่วมโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ คือ ตั้งแต่
วันที่ 29 สิงหาคม พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน

2.3 เป็นบุคคลที่มีสติสัมปชัญญะดี สามารถพูดคุยได้ตอบรู้อเรื่อง ไม่มีปัญหาทางด้าน
การสื่อสาร ไม่เป็นโรคทางสมองหรือโรคทางด้านจิตของผู้สูงอายุ

ดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ มีการดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้
ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้และความเข้าใจในบริบทต่าง ๆ ของโครงการ ฯ เป็นอย่างดี และ
สามารถให้ข้อมูลสำคัญที่กำลังศึกษา ทำให้ครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาที่เที่ยงตรงและมีคุณภาพ
ซึ่งรวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 10 คน ดังที่กล่าวมาข้างต้นนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่พัฒนาขึ้นจากการองค์ประกอบหลักของการประเมินผล โครงการของ Stufflebeam (1971) พวงทอง ไกรพิบูลย์ (2555) และลิวรรณ อุณนาภิรักษ์ และคณะ (2556) และตามแผนงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นแนวคิดเป็นประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกจากประเด็นคำถาม (In-depth interview) สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ผู้ศึกษาเลือกให้เป็นผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย ประกอบด้วย ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินงานโครงการ (ฝ่ายสวัสดิการสังคม) อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และผู้สูงอายุ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) เป็นการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยมีข้อคำถามเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ ฯ จำนวน 4 ด้าน ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ และแนวทางการพัฒนาโครงการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษานี้ มี 2 ประเภท คือ ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยจะทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (ใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลทุติยภูมิ 1-2 เดือน) เป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมแล้ว โดยได้จากเอกสารขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 1.1 เอกสารการเผยแพร่โครงการ
- 1.2 หนังสือรูปภาพความสำเร็จและการได้รับรางวัลของโครงการดีเด่นเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- 1.3 หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.4 ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

2. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (ใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ 1 เดือน)

2.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน

ดังนั้น การเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มบุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ดำเนินการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประกอบด้วย ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สูงอายุ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี ซึ่งใช้เวลาในการสัมภาษณ์ 30 นาทีต่อคน โดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) ที่กำหนดเป็นประเด็นแนวคำถามเพื่อตอบ โจทย์การศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล

1. การยืนยันความถูกต้องของข้อมูล (Member checking) โดยนำกลับไปให้ผู้ให้สัมภาษณ์ยืนยัน
2. ตรวจสอบความไว้วางใจของข้อมูล (Dependability) กับอาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์
3. ความสามารถในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ (Transferability) โดยการเขียนระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและบริบทที่ต้องการศึกษาอย่างชัดเจน
4. การยืนยันผลการวิจัย (Conformability) โดยการที่ผู้วิจัยเก็บเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยไว้เป็นอย่างดี พร้อมสำหรับการตรวจสอบ (Audit trial)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วน จัดระเบียบ เพื่อทำการวิเคราะห์ตามแนวคิดและทฤษฎีของการประเมินผลโครงการตาม CIPPIEST
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกหรือเชิงลึก (In-depth interview) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่ได้จากการถอดเทปมาอ่านซ้ำหลาย ๆ ครั้ง ซึ่งจะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจาก 4 ด้าน คือ ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล (บรรลุมิติประสงค์ของโครงการ) ด้านความยั่งยืน ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ และแนวทางการพัฒนาโครงการ จะเป็น การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และอาศัยการพรรณนาข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ การศึกษา แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงมาช่วยในการอธิบายเพื่อเชื่อมโยงข้อมูล ทั้ง 4 ด้านกับ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์

ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลของด้านประสิทธิผล (ความพึงพอใจ) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาจากแบบสอบถามประเมินผลโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลพยุหะคีรี อำเภอเสนา จังหวัดชลบุรี ที่ได้ประเมินตามระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ

3. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาโครงการจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีร่วมกันกับการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะหลังจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด 10 คน

4. จัดทำรูปเล่มเพื่อนำเสนอผลวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “ผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี” โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินงานโครงการ ผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) และผู้สูงอายุที่มีส่วนเกี่ยวข้องของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) จำนวน 10 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านผลกระทบ

ตอนที่ 2 ด้านประสิทธิผล

ตอนที่ 3 ด้านความยั่งยืน

ตอนที่ 4 ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาโครงการ

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านผลกระทบ

จากผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ พบว่า การดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ทำให้เกิดผลกระทบทางบวก คือ

1. คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ซึ่งมีผลทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายที่ดีขึ้น โดยพบว่า คุณภาพชีวิตทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุนั้น ส่วนใหญ่จะมีโรคประจำตัวเดิมอยู่แล้ว เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และข้อเข่าเสื่อม ซึ่งเกิดขึ้นได้ตามช่วงวัยของผู้สูงอายุที่เริ่มมีการเสื่อมสลายของมวลกระดูกและอวัยวะต่าง ๆ จนไปถึงการเสื่อมสภาพในระดับเซลล์ รวมทั้งการทรงตัวที่เริ่มทำได้น้อยลง แต่หลังจากเข้าร่วมโครงการ ไม่พบมีอาการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น ไม่มีการพลัดตกหกล้มในบ้าน สามารถนอนหลับพักผ่อนได้อย่างน้อย 6-8 ชั่วโมงต่อวัน ไม่มีใช้ยานอนหลับ และคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจดีขึ้น พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถแก้ไขปัญหาเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจหรือเหนื่อยได้ดีและเหมาะสม คือ มีการออกไปพูดคุยพบปะกับเพื่อนบ้านหรือคนในครอบครัว การดูโทรทัศน์เพื่อการผ่อนคลาย และผู้สูงอายุบางท่านแก้ไขปัญหาเมื่อรู้สึกเหนื่อยใจด้วยวิธีการสวดมนต์และออกกำลังกาย เช่น รำไทยเก๊ก เป็นต้น และผู้สูงอายุ

ส่วนใหญ่มีความรู้สึกดีกับตนเองหรือพึงพอใจในตนเองมากขึ้น ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจดีขึ้น เพราะผู้สูงอายุมีสุขภาพด้านร่างกายที่ดีขึ้น ร่วมกับการได้รับกำลังใจจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ ทำให้รู้สึกมีกำลังใจในชีวิตประจำวัน ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“มีอาการเจ็บตามกระดูกตามข้อเข่าซ้าย รักษากับแพทย์ประจำอย่างต่อเนื่องมานาน ตั้งแต่ร่วมโครงการ ฯ ไม่มีอาการเจ็บปวดร่างกายอื่น ๆ เพิ่ม วันหนึ่งนอนหลับได้ 6 ชั่วโมง หลับดีอยู่ มีตื่นกลางดึก แบบปกติของคนแก่ ส่วนเวลาว่าง ๆ ฉันก็จะนั่งดูหนังละครมีความสุขดี” (อรุณศรี (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2560)

“ต้องใช้ walker ช่วยเดิน เดินที่ไรปวดเข่ามาก ต้องค่อย ๆ เดินไปเข้าห้องน้ำ เมื่อก่อนไม่มี walker นี้ลำบากมาก อาสาสมัครเอามาให้ก็ดีขึ้นและเมื่อก่อนเคยล้มอยู่ซ้ำไปหมด เพราะไม่มีไม้อันนี้ช่วย ตอนนี้อยู่ไม่มีหกล้มในบ้านแล้ว ชอบอยู่กับหลานคูทิวี่”

“นอนตั้งแต่ 2-3 ทุ่มถึง 6 โมงเช้า ไม่นอนกลางวัน ไม่ใช้ยานอนหลับ” (น้อย (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2560)

“ไม่ป่วยเลย สบายดีมาก ยังมีเจ้าหน้าที่ อบต. หรือ อพส. มายังดี เค้าเหมือนทำให้เราตายช้าลง และไม่เคयरู้สึกเครียดหรือไม่สบายใจ ทำงานบ้านเหนื่อย ๆ ก็จะนั่งเล่นพูดคุยกับเพื่อนบ้าน และคนในบ้าน ”

“ปกตินอนหลับได้ 6 ชั่วโมงต่อวัน ไม่ใช้ยานอนหลับ ไม่ตื่นกลางดึก” (ประพัฒน์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

“มีเพื่อนคุย ให้กำลังใจกัน ดีมากเลย ฉันว่านะ เมื่อเราสุขภาพดี ก็จะรู้สึกดี สุขภาพจิตใจมีความสุขไปด้วย แต่เวลาเหนื่อยก็มีบ้าง ฉันก็จะนั่งดูต้นไม้ สวดมนต์ ทำไท่เก๊กตามที่อาสาสมัครเค้าสอนมา”

“ฉันเข้านอนไม่ดึกมากน่าจะ 2 ทุ่ม ตื่นมาก็ ตี 4-5 ไม่ใช้ยาหลับ” (นิภา (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

“รู้สึกดี ก็ไม่เคयरู้สึกเครียดหรือไม่สบายใจ บางวันตอนเย็น ๆ ก็เจอกันกับ อพส. ก็นั่งเล่นพูดคุยกับเพื่อนบ้านและคนในบ้าน ” (ประพัฒน์ (นามสมมติ), 2560, 18 มีนาคม, สัมภาษณ์)

“ได้พูดคุยให้เรามีสุขภาพที่ดี และให้กำลังใจกัน ทักทายกัน กับคนที่ เป็น อพส.” (น้อย (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2560)

2. การเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐ หมายถึง สิ่งที่ผู้สูงอายุได้รับผลประโยชน์จากภาครัฐ คือ ได้รับเบี้ยผู้สูงอายุตามอัตราที่รัฐจัดสรร ซึ่งส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพอย่างครบถ้วนแต่ก่อนเดิมอยู่แล้ว และได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง คือ

ได้รับการสำรวจซ่อมแซมห้องน้ำและราวจับเดิน เมื่อพบบ้านผู้สูงอายุที่ไม่มีราวจับหรือชักโครก ชำรุด เจ้าหน้าที่ของโครงการร่วมกับ อบต. ก็จะเข้ามาช่วยเหลือซ่อมแซมห้องน้ำและทำราวจับ ให้กับผู้สูงอายุ ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ได้รับเบี้ยยังชีพอยู่แล้ว น้องสาวเป็นคนทำเรื่องและรับให้ทุกเดือน พอโครงการ ฯ เล้ามาลงพื้นที่ อบต. ก็มาช่วยเหลือราวจับห้องน้ำให้อยู่ดีมาก แล้วก็ทำโถส้วมให้ ส่วนไม้เท้าค้ำอันนี้ ก็ของป่าที่เป็น อพส.เป็นคนให้มา ” (น้อย (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2560)

“ได้รับเบี้ยยังชีพอยู่ 700 บาทต่อเดือน และได้เงินสงเคราะห์ที่อยู่ พวกซ่อมแซมห้องน้ำ ป่าเพิ่งแจ้งว่าที่ยังไม่มีราวจับ อบต. เค้านอกจะมาทำราวจับให้อยู่ ถ้าได้ก็ดีเลย” (อรุณศรี (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2560)

“ได้รับ 800 บาท เงินเบี้ยยังชีพ แต่ป่าก็ไม่ลำบากอะไร มีลูก ๆ คอยดูแลตลอด ลูก ๆ ทำให้หมดเลย มีราวจับ มีกันลื่น แต่ อพส.เค้าก็มาสำรวจมาถามอยู่นะ ถามอยู่ว่ามีราวจับไหม ป่ามีหมดแล้ว ก็เลยไม่ได้รับกวนให้ อบต. มาช่วยในตรงนี้” (นิภา (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

3. รู้สึกมีคุณค่าในตนเอง คือ การที่ผู้สูงอายุรู้สึกดีกับตัวเอง กล่าวคือ ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน มองเห็นความสำคัญของตนเองมากขึ้น โดยเกิดจากการรับรู้จากความรู้สึกรู้สึกของผู้สูงอายุหลังจากการที่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุได้เข้าไปลงเยี่ยม และผู้สูงอายุปรับตัวร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นได้ คือ การที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวและสังคม เช่น การเข้าร่วมชมรมผู้สูงอายุ เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมที่ชื่นชอบ และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลในครอบครัว เป็นต้น ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“แค่นี้ก็พอแล้ว พอแล้วกับที่เป็นอยู่ ตอนนี้ชีวิตดีปกติไม่เคยมีปัญหาอะไรกับใคร”

“นานก็มีทำบุญที่ ส่วนใหญ่จะอยู่บ้านดูทีวีกับหลานบ้าง ลูกกับน้องสาวบ้าง มีอาสาสมัครมาหาบ้างเดือนละครั้งได้ เค้าก็ชวนไปเข้าชมรมคนแก่ แต่ยังไม่ได้ไป ถ้าว่างก็จะไปอยู่” (อรุณศรี (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2560)

“ปกติก็ไปคุยกับเพื่อนบ้าน ไปบ้านเพื่อนบ้าง เพื่อนมาหาบ้าง อาสาสมัครเค้ามีอะไรก็จะมาแจ้งมาให้ความรู้กัน เราสนิทกันนะ รู้สึกว่ามีคนมาให้ความสำคัญกับคนแก่ที่ดี”

“นานแล้วเคยเข้าชมรมผู้สูงอายุ ช่วงนี้ขี้ไม่ดีเลยให้เพื่อนมาหาใกล้ ๆ ดึกกว่า ส่วนทำบุญก็ทำบ้างถ้าถูก ๆ พาไป ครอบครัวเราไปเที่ยวทะเลกันบ่อย ๆ ถ้าถูกชายว่างเค้าก็จะพาไปกัน” (ประพัฒน์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

“นาน ๆ ที่จะออกไปฟังเค้าประชุมกลุ่มผู้สูงอายุบ้าง บางครั้งอาสาเค้าพาไป ออกกำลังกายไทยเก๊ก ดีมาก ๆ ได้ออกกำลังกายด้วย ฉันได้ฝึกสมาธิ และก็แข็งแรง”

“นาน ๆ ที่จะออกไปเที่ยวข้างนอก ถ้าชวนลูก ๆ หลาน ๆ ปู่ เค้าก็รีบมารับไปกันเลย”
(นิภา (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

และจากผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ พบว่า การดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุของ องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ไม่มีผลทำให้เกิดผลกระทบทางลบ คือ ไม่เกิดผลกระทบต่อครอบครัว เพราะส่วนใหญ่อาสาสมัครจะมาลงพื้นที่ เดือนละ 1-2 ครั้ง ทำให้ไม่เกิดการสูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ ไม่มีการรบกวนในการดำเนิน ชีวิตประจำวันร่วมกันระหว่างผู้สูงอายุและบุคคลในครอบครัว และไม่เกิดผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ทางด้านร่างกาย คือ หลังจากลงเยี่ยมผู้สูงอายุไม่มีอาการเหนื่อย หรือ รู้สึกเพลีย รวมทั้งไม่เกิดผลกระทบต่อผู้สูงอายุทางด้านจิตใจ คือ หลังจากลงเยี่ยมผู้สูงอายุไม่มีรู้สึกหงุดหงิด หรือเครียด ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“อผส. มาดีแล้ว แต่เค้ามาแปบ ๆ เดียวเองนะ มันไม่เสียเวลาเลย เดือนนึงมา 1 ครั้ง”

“เวลาเจ้าหน้าที่ อบต. หรือ อผส. มาเยี่ยมก็ไม่มีเหนื่อยนะ ไม่เป็นอะไร เป็นเฉย ๆ”

(อรุณศรี (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2560)

“คนที่ เป็นอาสาเค้าจะมาพูดคุย ๆ แล้วก็ไป ก็คืนจะจะได้รู้ว่าเราควรดูแล ตัวเองยังไง ไม่ได้มารบกวนเวลาอะไรเลย สบาย ๆ ไม่หงุดหงิด อารมณ์ดี”

(น้อย (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2560)

“อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุนี้นี่ดีเลย เค้าเหมือนช่วยให้เราอายุยืนขึ้น คือ มาดูแลให้ความรู้ในการดูแลตนเอง หลาย ๆ อย่าง รู้สึกมีเพื่อนคุย สนุกกันมากขึ้น ขณะพูดคุยก็รู้สึกดีไม่มีเหนื่อยนะ ส่วนใหญ่ก็มาเดือนละ 2 ครั้งได้” (ประพัฒน์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

“โครงการนี้ดี ได้มาดูแลมาพูดคุยกัน ให้กำลังใจกัน ไม่เคยรบกวนฉันหรือคนในบ้านเค้าจะมาเยี่ยมเดือนละ 1-2 ครั้งได้”

“ไม่เหนื่อย ไม่เพลีย และฉันก็ไม่เคยรู้สึกเครียด รู้สึกดีที่เค้ามา” (นิภา (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

ตอนที่ 2 ด้านประสิทธิผล

จากผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ พบว่า การดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ทำให้เกิดประสิทธิผล คือ

1. บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ ซึ่งมีผลทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเองเกี่ยวกับโรคประจำตัวเดิมที่เป็นอยู่ คือ

1.1 มีความรู้ในการดูแลตนเองเกี่ยวกับการรับประทานอาหารของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง และโรคเบาหวาน และผู้สูงอายุได้มีความรู้ สามารถบอกได้เกี่ยวกับการดูแลตนเองในภาวะฉุกเฉิน คือ ในกรณีถ้ามีอาการผิดปกติของโรคประจำตัวเดิมที่ผู้สูงอายุเป็นอยู่ ผู้สูงอายุจะมีการติดต่อฉุกเฉินที่เบอร์ 1669 และจากการสัมภาษณ์อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและผู้สูงอายุ ยังพบว่า ส่วนใหญ่เมื่อมีอาการผิดปกติเล็กน้อยเกี่ยวกับโรคก็จะรีบไปโรงพยาบาลก่อนมีอาการฉุกเฉิน ทำให้อาการรุนแรงหรือภาวะฉุกเฉินส่วนใหญ่เกิดขึ้นในโรงพยาบาล

1.2 ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง คือ ผู้สูงอายุมีการออกกำลังกายหรือบริหารร่างกายที่ถูกต้อง โดยการออกกำลังกายอย่างช้า เช่น โยคะ และการออกกำลังกายด้วยตนเอง เช่น การยืดเหยียดร่างกายในส่วนต่าง ๆ อย่างช้า ๆ ลูกนั่งและกำมือ-แบมือในทุกวันเช้าและเย็นและผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถใช้อุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนไหว เช่น ไม้เท้าสามขา และไม้เท้าสี่ขาได้อย่างถูกต้อง

1.3 ครอบครัวของผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ ในเรื่องของการประเมินภาวะฉุกเฉินของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น คือ ทักษะการประเมินดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับอาการแสดงฉุกเฉินที่สำคัญ เช่น ความดันโลหิตสูง คือหน้ามืด เวียนหัว รู้สึกเหนื่อย เจ็บหัวใจ ต้องรีบพาไปส่งโรงพยาบาลก่อน หรือโรคเบาหวาน คือ มีอาการหน้ามืด ไข้ขึ้น เหมือนจะเป็นลม ไม่ได้กินยาต่อเนื่อง ให้รีบพาไปส่งโรงพยาบาลทันทีเช่นกัน และมีทักษะในการช่วยเหลือในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยครอบครัวมีความรู้มากขึ้น คอยแนะนำ คอยเตือนและช่วยแนะนำจัดทำออกกำลังกายเบา ๆ ให้กับผู้สูงอายุ ได้ดี ได้ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ผู้สูงอายุและญาติบางบ้านสามารถบอกได้ถึงการป้องกันตนเองไม่ให้อาการของโรคกำเริบ เช่น พวกความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง ก็ต้องไม่กินลดเค็มจัดมันจัด พวกข้าวขาหมูแบบนี้”

“ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเกิดภาวะฉุกเฉินกัน เพราะเมื่อมีอาการเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เวียนหัว หน้ามืด ปวดหัว ไข้ขึ้น หรือมีอาการที่ผิดปกติไปจากเดิม ก็จะพาไปส่งโรงพยาบาลกันหมดก่อนส่วนใหญ่ไปเสียชีวิตกันที่โรงพยาบาล” (บุญพา (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

“ผู้สูงอายุกับคนในครอบครัวทุกคนจะได้รับความรู้ในการดูแลตนเอง เมื่อถามกลับก็สามารถบอกได้กับความรู้ในการดูแลตัวเอง เช่น การป้องกันโรค การทานอาหารที่เหมาะสม และได้ฝึกการนั่งสมาธิร่วมกับการออกกำลังกาย เพราะวัยเราเป็นวัยที่ต้องฝึกจิตฝึกสมาธิ แล้วร่างกายจิตใจก็จะสงบ แล้วครอบครัวก็ได้มีความรู้ในการเลือกอาหารที่ถูกคุณลักษณะของผู้สูงอายุ รวมทั้งยา และสภาพแวดล้อม” (สุภาพร (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2560)

“ญาติและผู้สูงอายุเค้ามีความเข้าใจในการดูแลตนเองคืออยู่แล้วเป็นส่วนใหญ่ แต่เรื่องการช่วยเหลือออกกำลังกายของญาตินั้น ญาติจะคอยแนะนำ คอยเตือนและช่วยแนะนำจัดทำออกกำลังกายเบา ๆ ให้กับผู้สูงอายุ” (เสาวลักษณ์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2560)

“อาสาสมัคร ได้มาให้ความรู้ในการดูแลตนเองว่าจะต้องควบคุมอาหารเค็มและมัน พวกโรคความดันสูง และกินอาหารรสไม่จัด กินผลไม้ด้วย ส่วนการรับประทานยานั้นภรรยาและลูกชายดูแลให้ตลอด กินมานานแล้ว อาหารที่ควรเผื่อระวังสำหรับคนอายุมากแล้วก็พวกเหนียว เหนียวกล้วย ๆ หัวใจ เป็นก็ให้รีบไปหาหมอ ไม่ไปฝืนทำงาน ตัดต้นไม้อะไรพวกนี้ต่อ ไม่งั้นจะตายเอาถ้ามีอะไรฉุกเฉินก็โทร 1669” (ประพัฒน์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

“เค้าก็มาให้ความรู้ทั่วไป และก็การดูแลตนเองกับโรค แบบว่าไม่กินเค็ม กินหวาน กินมัน ๆ สอนวิธีใช้ไม้ช่วยเดินอันนี้ แล้วก็แนะนำบอกให้กินยาอย่าสม่ำเสมอ อาสาเค้าบอกว่าถ้ารู้สึกเหนื่อย ปวดหัวมากก็รีบบอกลูกสาวกับน้องสาวให้รีบพาไปโรงพยาบาล” (น้อย (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 5 มีนาคม 2560)

“อาสาสมัคร ๆ เค้ามาแนะนำนิดหน่อยและมาแบบพูดคุยให้กำลังใจกัน ส่วนเรื่องอาหารคนที่มาเยี่ยมก็บอกให้เลือกกินที่เคี้ยวง่าย ๆ ไม่เค็ม ไม่มัน กินปลาตัวเล็ก ๆ เสริมแคลเซียมก็ดี กระดูกจะได้ไม่พรุน แต่นั่นไม่ค่อยกินเพราะเคี้ยวไม่ไหว แล้วถ้าเรารู้สึกไม่ดี อ่อนเพลีย เหนื่อย เหนียวหัวใจอะไรแบบนี้ติดต่อลูกเงิน 1669 เลข” (อรุณศรี (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2560)

2. ความพึงพอใจ ซึ่งจากการศึกษาและวิเคราะห์จากแบบสอบถามประเมินผลโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง (องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2559) ที่ประเมินตามระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ พบว่า ด้านความพึงพอใจในการดูแลผู้ป่วยของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) การได้รับความรู้ในเรื่องการดูแลผู้ป่วย การนำความรู้ที่ได้รับจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) การได้รับการดูแลตนเอง/ผู้ป่วย อยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจกับโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) และคิดว่าอยากให้มีการต่อไปอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ซึ่งมีผลทำให้ผู้สูงอายุและครอบครัวมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ในโครงการ ฯ ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นตอนการวางแผน พบว่า ผู้สูงอายุบางท่านมีการวางแผนก่อนการลงเยี่ยม โดยมี การกำหนดวันและเวลาร่วมกันกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุทุกครั้ง

ลงพื้นที่ พบว่า ผู้สูงอายุและญาติบางท่านมีการปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นอย่างดี ได้แก่ การออกกำลังกาย และการรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับโรคของผู้สูงอายุ

การสำรวจ พบว่า ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลที่สำรวจคือ ประวัติของครัวเรือน โรคประจำตัวผู้สูงอายุ สำรวจสิ่งแวดล้อม และความต้องการในการช่วยเหลือ

และการประเมินผล พบว่า ผู้สูงอายุบางท่านมีการให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา คือ มีความประสงค์ให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลุกุดาหลวงร่วมกับโรงพยาบาลกิโลสิบ ลงไปเยี่ยมบ้าน และเพิ่มจำนวนจิตอาสามากขึ้นเพื่อการดูแลและให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ผู้สูงอายุอยากให้มีแจกข้าวแจกขนมให้มากกว่านี้ ส่วนเรื่องอื่นก็ยินดีให้ความร่วมมือทุกอย่างกับโครงการ ฯ สามารถบอกได้ว่าต้องกินอะไรทำให้ความดันไม่สูง เบาหวานไม่ขึ้น ผู้สูงอายุและครอบครัวดีใจกันที่เราได้เข้าไปช่วยเหลือ พุดคุย ให้กำลังใจ ผู้สูงอายุที่ป่าดูแล ส่วนใหญ่เค้าจะเหงา ก็เลยอยากมีเพื่อนคุย ถ้าถามว่าจะให้พัฒนาอะไร ผู้สูงอายุเค้าก็บอกว่ายังไม่มี ส่วนใหญ่เราก้เข้าไปถามเรื่องความเป็นอยู่เค้า สภาพของครัวเรือน โรคประจำตัว ดูสิ่งแวดล้อม แล้วถามว่าสบายดีไหม มีอะไรให้ช่วยเหลือบ้าง แล้วเราก้ให้กำลังใจเค้า พุดคุยกัน ให้ความร่วมมือตอบคำถามดีตลอด”

“ส่วนใหญ่ก็จะเยี่ยม 1 ครั้งต่อเดือน บางทีก็สองครั้ง แล้วแต่อาการว่าหนักหรือป่าว”
(บุญพา (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 18 มีนาคม 2560)

“อยากให้เจ้าหน้าที่ อบต. ร่วมกับโรงพยาบาลกิโล10 ลงไปเยี่ยมบ้านบ้าง และจำนวนของ อผส. น่าจะมีเพิ่มขึ้นมากกว่านี้ เพื่อจะได้ทั่วถึงในการดูแลผู้ป่วยที่เป็นผู้สูงอายุ แต่โครงการนี้ดี ผู้สูงอายุและครอบครัวก็ยังไม่อยากเห็น โครงการนี้ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ และยินดีให้ความร่วมมือกับโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน” (สุภาพร (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2560)

“ญาติผู้สูงอายุเค้าจะให้ความร่วมมือดี มีการวางแผนพุดคุยทุกครั้งก่อนลงเยี่ยม ว่าสะดวกวันไหน อย่างไร เมื่อแจ้งแล้วเราก้จะลงเยี่ยม โดยมีการวางแผนร่วมกันอีกครั้ง โดยจะเยี่ยมสัปดาห์ละ 1-2 ครั้งเป็นอย่างน้อย มีการให้ความรู้เรื่องโรค แล้วก็จะมีส่วนออกกำลังกายเบา ๆ บ้างกับผู้สูงอายุบางคน ส่วนใหญ่ก็มีความพึงพอใจในการจัดทำโครงการนี้ ถ้าถามเรื่องการพัฒนาที่น่าจะ

เป็นเรื่องของการเพิ่มการลงเข็มของ อบต.” (เสาวลักษณ์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2560)

ตอนที่ 3 ด้านความยั่งยืน

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่กองสวัสดิการสังคม และผู้เชี่ยวชาญ พบว่า การดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ทำให้เกิดความยั่งยืน ดังนี้

1. การขยายจำนวนจิตอาสา โดยแบ่งการขยายจำนวนจิตอาสาออกเป็น 2 กลุ่ม นั่นคือ

1.1 การขยายจำนวนจิตอาสาในชุมชน พบว่า เป็นการขยายจำนวนจิตอาสาของกลุ่มผู้สูงอายุที่แข็งแรง และทางองค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง มีความต้องการให้มีจิตอาสาเพิ่มขึ้น อย่างน้อยต้องมีจำนวนร้อยละ 20 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด นั่นคือ ในปัจจุบันตำบลพลูตาหลวง มีผู้สูงอายุประมาณ 4,000 กว่าคน เพราะฉะนั้นควรจะมีการเพิ่มของผู้สูงอายุที่เป็นจิตอาสาไม่น้อยกว่า 100 คน ในอนาคต

1.2 การขยายจำนวนจิตอาสาเยาวชน พบว่า ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากการเปิดโอกาสให้กลุ่มเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี เข้ามาร่วมเป็นจิตอาสา โดยจะมีการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุ เป็นจำนวน 20 คน สรุปลงอบรม ไม่มีเยาวชนคนใดสามารถสานต่อโครงการในการลงเข็มดูแลผู้สูงอายุต่อตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ ได้ เพราะเยาวชนเหล่านี้เป็นวัยที่ต้องศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ต้องอ่านหนังสือ ดิวข้อสอบ จึงทำให้ไม่สามารถเสียสละเวลาในการเป็นจิตอาสาได้ ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“เนื่องจากปัจจุบันผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนเกิดเป็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคม การดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งที่ควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โครงการนี้ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหารได้ทราบถึงปัญหาผู้สูงอายุในพื้นที่ ทั้งเรื่องอารมณ์ จิตใจ ร่างกาย และสังคม นำข้อมูลปัญหามาแก้ไข และสานต่อ แนวโน้มอนาคตควรมีจิตอาสาสามารถรับเพิ่มขึ้น จากแนวโน้มผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นต่อไป”

“อาสาสมัครสองวัย ดูแลห่วงใยผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส โครงการนี้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมคนในชุมชน แก้ปัญหาในชุมชน สร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน สร้างโอกาสให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงปัญหาของผู้สูงอายุในชุมชน และผู้ด้อยโอกาส ชลบริบาลมาให้ความรู้เยาวชนในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การให้อาหารทางสายยาง การวัดสัญญาณชีพ การดูแลป้องกันอุบัติเหตุ ฯลฯ ซึ่งเยาวชนสามารถ

ปฏิบัติได้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ตอนนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวัยที่ต้องศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย เวลาว่างก็จะไปอ่านหนังสือ ดิวข้อสอบ อ่านหนังสือกันส่วนใหญ่ จึงไม่มีเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมจิตอาสาได้ตามวัตถุประสงค์ จึงยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร” (ยิ่งยศ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2560)

“จะมีการเพิ่มผู้สูงอายุที่เป็นจิตอาสาไม่น้อยกว่า 100 คนอันนี้ก็เป็นความคาดหวังที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาหลวง จะดำเนินการต่อไปในอนาคตและอีกประการหนึ่งโครงการที่มีการเสริมขึ้นมาก็จะพยายามดึงน้อง ๆ เยาวชน ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี เข้ามาร่วมเป็นจิตอาสา เพื่อจะเข้าไปดูแลผู้สูงอายุด้วย ซึ่งในการดำเนินงานนั้นก็จะได้ประสานกับสภาเด็กซึ่งทางองค์การบริหารส่วนตำบล พุดตาหลวงได้มีการจัดตั้งสภาเด็กขึ้นมา ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นจิตอาสาที่จะเข้าไปดูแลผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุไปแล้ว จำนวน 20 คน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเยาวชนที่มาอบรมเป็นเยาวชนระดับชั้นมัธยมศึกษา 6 ซึ่งจะไปเรียนระดับมหาวิทยาลัย และไม่ได้อยู่ในพื้นที่ ซึ่งในอนาคตจะต้องขยายเพิ่มมากขึ้น และจะมีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุให้กับน้อง ๆ เยาวชน ที่มีจิตใจที่จะเข้าร่วมเป็นจิตอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุของเราต่อไป” (ภูมิทักษ์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2560)

“ผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้นเป็นประจำทุกปีไม่น้อยกว่า 500,000 คน/ปี นั้น ทางองค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาหลวง คิดว่าจะทำให้ผู้สูงอายุที่มีจิตอาสาเพิ่มขึ้นที่จะเข้าไปดูแลเพื่อนผู้สูงอายุด้วยกัน อย่างน้อยต้องให้มีจำนวนร้อยละ 20 ของจำนวนผู้สูงอายุทั้งหมด ซึ่งในปัจจุบันตำบลพุดตาหลวงเองก็มีผู้สูงอายุประมาณ 4,000 กว่าคน เพราะฉะนั้นคิดว่า ควรจะมีการเพิ่มผู้สูงอายุที่เป็นจิตอาสาไม่น้อยกว่า 100 คน ซึ่งเป็นความคาดหวังของอบต.พุดตาหลวงเรา” (ภูมิทักษ์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2560)

“ด้วยอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในวัยผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว แน่นนอนว่าอบต.พุดตาหลวง ก็จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการตั้งรับสถานการณ์ดังกล่าวและปัญหาต่าง ๆ ของสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อบต.พุดตาหลวง ยังคงมุ่งมั่นสานต่อและสนับสนุน โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ต่อไปเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อยอดอย่างต่อเนื่อง เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในตำบล”

“และสำหรับ โครงการอาสาสมัคร 2 วันดูแลห่วงใยผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสนั้น อบต.พุดตาหลวง มีการต่อยอดมาจากโครงการ โดยร่วมมือกับสภาเด็กและเยาวชนตำบลพุดตาหลวงและโรงเรียนพุดตาหลวงวิทยา เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีจิตบริการเพื่อประโยชน์ของคนส่วนรวม

แต่กลุ่มเป้าหมายเป็นเยาวชนซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้น ม.6 ซึ่งมีใช้กลุ่มเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการเยาวชนที่มีจิตอาสาจริง ๆ และต้องการเสียสละเวลาเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อคนในครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง จึงส่งผลให้การขยายฐานจิตอาสาจากโครงการนี้ไม่ประสบความสำเร็จในเชิงคุณภาพและเชิงประโยชน์ ดังเช่น จิตอาสาที่มาจากผู้สูงอายุที่มีจิตอาสาสมัครเข้าร่วมโครงการด้วยตนเอง ดังนั้นจากการถอดบทเรียนในการประชุมติดตามผลการปฏิบัติงานในทุกรอบสองเดือนสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนว่ากลุ่มเป้าหมาย ซึ่งจะมาเป็นอาสาสมัครดูแลตามโครงการนี้จะต้องมาจากความต้องการที่จะเข้าร่วมโดยสมัครใจอย่างแท้จริงจึงจะประสบความสำเร็จ เฉกเช่น โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน)” (นิจรินทร์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2560)

ตอนที่ 4 ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ

จากผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ พบว่า การดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ทำให้เกิดการถ่ายทอดส่งต่อ คือ

1. การเผยแพร่ความรู้และความสำเร็จของโครงการ ซึ่งเป็นการกระจายความรู้หรือถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของ ผลงาน กระบวนการ และการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการ ฯ ให้กับหน่วยงานหรือบุคคลอื่น ได้รับทราบ เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ในสังคมต่อไป โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนในการเผยแพร่ความรู้ ได้แก่

1.1 การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน พบว่า มีการส่งเสริมและสนับสนุนของจิตอาสาไปยังชุมชนของพลูตาหลวง โดยให้กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่มีความรู้และผ่านการอบรมในการดูแลผู้สูงอายุนั้นเข้าไปให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงาน ความภาคภูมิใจในงาน กับชุมชนหรือกลุ่มชุมชนต่าง ๆ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ชมรมออกกำลังกาย เป็นต้น เพื่อให้เป็นบุคคลตัวอย่างของตำบลในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลอื่นที่ต้องเข้ามาเป็นจิตอาสา

1.2 การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว พบว่า ยังไม่มีการเผยแพร่ความรู้ทางด้านผลงาน หลักการและเหตุผล การปฏิบัติงานต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ ฯ ที่ทำให้เกิดความสำเร็จของโครงการ ฯ ไปสู่ในระดับครอบครัว

1.3 การเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ได้ให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงาน ตั้งแต่สอบถาม สัมภาษณ์ ทำแบบประเมินในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งขอลงพื้นที่ดูการปฏิบัติงานจริงในส่วนงานของการลงเยี่ยมปฏิบัติงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) รวมทั้ง

ทางหน่วยงานต่าง ๆ ได้เรียนเชิญท่านนายก อบต.พลูตาหลวงเป็นพิธีกร ในการเสวนาเชิงปฏิบัติการ มีการรับเชิญจากหน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ในการเข้าร่วม อบรมหลักสูตรต่าง ๆ และต้นแบบสำหรับการศึกษาดูงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ทั่วประเทศ และหน่วยงานภาครัฐอื่นด้วย รวมทั้งมีการส่งประกวดโครงการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทำให้ได้รับรางวัลพระปกเกล้า ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีโครงการที่โดดเด่น และเป็นที่น่าภาคภูมิใจขององค์กรเป็นอย่างมาก ดังปรากฏจากข้อความของบทสัมภาษณ์ดังต่อไปนี้

“ได้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงาน ตั้งแต่สอบถาม สัมภาษณ์ ทำแบบประเมินใน ประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งขอลงพื้นที่ดูการปฏิบัติงานจริงของ อพส. และมีการสัมภาษณ์ กรมกิจการ ผู้สูงอายุได้เชิญท่านนายก อบต. พลูตาหลวง เป็นพิธีกร แล้วเสวนา เชิงปฏิบัติการ มีการรับเชิญจาก หน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ในการเข้าร่วมอบรมหลักสูตร ต่าง ๆ ของโครงการเพื่อนช่วยเพื่อนนี้ (ยิ่งยศ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 21 มีนาคม 2560)

“ด้วยการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบครอบคลุมในทุกมิติผลที่ตอบมาคือ ส่งผลให้ อบต. พลูตาหลวง ได้รับรางวัลพระปกเกล้า ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความ เป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีโครงการที่โดดเด่น คือ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) และรางวัล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ มีการบริหารจัดการที่ดี ดีเลิศ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุประจำปี พ.ศ. 2557 ด้วยอีกหนึ่งรางวัล อบต. พลูตาหลวง จึงได้มีโอกาสดำเนินงานและการดำเนินงานของโครงการนี้ซึ่ง รวบรวมปัญหาและความสำเร็จตั้งแต่ปีพ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบันในการเป็นต้นแบบสำหรับ การศึกษาดูงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ทั่วประเทศ และหน่วยงานภาครัฐอื่นด้วย เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยมหิดล ชมรมผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังส่งเสริมและสนับสนุน ขยายองค์อาสาไปยังครอบครัวและชุมชนของพลูตาหลวง เพื่อให้เป็นบุคคลตัวอย่างของตำบล ในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลอื่นที่ต้องเข้ามาเป็น จิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา ตำบลพลูตาหลวงในอนาคตต่อไป”

“ซึ่งในส่วนของส่งเสริมและสนับสนุนขยายองค์อาสาสำนั้น ได้มีการส่งเสริมและ สนับสนุนโดยให้กลุ่มอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุนั้นเข้าไปในกลุ่มชุมชนต่าง ๆ ของเขต อบต. พลูตาหลวง โดยจะไปที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเป็นอาสาสมัคร การปฏิบัติงาน ความภาคภูมิใจในงาน เพื่อให้เป็นบุคคลตัวอย่างของตำบลในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลอื่นที่ต้องเข้ามาเป็น จิตอาสา” (นิจรินทร์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2560)

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาโครงการ

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญ และผู้สูงอายุพบว่า การดำเนินงานของโครงการ ฯ มีแนวทางพัฒนา คือ ควรเน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ร่วมกับนำปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาร่วมกันนั้นมาพัฒนาต่อยอด ไปจนถึงการปรับกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานในกระบวนการที่เกิดปัญหาทั้งหมด เช่น ส่วนของการลงเยี่ยมผู้สูงอายุที่ป่วยนั้น ควรมีการเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือ คือ จะมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุลงพื้นที่ ร่วมกับ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง และเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกิโลสิบที่มีความรู้และเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุ เข้าไปลง ไปเยี่ยมบ้านด้วย 2-3 เดือน/ ครั้ง รวมทั้งควรเพิ่มจำนวนจิตอาสาให้มากขึ้น ทั้งในส่วนของกลุ่มจิตอาสาผู้สูงอายุ หรือพัฒนาและปรับเปลี่ยนกลุ่มจิตอาสาดูแลผู้สูงอายุในกลุ่มอื่น ๆ ในอนาคต ที่มีความพร้อมในการเป็นจิตอาสาและสามารถเสียสละเวลาในการดูแลผู้สูงอายุได้ เพื่อดูแลและให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาได้อย่างแท้จริง

“ในการนี้ อบต. พลูตาหลวงและคณะกรรมการ"เพื่อนช่วยเพื่อน" จะต้องนำข้อมูลของปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมมาพัฒนา ต่อยอด ปรับปรุงกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินงานในอนาคต” (นิจรินทร์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 25 มีนาคม 2560)

“อยากให้เจ้าหน้าที่ อบต. ร่วมกับ โรงพยาบาลกิโล10 ลงไปเยี่ยมบ้านบ้าง และจำนวนของ อพส. น่าจะมีเพิ่มขึ้นมากกว่านี้ เพื่อจะได้ทั่วถึงในการดูแลผู้ป่วยที่เป็นผู้สูงอายุ แต่โครงการนี้ดี ผู้สูงอายุและครอบครัวก็ยังอยากเห็น โครงการนี้ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ และยินดีให้ความร่วมมือกับโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน” (สุภาพร (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2560)

“ทาง อบต. พลูตาหลวงได้มีการจัดตั้งสภาเด็กขึ้น ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นจิตอาสา โดยปัจจุบันมีได้รับการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุแล้วจำนวน 20 คน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเยาวชนที่อบรมเป็นเยาวชนระดับ มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ซึ่งจะต้อไปเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย และไม่ได้อยู่ในพื้นที่ แต่ในอนาคตจะต้องขยายเพิ่มมากขึ้น และจะมีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุให้กับน้อง ๆ เยาวชน ที่มีจิตใจที่จะเข้าร่วมต่อไป” (ภูมิตักษ์ (นามสมมติ), สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2560)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) จากความคิดเห็นของผู้สูงอายุ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ โครงการ ฯ นี้ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และศึกษาแนวการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินโครงการ ฯ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้สูงอายุ และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ รวมทั้งสิ้นจำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสัมภาษณ์ ซึ่งใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่พัฒนาขึ้นจากการองค์ประกอบหลักของการประเมินผลโครงการของสตัสเฟิลบีม (2007) และพวงทอง ไกรพิบูลย์ (2555) และลิวรรณ อุณนาภิรักษ์ (2556) และตามแผนงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ปี พ.ศ. 2559 ซึ่งเป็นแนวคิดเป็นประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก สำหรับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความครบถ้วน จัดระเบียบ เพื่อทำการวิเคราะห์ตามแนวคิดและทฤษฎีของการประเมินผลโครงการตาม CIPPIEST Model

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) จากความคิดเห็นของผู้สูงอายุและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ ฯ นี้ พบว่า โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีนี้ ได้ประสบความสำเร็จ ตามแนวคิดและทฤษฎีของสตัสเฟิลบีม (CIPPIEST) คือ

ด้านผลกระทบ (I = Impact) ซึ่งมีผลกระทบทางบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ โดยคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุทางร่างกายคือ ไม่มีอาการเจ็บป่วยโรคต่าง ๆ เพิ่ม สามารถนอนหลับพักผ่อนอย่างเพียงพอ 6-8 ชั่วโมง ไม่มีการพลัดตกหกล้ม และมีคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจดีขึ้น เนื่องจากการมีสุขภาพด้านร่างกายที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง (เพราะไม่มีการเจ็บป่วยเพิ่ม) ร่วมกับการได้รับกำลังใจจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกมีกำลังใจในชีวิตประจำวัน และผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถแก้ไขปัญหาเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจหรือ

เหนื่อยได้ดีและเหมาะสม เช่น ออกกำลังกาย (รำไทเก๊ก), สวดมนต์, ออกไปพูดคุยพบปะกับเพื่อนบ้านหรือคนในครอบครัว และการดูโทรทัศน์เพื่อการผ่อนคลาย เป็นต้น

ด้านประสิทธิผล (E = Effectiveness) พบว่าโครงการ ฯ นี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเองเพิ่มขึ้น กล่าวคือ มีความรู้ในเรื่องของการดูแลรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับโรคประจำตัว คือ ถ้าเป็นโรคเบาหวาน ต้องงดหรือลดกินหวานหรือมันมากเกินไป, เป็นโรคความดัน โลหิตสูง ลดการกินเค็ม รวมทั้งความรู้อื่น ๆ เช่น การดูแลรักษากระดูกและข้อที่เหมาะสม (กินปลาเล็กปลาน้อย ผัก เสริมแคลเซียม)

2. ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเองดีขึ้น ในเรื่องของการใช้ไม้เท้าหรือไม้ช่วยในการเดินอย่างถูกวิธีและการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัย เช่น การเคลื่อนไหวร่างกายแบบช้า ๆ หรือรำไทเก๊ก เป็นต้น

3. ผู้สูงอายุที่มีความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุดีขึ้น ในเรื่องของการประเมินภาวะฉุกเฉินของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น คือ ทักษะการประเมินดูแลผู้สูงอายุเกี่ยวกับอาการแสดงฉุกเฉินที่สำคัญ และมีความสามารถและทักษะในการช่วยเหลือในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุมากขึ้น สามารถแนะนำ และช่วยจัดทำออกกำลังกายเบา ๆ ให้กับผู้สูงอายุได้

ความยั่งยืน (S = Sustainable) พบว่า การขยายจำนวนจิตอาสา (อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ) ของกลุ่มวัยผู้สูงอายุที่แข็งแรง คาดว่าจะมีเพิ่มขึ้นเพื่อตอบรับกับสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน ที่ไม่ต่ำกว่า 100 คน แต่ในส่วนของจิตอาสาเยาวชนยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องศึกษาเรียนรู้หรือศึกษาต่อ ทำให้ไม่สามารถมาเป็นจิตอาสาได้ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ จึงมีแนวโน้มที่จะปรับเปลี่ยนกลุ่มอายุใหม่หรือยกเลิกกลุ่มจิตอาสาเยาวชน

การถ่ายทอดส่งต่อ (T = Transportation) พบว่า หลังจากดำเนินโครงการ ฯ จนกระทั่งประสบความสำเร็จแล้ว จึงให้อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุดำเนินการถ่ายทอดส่งต่อความรู้สู่ชุมชน แต่มีผู้สูงอายุบางส่วนที่รับรู้ถึงความสำเร็จของโครงการ ส่วนการดำเนินการถ่ายทอดส่งต่อกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงจะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดส่งต่อเอง โดยเริ่มต้นจากการประกวดโครงการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ทำให้ได้รับรางวัลพระปกเกล้า เป็นที่รู้จักในหลาย ๆ หน่วยงาน ทั้งทางภาครัฐและเอกชน รวมทั้งบุคคลที่สนใจด้วยเช่นกัน และยังมีโอกาสให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจเข้ามาดูงาน จัดเสวนา เชิงปฏิบัติการ เป็นที่ภาคภูมิใจของผู้ดำเนินงานจัดโครงการ ฯ นี้เป็นอย่างมาก แต่ยังไม่มีการถ่ายทอดส่งต่อความรู้เกี่ยวกับความสำเร็จของโครงการ ฯ ไปสู่ครอบครัว

และจากการศึกษาแนวการพัฒนาโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ในเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า การลงเยี่ยมผู้สูงอายุที่ป่วยนั้น ควรจะมีอาสาสมัครผู้สูงอายุและเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลร่วมกันกับเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลกิโลสิบลงไปเยี่ยมบ้านด้วย (เป็นการเพิ่มเครือข่ายความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน เจ้าหน้าที่ที่ดำเนินโครงการและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล) ประมาณ 2-3 เดือน/ ครั้ง และเพิ่มจำนวนจิตอาสามากขึ้นเพื่อการดูแลและให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุที่มีปัญหาได้อย่างแท้จริง โดยมีการคัดเลือกจิตอาสา ซึ่งมีเกณฑ์คัดเลือกที่ชัดเจนขึ้น คือ เป็นบุคคลที่สามารถลงเยี่ยมช่วยเหลือผู้สูงอายุได้ มีความสมัครใจ และสามารถเสียสละเวลาได้ รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการของการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ทั้งในส่วนของ การวางแผน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไปถึงการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ตามเป้าหมายของโครงการที่วางแผนไว้ร่วมกัน

อภิปรายผล

ผลการศึกษาผลการดำเนินงานของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พบว่า โครงการนี้ประสบความสำเร็จ เรื่อง การช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) สามารถดูแลและช่วยเหลือผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้สูงอายุมีความรู้สึกรักมีคุณค่า และดำรงชีวิตอย่างมีความสุขกับครอบครัวและสังคม รวมทั้งมีความยั่งยืนของโครงการและการถ่ายทอดส่งต่อที่ครอบคลุมทุกกระบวนการดำเนินงาน จึงทำให้โครงการ ฯ นี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สวัสดิ์ แก้วชนะ(2558) ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการเสริมสร้างควมมีวินัยของนักเรียน โดยใช้กิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา ที่มีการประยุกต์ใช้ประเมินรูปแบบจำลอง CIPPIEST ของสตัสเฟิลบีม โดยพบว่า แบบประเมิน ผล CIPPIEST นี้มีการครอบคลุมทุกกระบวนการ ทำให้โครงการนี้ประสบความสำเร็จ และผลการศึกษางานนิพนธ์ชิ้นนี้มีความสอดคล้องกับแนวคิดของสตัลเฟิลบีม ในเรื่องของการประเมินโครงการแบบ CIPPIEST (2007) ดังนี้

ด้านผลกระทบ ผลกระทบทางบวก คือ คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุดี ซึ่งมีความแตกต่างกับปิยภรณ์ เถาบุตร (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี โดยพบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอยู่ในระดับค่อนข้างดี แบ่งเป็นด้านสิ่งแวดล้อมเป็นอันดับที่ 1 ด้านร่างกายเป็นอันดับที่ 2 ด้านความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นอันดับที่ 3 และด้านจิตใจเป็นอันดับที่ 4 แต่ผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ

(อบต. พลุตาหลวง, 2559) คือ ผลการศึกษาที่พบว่า ผลกระทบทางบวกที่เกิดขึ้นหลังจากดำเนินโครงการ ฯ ได้แก่ ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ กล่าวคือ ทางด้านร่างกายของผู้สูงอายุนั้น ส่วนใหญ่มีโรคประจำตัวเดิมอยู่แล้ว เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และข้อเข่าเสื่อม ซึ่งเกิดขึ้นได้ตามอายุวัยของผู้สูงอายุที่เริ่มมีการเสื่อมสลายของมวลกระดูกและอวัยวะต่าง ๆ จนไปถึงการเสื่อมสภาพในระดับเซลล์ แต่หลังจากเข้าร่วมโครงการไม่พบว่ามีอาการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้น ส่วนคุณภาพชีวิตทางด้านจิตใจดี พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความรู้สึกดีกับตนเองหรือพึงพอใจในตนเองมากขึ้น ซึ่งสาเหตุที่ทำให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิต ด้านจิตใจดีขึ้น เพราะผู้สูงอายุมีสุขภาพด้านร่างกายที่ดี (ไม่มีเจ็บป่วยหลายโรค) ร่วมกับการได้รับกำลังใจจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ ทำให้รู้สึกมีกำลังใจในชีวิตประจำวัน และการแก้ไขปัญหาหรือการจัดการความทุกข์ออกจากจิตใจนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่สามารถแก้ไขปัญหาเมื่อมีเรื่องไม่สบายใจหรือเหนื่อยได้ดีและมีความเหมาะสม เช่น การออกกำลังกาย (รำไทเก๊ก), การสวนมนต์, การออกไปพูดคุยพบปะกับเพื่อนบ้านหรือคนในครอบครัว และการดูโทรทัศน์ เป็นต้น

ผลจากการดำเนินโครงการทำให้ผู้สูงอายุทุกคนได้รับสวัสดิการและได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐอย่างครบถ้วนซึ่งเห็นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ (อบต. พลุตาหลวง, 2559) คือ ผู้สูงอายุทุกคนได้รับเบี้ยยังชีพครบถ้วนตามอัตราที่รัฐจัดสรร และได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือ ร่วมกับการสำรวจความต้องการการช่วยเหลือจากองค์การบริหารส่วนตำบลพลุตาหลวงตลอดการดำเนินโครงการ ฯ ทั้งในส่วนของ การซ่อมแซมที่อยู่อาศัย อุปกรณ์ช่วยเหลือต่าง ๆ เช่น ไม้ค้ำยัน ไม้สามขา และ Walker มอบให้ผู้สูงอายุที่ขาดอุปกรณ์ช่วยเหลือเหล่านี้ทุกคนอย่างครบถ้วน และทำให้ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Roger (1951) ที่กล่าวว่าความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของการประเมินตนเองระหว่างตัวตนตามความเป็นจริงและตัวตนตามอุดมคติ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ บุคคลที่มีการยอมรับในตนเองได้ และสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับความเป็นจริง และสอดคล้องกับการศึกษานี้ที่ พบว่า ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง คือ การที่ผู้สูงอายุรู้สึกดีกับตัวเอง กล่าวคือ ผู้สูงอายุรู้สึกมีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน มองเห็นความสำคัญของตนเองมากขึ้น โดยเกิดจากการรับรู้จากความรู้สึกของผู้สูงอายุหลังจากการที่อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุได้เข้าไปลงเยี่ยม และผู้สูงอายุปรับตัวร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นได้ คือ การที่ผู้สูงอายุสามารถเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในครอบครัวและสังคม เช่น เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมที่ชื่นชอบ การพบปะเพื่อนบ้าน และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบุคคลในครอบครัว เป็นต้น ด้านผลกระทบทางลบ กล่าวคือ ไม่มีผลกระทบทางลบหลังจากดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผลโครงการและความพึงพอใจของโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อบต. พลุตาหลวง, 2559) ที่พบว่า

หลังจากการดำเนินโครงการ ฯ ไม่พบผลกระทบทางลบต่อครอบครัวและผู้สูงอายุ และผลการศึกษานี้เช่นกัน พบว่า โครงการ ฯ นี้ไม่มีการรบกวนการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้สูงอายุและครอบครัว ดังนี้

1. ไม่เกิดผลกระทบต่อผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย คือ หลังจากลงเขี่ยมนั้นผู้สูงอายุไม่มีอาการเหนื่อย หรือรู้สึกเพลีย
2. ไม่เกิดผลกระทบต่อผู้สูงอายุทางด้านจิตใจ คือ หลังจากลงเขี่ยมนั้นผู้สูงอายุไม่มีอารมณ์รู้สึกหงุดหงิด หรือภาวะเครียด
3. ไม่เกิดผลกระทบต่อครอบครัว คือ หลังจากลงเขี่ยมไม่ทำให้เกิดการสูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ เนื่องจากการลงเขี่ยมของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) นั้นจะใช้ระยะเวลาไม่นาน และลงเขี่ยม 1-2 ครั้ง/เดือน

ด้านประสิทธิผล พบว่า ผลการดำเนิน โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของ โครงการ ฯ ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ฯ (องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2559) คือ สามารถทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้ ความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง กล่าวคือ ผู้สูงอายุ ทุกคนที่มีโรคประจำตัวเดิม สามารถมีความรู้ในการดูแลตนเองเกี่ยวกับโรค เช่น โรคความดันโลหิตสูง และโรคเบาหวาน รวมทั้งมีความรู้เกี่ยวกับอาการของโรคฉุกเฉิน และการป้องกันภาวะผลัดตกหกล้มได้ การรับประทานยาที่ถูกต้อง การเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรค การดูแลสุขภาพทั่วไปตามวัยของผู้สูงอายุเป็นอย่างดี

ความพึงพอใจหลังการดำเนินโครงการ ฯ ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ได้สรุปผลจากแบบสอบถามประเมินผลโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) กองสวัสดิการสังคม องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง (องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2559) พบว่า ด้านความพึงพอใจในการดูแลผู้ป่วยของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) การได้รับความรู้ในเรื่องการดูแลผู้ป่วย การนำความรู้ที่ได้รับจากอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) การได้รับการดูแลตนเอง/ผู้ป่วย อยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจกับ โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) และคิดว่าอยากให้มีการต่อไปอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจในการดำเนินโครงการ ฯ นี้อยู่ในระดับดีถึงดีมาก สามารถทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเอง รวมทั้งอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุก็มีความรู้ในการดูแลตนเองด้วยเช่นกัน

ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ พบว่า ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการเป็นอย่างดี ซึ่งมีผลทำให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมใน

กระบวนการต่าง ๆ ในโครงการ ฯ ที่ ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ลงพื้นที่ การสำรวจ และการประเมินผล กล่าวคือ ผู้สูงอายุมีการร่วมวางแผนในการลงเยี่ยมพื้นที่ ดังนี้

การวางแผน: พบว่า ผู้สูงอายุบางท่านมีการวางแผนร่วมกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุก่อนการลงเยี่ยม โดยมีการกำหนดวันและเวลาร่วมกันกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุทุกครั้ง

ลงพื้นที่: พบว่า ผู้สูงอายุและญาติบางท่านมีการปฏิบัติตามคำแนะนำเป็นอย่างดี ได้แก่ การออกกำลังกาย และการรับประทานอาหารที่เหมาะสมกับโรคของผู้สูงอายุ

การสำรวจ: พบว่า ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการสำรวจข้อมูลต่าง ๆ เป็นอย่างดี ซึ่งข้อมูลที่สำรวจคือ ประวัติของครัวเรือน โรคประจำตัวผู้สูงอายุ สำรวจสิ่งแวดล้อมและความต้องการในการช่วยเหลือ

การประเมินผล: พบว่า ผู้สูงอายุบางท่านมีการให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา คือ มีความประสงค์ให้เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวงร่วมกับโรงพยาบาลกิโลสิบ ลงไปเยี่ยมบ้าน และเพิ่มจำนวนจิตอาสามากขึ้นเพื่อการดูแลและให้ความช่วยเหลือกับผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น

ด้านความยั่งยืน พบว่า โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี มีการขยายจำนวนจิตอาสาออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มจิตอาสาในชุมชนที่เป็นวัยผู้สูงอายุและกลุ่มจิตอาสาเยาวชน โดยในส่วนของกลุ่มจิตอาสาในชุมชนที่เป็นวัยผู้สูงอายุนั้นมีแนวโน้มที่จะขยายเพิ่มมากขึ้นด้วยในอนาคต เพื่อตอบรับกับสังคมผู้สูงอายุในปัจจุบัน และกลุ่มจิตอาสาเยาวชน พบว่า มีการฝึกอบรมหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุไปแล้ว จำนวน 20 คน อายุระหว่าง 15- 25 ปี เข้าร่วมเป็นจิตอาสา เพื่อจะเข้าไปดูแลผู้สูงอายุด้วย แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้อยู่ในพื้นที่หลังจากการฝึกอบรม และไม่มีเวลาในการเข้าไปเยี่ยมผู้สูงอายุ เนื่องจากโครงการนี้ต้องการเสียสละเวลาเพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อคนในครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง

ด้านการถ่ายทอดส่งต่อ พบว่า โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี ได้มีการเผยแพร่ความรู้และความสำเร็จของโครงการ โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนในการเผยแพร่ความรู้ ได้แก่

1. การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน พบว่า มีการส่งเสริมและสนับสนุนยกย่องจิตอาสาไปยังครอบครัวและชุมชนของพลูตาหลวง เพื่อให้เป็นบุคคลตัวอย่างของตำบลในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลอื่นที่ต้องเข้ามาเป็นจิตอาสา

2. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว พบว่า ยังไม่มีการเผยแพร่ความรู้โครงการ ฯ ไปสู่ในระดับครอบครัว

3. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ พบว่า ได้ให้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงาน ตั้งแต่สอบถาม สัมภาษณ์ ทำแบบประเมินในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งขอลงพื้นที่ดูการปฏิบัติงานจริงของอผส. รวมทั้งได้เชิญท่านนายกอบต.พลูตาหลวงเป็นพิธีการ แล้วเสวนา เชิงปฏิบัติการ มีการรับเชิญจากหน่วยงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ในการเข้าร่วมอบรมหลักสูตรต่าง ๆ และต้นแบบสำหรับการศึกษาดูงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ทั่วประเทศ และหน่วยงานภาครัฐอื่นด้วย

แนวทางการพัฒนาโครงการ พบว่า จากการศึกษาพบว่า โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) นี้ไม่ประสบความสำเร็จในบางส่วนของความยั่งยืน คือ การขยายจำนวนจิตอาสาเยาวชน ด้วยเหตุผลที่ว่าวัยเยาวชนนี้เป็นวัยที่ต้องศึกษาต่อ ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องเรียนรู้อย่างมาก ทำให้ไม่สามารถเสียสละเวลาไปเพื่อประโยชน์กับผู้สูงอายุในชุมชนได้ ดังนั้นควรมีการปรับเปลี่ยนกลุ่มจิตอาสาจากกลุ่ม จิตอาสาเยาวชนเป็นกลุ่มจิตอาสาอื่น ๆ โดยให้มีการวางแผนและสำรวจกลุ่มบุคคลใหม่ร่วมกันกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและชุมชนในเขตพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการขยายจำนวนจิตอาสา และการใช้เกณฑ์ในคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่เหมาะสมสามารถเสียสละเวลาในการดูแลผู้สูงอายุได้ เพื่อเป็นการขยายผลของโครงการ ฯ อย่างยั่งยืน รวมทั้งมีความสอดคล้องกับอัตราของจำนวนผู้สูงอายุในปัจจุบันที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

จากการศึกษาพบว่า โครงการนี้มีผู้สูงอายุที่มีประวัติข้อเข้าปวดหรือเสื่อมเป็นจำนวนมาก ซึ่งอาจเป็นปัญหาในการใช้ชีวิตประจำวันในอนาคตได้ ดังนั้นควรมีการจัดให้โรงพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ด้านสุขภาพ ลงพื้นที่ร่วมกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ เข้าไปให้ความรู้เฉพาะทางด้านโรคกระดูกและข้อ และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาสุขภาพเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งอาจมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุขณะออกเยี่ยมบ้าน (อาจดำเนินการออกพื้นที่ให้ความรู้ประมาณ 2-3 เดือน/ ครั้ง) เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการดูแลตนเองของผู้สูงอายุและครอบครัว เป็นเครือข่ายความร่วมมือให้เกิดประสิทธิภาพในการดูแลผู้สูงอายุที่ป่วยอย่างต่อเนื่อง

จากการศึกษาพบว่า การประเมินความพึงพอใจ จากแบบสอบถามประเมินผล โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) กองสวัสดิการสังคม (องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง, 2559) นั้นมีการประเมิน โดยวิธีการสุ่มแจกแบบสอบถามกับผู้เข้าร่วมโครงการ ฯ คืออาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ กับผู้สูงอายุที่ป่วย จำนวน 116 คน โดยใช้ข้อคำถามเดียวกัน และสรุปแบบประเมินความพึงพอใจรวมกัน ซึ่งอาจทำให้ได้ข้อมูลประเมินความพึงพอใจไม่ชัดเจน แนวทางพัฒนาเพื่อให้เกิดความพึงพอใจแท้จริงต่อโครงการ ฯ และการแก้ไขปัญหา ได้ถูกกลุ่มบุคคลนั้น ควรมีการแยกการประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้สูงอายุที่ป่วยและอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) ที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจแบ่งตามการปฏิบัติงานของอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ กับ

การได้รับการดูแลช่วยเหลือ/ การนำความรู้มาปฏิบัติหรือผลลัพธ์ที่ได้ของผู้สูงอายุหลังจากเข้าร่วมโครงการ ฯ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องผลการดำเนิน โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรีพบว่า ผลการดำเนิน โครงการที่วิเคราะห์จาก CIPPIEST มีความประสบความสำเร็จในการจัดทำโครงการ ฯ นี้เป็นอย่างมาก จากข้อค้นพบดังกล่าวผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากการศึกษาพบว่าโครงการ ฯ นี้ไม่ประสบความสำเร็จในบางส่วนของความยั่งยืน (S = Sustainable) คือ การขยายจิตอาสาเยาวชน ดังนั้นจึงเสนอให้มีการกำหนดนโยบายใหม่ โดยให้วางแผนและสำรวจกลุ่มบุคคลใหม่ร่วมกันกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุและชุมชนในเขตพื้นที่ เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการขยายจำนวนจิตอาสา และการคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่เหมาะสม สามารถเสียสละเวลาในการดูแลผู้สูงอายุได้

2. ควรมีนโยบายในการถ่ายทอดส่งต่อความรู้เกี่ยวกับโครงการและความสำเร็จของโครงการ ฯ ให้ ผู้สูงอายุและครอบครัวทราบ เพื่อการเข้าใจ สนับสนุนและการให้ความร่วมมือกับโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ควรจะมีการให้โรงพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่ทางด้านสุขภาพ ลงพื้นที่ร่วมกันกับอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (อผส.) เข้าไปให้ความรู้เฉพาะทางด้านโรคกระดูกและข้อ เพื่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุและครอบครัว และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาสุขภาพเบื้องต้นแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งอาจมีการจัดกิจกรรมเสริมความรู้เกี่ยวกับผู้สูงอายุขณะออกเยี่ยมบ้านด้วย

2. จากการศึกษาพบว่า ยังไม่มีการเผยแพร่ความรู้ความสำเร็จของโครงการ ฯ ไปสู่ครอบครัว เพราะการเผยแพร่ความรู้และความสำเร็จของโครงการ ฯ ไปสู่ครอบครัวนั้นจะส่งผลให้คนในครอบครัวเกิดความเข้าใจในเป้าหมายที่ตรงกันของโครงการ ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับ ให้ความร่วมมือ และการเผยแพร่ความรู้ความสำเร็จของโครงการ ฯ ต่อไป ดังนั้น ควรให้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุเน้นการให้ความรู้กับครอบครัวมากขึ้น อาจจะใช้สื่อในการให้ความรู้ เช่น การแจกแผ่นพับ การออกสื่อ Social การประกาศเสียงตามสาย การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อให้ครอบครัวมีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาและรูปแบบการประเมินผลโครงการที่หลากหลาย เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ผลหลังจากการเก็บแบบสัมภาษณ์ จะได้เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยมากขึ้น
2. ควรเพิ่มระยะเวลาในการศึกษาและทำการสัมภาษณ์กับผู้ที่มีส่วนร่วมสำคัญในโครงการ ฯ เพิ่ม เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และครอบครัวของผู้สูงอายุ เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและตอบคำถามวิจัยได้เจาะลึกและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- เกล็ดแก้ว วรรณมณี. (2556). การประเมินผล โครงการประกันรายได้ของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในอำเภอปง จังหวัดพะเยา. การค้นคว้าแบบอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จรรยา วงษ์เหรียญทอง. (2554). การประเมินผล โครงการจัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพของเทศบาลตำบลเขตอุดมศักดิ์ อำเภอสตึก จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จุฑาภรณ์ ฤกษ์ทรัพย์. (2554). คุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานบริษัท โออิชิ เทรคคิง จำกัด เขตนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จังหวัดชลบุรี. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- จุไรรัตน์ เจริญราษฎร์. (2554). การประเมินผล โครงการหนี้ชำระแบบเพื่อพบชีวิตใหม่ กรณีศึกษาศูนย์แก้ไขปัญหานี้ออกระบบระดับอำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชมพูนุท พรหมภักดี. (2556). การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ดวงใจ คำคง. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตำบลลำสินธิ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการระบบสุขภาพ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นพพร วิริยานุพงษ์. (2556). วาระแห่งชาติรับมือ “สังคมผู้สูงอายุ” ส่งเสริมการออม เพิ่มผลิตภาพแรงงาน. เข้าถึงได้จาก http://m.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1376552357
- น้อย (นามสมมติ). (2560, 5 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- นิจรินทร์ (นามสมมติ). (2560, 25 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- นิภา (นามสมมติ). (2560, 18 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- บุญพา (นามสมมติ). (2560, 18 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ประกายตา หลีกภัย. (2554). การประเมินผล โครงการส่งเสริมการปลูกปาล์มน้ำมัน เพื่อให้เป็นพลังงานทดแทนปี 2552 จังหวัดตรัง. งานนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพัฒน์ (นามสมมติ). (2560, 18 มีนาคม). สัมภาษณ์.

- ปิยภรณ์ เลาหบุตร. (2557). *คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนหมู่ 7 ตำบลพลูดาวหลวง อำเภอสตึกหีบ จังหวัดชลบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนมวัลย์ แก้วหืด. (2557). *การประเมินผล โครงการตำบลต้นแบบการดูแลผู้สูงอายุระยะยาว*. งานนิพนธ์สาทรณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- พวงทอง ไกรพิบูลย์. (2555). *คุณภาพชีวิต*. เข้าถึงได้จาก <http://www.haamor.com/th/คุณภาพชีวิต/>
- พัฒน์ กิติไพโรจน์. (2531). *น่านาทิศนะ: ธุรกิจเพื่อคุณภาพชีวิตของใคร*. *วารสารเศรษฐกิจ และบริหารธุรกิจ*, 18, 42-61.
- พัทธนันท์ ประสารกถ. (2556). *การประเมินผล โครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ของกิจกรรมผู้ประสานงานพลังแผ่นดิน (25 ตำบลประรด) ขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสง อำเภอประจันตคาม จังหวัดปราจีนบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัศวีร์ ไชยเมืองเลน. (2557). *การประเมินผล โครงการเบี่ยงชีฟสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ข้าวต้ม อำเภอเมืองเขียงราย จังหวัดเขียงราย*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตมหาวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเขียงใหม่.
- พิชิต ฤทธิรัฐ. (2555). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. กรุงเทพฯ: เฮ้าส์ ออฟ เฮอร์มิสท์.
- ภูมิทักษ์ (นามสมมติ). (2560, 23 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (2557). *การประเมินโครงการ*. เข้าถึงได้จาก <http://acit.npru.ac.th/km/?author=12>
- ยิ่งยศ (นามสมมติ). (2560, 21 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2556). *รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้ CIPP and CIPPIEST Evaluation Models: Mistaken and precise concepts of applications*. พิษณุโลก: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2538*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: วิกตอรี เพาเวอร์พอยท์.

- ลิวรรณ อุนนาภิรักษ์, วิไลวรรณ ทองเจริญ และสมจินต์ เพชรพันธุ์ศรี. (2556). *ประสิทธิผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในชมรมผู้สูงอายุ*. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วิไลวรรณ ทรงกลด. (2557). *รายงานการประเมินโครงการการพัฒนาความสามารถด้านการคิดของนักเรียนโรงเรียนบ้านสิริขุนหาญองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ*. ศรีสะเกษ: องค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ.
- ศศิมา สุขสว่าง. (2557). *โครงการคืออะไร*. เข้าถึงได้จาก <http://www.oknation.net/blog/sasimasuk>
- สวัสดิ์ แก้วชนะ. (2558). *การพัฒนาประสิทธิภาพบริหารงานและการจัดการเรียนการสอนของครูบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง*. ขอนแก่น: โรงเรียนหนองสองห้องวิทยา.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2557). *การสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557*. กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล พับลิเคชั่น.
- สำนักพัฒนานโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์. (2557). *การประเมินโครงการ*. เข้าถึงได้จาก http://hq.prd.go.th/plan/ewt_news.php?nid=1961
- สำราญ มีแจ้ง. (2543). *การวางแผนและการบริหารโครงการ*. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุภาพร (นามสมมติ). (2560, 20 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- สุรรัตน์ วิชัย. (2555). *การประเมินผลโครงการพัฒนาศักยภาพชมรมสายใยรักแห่งครอบครัวขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี*. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสวลักษณ์ (นามสมมติ). (2560, 20 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง. (2559). *ผลสรุปแบบประเมินระดับความพึงพอใจของโครงการอาสาสมัครดูแล (เพื่อนช่วยเพื่อน) กองสวัสดิการสังคม ขององค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ปี พ.ศ. 2559*. ชลบุรี: องค์การบริหารส่วนตำบลพลูตาหลวง.
- อภิสิทธิ์ ช่างรวงกูร. (2544). *กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขของประชาชนชาวไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อรวรรณ น้อยวัฒน์. (2555). *ผลของโปรแกรมส่งเสริมสุขภาพต่อพฤติกรรมสุขภาพในกลุ่มผู้สูงอายุจังหวัดนนทบุรี*. *วารสารราชพฤกษ์*, 13(1), 36-45.
- อรุณศรี (นามสมมติ). (2560, 26 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.

อารีรัตน์ ติเชื่อง. (2556). การประเมินผลโครงการป้องกันและควบคุมไข้เลือดออก อำเภอชำสูง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารสาธารณสุข, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Alkin, M. C. (1969). *Evaluation theory development*. Illinois: F. E. Peacock Publishers.

Calman, K. C. (1989). Quality of life in cancer patients: An hypothesis. *Journal of Medical Ethics, 10*, 124-127.

Provus, M. (1969). *Evaluation of ongoing programs in the public school systems: The sixty-eighth year book of the national society for the study of education*. Chicago: The University of Chicago Press.

Roger, C. R. (1951). *Freedom to learn*. Columbus: Charles E. Merrill Publishing Co.

Scriven, M. (1967). *The methodology of evaluation: Perspective in public service and social action programs*. New York: Russell.

Stufflebeam, D. L. (1971). *Educational evaluation and decision-making*. Itasca, Illinois: Peacock.

The WHOQOL Group. (1994). The development of the world health organization quality of life assessment instrument. (pp. 41-57). In Orley, J. & Kuyken, W. (Eds.). *Quality of life assessment instrument: International perspectives*. New York: Springer-verlag.

Tyler, R. W. (1943). General statement on evaluation. *Journal of Education Research, 29*(1), 3-25.

Tyler, R. W. (1986). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago : University of Chicago Press.

ภาคผนวก

ตารางที่ 2 สรุปตามกรอบแนวคิด และทฤษฎีผู้วิจัยศึกษา

องค์ประกอบของการประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ของโครงการ (Product evaluation)	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ตัวชี้วัด	อ้างอิง
1. I (Impact) = ผลกระทบ	1.1) ผลกระทบทางบวก	1.1.1) คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุดีขึ้น	✓	✓
			✓	✓
			<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย - สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง อย่างถูกต้องและเหมาะสม - ไม่เกิดการปวดตื้อตื้อ - นอนหลับพักผ่อนเพียงพอได้อย่างน้อย 6-8 ชั่วโมง/ วัน - มีความรู้สึกดีกับตนเองหรือพึงพอใจในตนเอง - เมื่อเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรือทุกข์ใจ ผู้สูงอายุสามารถหาทางออกได้ 	<p>วังทอง ไกรพิบูลย์, 2555</p> <p>สิวรัมย์ อุณนวิสิทธ์ และคณะ, 2556</p> <p>อบต.พญาท้าว, 2559</p> <p>รัตนะ บัวสนธ์, 2556</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของการประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ของโครงการ (Product evaluation)	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ตัวชี้วัด	อ้างอิง
1. I (Impact) = ผลกระทบ	1.1) ผลกระทบทางบวก	1.1.2) การเข้าถึงสวัสดิการของภาครัฐ	✓	✓
		- ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพตามอัตราที่รัฐจัดสรร	✓	✓
		- ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจาก อบต. พุดตาลวง	✓	✓
		- ได้รับเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้	✓	✓
		- ได้รับเบี้ยคนพิการ	✓	✓
		- ได้รับเบี้ยยังชีพ	✓	✓
		- ได้รับสิทธิสวัสดิการในการซ่อมแซมบ้านเรือน	✓	✓
		- ได้รับสวัสดิการในการสร้างรางถังเก็บน้ำในท้องถิ่น	✓	✓
		- ได้รับเบี้ยค่าเช่าหรือแว่นสายตา	✓	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของการประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ของโครงการ (Product evaluation)	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ตัวชี้วัด	อ้างอิง
1. I (Impact) = ผลกระทบ	1.1) ผลกระทบทางบวก	1.1.3) ผู้สูงอายุรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง	- มีความรู้ดีเกี่ยวกับตนเอง - มีความสุขกับชีวิตในปัจจุบัน	✓
		- ปรับตัวร่วมกิจกรรมกับบุคคลอื่นได้	- ชมรมผู้สูงอายุ - ชมรมศาสนา เช่น ทำบุญ ฟังธรรมะ ทอดผ้าป่า ทอดกฐิน เป็นต้น - ชมรมหรือกิจกรรมอื่นๆ ในชุมชนที่ชื่นชอบ - ไปเที่ยวหรือพักผ่อนนอกบ้าน - ทำกิจกรรมที่ชื่นชอบร่วมกับครอบครัว	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของการประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ของโครงการ (Product evaluation)	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ตัวชี้วัด	อ้างอิง
1. I (Impact) = ผลกระทบ	1.2) ผลกระทบทางลบ	1.2.1) ผลกระทบต่อครอบครัว	- สูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ	✓ พวงทอง ไกรพิบูลย์, 2555 สำรวจชุมชนใกล้ศูนย์และคณะ, 2556 อบต.พุดซาพลาจ, 2559 รัตนะ นวาศน์, 2556
		1.2.2) ผลกระทบต่อผู้สูงอายุ	- เหนื่อย อ่อนเพลีย ปวดเข่า - สุขภาพกาย - สุขภาพจิต	✓
2. E (Effectiveness) = ประสิทธิภาพ	2.1) บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	2.1.1) ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเอง	- การป้องกันการผลิตหกล้ม - การรับประทานยาที่ถูกต้อง - การแจ้งเตือนกิจกรรมเสี่ยงต่อโรค - การดูแลสุขภาพทั่วไปตามวัยของผู้สูงอายุ - การบริโภคอาหาร	✓

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของการประเมินผลสิทธิหรือผลลัพธ์ของโครงการ (Product evaluation)	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ตัวชี้วัด	อ้างอิง
2. E (Effectiveness) = ประสิทธิภาพ	2.1) บรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	2.1.1.2) ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - การป้องกันการตัดทอนกระดูกของผู้สูงอายุ - การออกกำลังกายหรือบริหารร่างกายที่ถูกต้อง - การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนไหว เช่น ไม้เท้า ไม้สามขา หรือ walker 	<p>✓</p> <p>วังทอง ไกรบุษย์, 2555 สิวราณ อุณหสิริภักดิ์และคณะ, 2556 อบค.พฤศจิกายน 2559, 2559 รัตนะ บัวสนธ์, 2556</p>
		2.1.1.3) ครอบครัวของผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ	<ul style="list-style-type: none"> - การประเมินภาวะฉุกเฉินของผู้สูงอายุ - การตัดสินใจช่วยฟื้นคืนชีพเบื้องต้น - การช่วยเหลือในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ 	<p>✓</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของการประเมินผลผลิตภัณฑ์ของโครงการ (Product evaluation)	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	คำชี้แจง	อ้างอิง
2. E (Effectiveness) = ประสิทธิภาพ	2.2) ความพึงพอใจ	2.2.1) ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการ ๑	<ul style="list-style-type: none"> - แบบสอบถามประเมินผลโครงการ - อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) - กองสวัสดิการสังคม อบต. - พศุดาหลวง ที่ประเมินตามระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ๑ 	<p>✓</p> <p>พงทอง ไกรบุญ, 2555 สุวรรณ อุณหภัทรและคณะ, 2556 อบต.พญาลา ๑, 2559 รัตนะ บัวสนธ์, 2556</p>
2.3) การมีส่วนร่วม	2.3.1) ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ	<ul style="list-style-type: none"> - วางแผน - ลงพื้นที่ - ขั้นตอนการสำรวจ - ประเมินผล 	<ul style="list-style-type: none"> - ร่วมแสดงความคิดเห็นและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ - ปฏิบัติตามคำแนะนำ - การให้ข้อมูลผู้สูงอายุ - การให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา 	<p>✓</p>

ตารางที่ 2 (ต่อ)

องค์ประกอบของการประเมินผลผลิตหรือผลลัพธ์ของโครงการ (Product evaluation)	ประเด็นหลัก	ประเด็นย่อย	ตัวชี้วัด	อ้างอิง
3. S (Sustainable) = ความยั่งยืน	3.1) การขยายผลของโครงการ	3.1.1) การขยายจำนวนจิตอาสา (อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ)	- การขยายจำนวนจิตอาสาในชุมชน - การขยายจำนวนจิตอาสา (เยาวชน)	✓ ✓ พงทอง ไกรพิบูลย์, 2555 ศิริวรรณ อุณหวิมล และคณะ, 2556 อบต.พญาภิรมย์, 2559 รัตนะ บัวสนธ์, 2556
4. T (Transportation) = การถ่ายทอดส่งต่อ	4.1) การเผยแพร่ความรู้และ ความสำเร็จของโครงการ	- การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ชุมชน - การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว	- ออกรายการ TV ภูมิภาค - แลกเปลี่ยนความคิดเห็น - การบอกกล่าว	✓ ✓
		- การเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	- เปิดให้หน่วยงานอื่นเข้ามาดูงาน ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ฯ เพื่อช่วยเหลือ - จัดบรรยายตามหน่วยงานที่สนใจ	✓

ตารางที่ 3 สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ (ด้านผลกระทบ "Impact")			
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบ	สรุป
อรุณศรี (นามสมมติ)/ 75 ปี	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุดี "ทางด้านร่างกาย" 	<ul style="list-style-type: none"> - 	<ul style="list-style-type: none"> 1. มีอาการเจ็บตามกระดูกตามข้อเข่าชาย รักษากับแพทย์ประจำห้องค่อเนื่อง ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่มีอาการเจ็บปวดร่างกายอื่น ๆ เพิ่ม 2. สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เอง เช่น อาบน้ำ รับประทานอาหาร และอาบน้ำได้เองอย่างช้า ๆ 3. ไม่เคยมีการหัดกดหมัดในหมู่บ้าน 4. สามารถนอนหลับได้ 5 ชั่วโมง/ วัน มีต้นกลางคืน แต่หลับต่อได้เอง ไม่ใช่ยานอนหลับ 5. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเอง
	<ul style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย 2. สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม 3. ไม่เกิดการพลัดตกหกล้ม 4. นอนหลับพักผ่อนเพียงพอได้ อย่างน้อย 6-8 ชั่วโมง/ วัน 5. มีความรู้สึกดีกับตนเองหรือพึงพอใจในตนเอง 6. เมื่อเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรือทุกข์ใจ ผู้สูงอายุสามารถหาทางออกได้ 	<ul style="list-style-type: none"> ผู้สูงอายุบอกว่า "มีปวดตามข้อตรงข้างซ้ายนี้ หมอบอกเค้าเรียกว่าอะไร ไรก็อย่างนี้ละ ได้ดีแล้วเหลืออีกข้างนี้ละก็ตั้งแต่ว่างโครงการฯ ไม่มีอาการเจ็บปวดร่างกายอื่น ๆ เพิ่มนะ อันนี้ก็ ดีใจ" ผู้สูงอายุบอกว่า "ฉันช่วยเหลือตนเองได้ เวลาเดิน โคยใช้ไม้ 3 ขา กินข้าว ได้ปกติ อนามัยของข้าฯ จะได้ไม่ล้ม" ผู้สูงอายุบอกว่า "ไม่เคยล้มนะ ห้ามล้มเลย อันตราย ต้องคอยระวังไม่ให้ล้มเด็ดขาด" 	<ul style="list-style-type: none"> 1. มีอาการเจ็บตามกระดูกตามข้อเข่าชาย รักษากับแพทย์ประจำห้องค่อเนื่อง ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่มีอาการเจ็บปวดร่างกายอื่น ๆ เพิ่ม 2. สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เอง เช่น อาบน้ำ รับประทานอาหาร และอาบน้ำได้เองอย่างช้า ๆ 3. ไม่เคยมีการหัดกดหมัดในหมู่บ้าน 4. สามารถนอนหลับได้ 5 ชั่วโมง/ วัน มีต้นกลางคืน แต่หลับต่อได้เอง ไม่ใช่ยานอนหลับ 5. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเอง
	<ul style="list-style-type: none"> - คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุดี "ทางด้านจิตใจ" 		<ul style="list-style-type: none"> 1. มีอาการเจ็บตามกระดูกตามข้อเข่าชาย รักษากับแพทย์ประจำห้องค่อเนื่อง ตั้งแต่เข้าร่วมโครงการฯ ไม่มีอาการเจ็บปวดร่างกายอื่น ๆ เพิ่ม 2. สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เอง เช่น อาบน้ำ รับประทานอาหาร และอาบน้ำได้เองอย่างช้า ๆ 3. ไม่เคยมีการหัดกดหมัดในหมู่บ้าน 4. สามารถนอนหลับได้ 5 ชั่วโมง/ วัน มีต้นกลางคืน แต่หลับต่อได้เอง ไม่ใช่ยานอนหลับ 5. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเอง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปอาการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)			
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบ	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
อรุณศรี (นามสมมติ)/ 75 ปี	-	ตัวจำกัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
			<p>ผู้สูงอายุบอกว่า “วันวันนั่งนอนหลับได้ 6 ชั่วโมง หลับดีอยู่ มีต้นกลางดึกทุกวัน แบบปกติของคนแก่ แต่หลับต่อได้เอง ไม่ใช่ยานอนหลับ”</p> <p>ผู้สูงอายุบอกว่า “พอแล้วกับที่เป็นอยู่ แต่อยากให้อายุยืนแข็งแรง ไม่ปวดตามข้อก็พอ”</p> <p>ผู้สูงอายุบอกว่า “มีเครียดก็เครียดเรื่องสุขภาพนี่ล่ะ แต่ก็กินยาลดปวด ยาน้ำรุงกระดูก ก็ดีขึ้น ว่าง ๆ ฉันก็จะนั่งดูหนังดูละคร มีความสุขดี”</p>
			<p>6. มีภาวะกังวลเรื่องสุขภาพ ได้แก้ไขปัญหาโดยวิธีการรับประทานยาลดปวดและพบแพทย์ และเวลาวางจะผ่อนคลายความเครียด ด้วยวิธีการดูโทรทัศน์รายการที่ชื่นชอบ</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ๑ (ด้านผลกระทบ "Impact")					
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
น้อย (นานสมมติ)/ 80 ปี	- คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุดี "ทางด้านร่างกาย"	-	1. ไม่มีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย 2. สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม 3. ไม่เกิดการพลัดตกหกล้ม 4. นอนหลับพักผ่อนเพียงพอได้อย่างน้อย 6-8 ชั่วโมง/วัน 5. มีความรู้สึกดีกับตนเองหรือพึงพอใจในตนเอง 6. เมื่อเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรือทุกข์ใจ ผู้สูงอายุสามารถหาทางออกได้	ผู้สูงอายุกล่าวว่า "ปวดข้อเข่าเมื่อยหยาเข้า 2 ข้าง เป็นมาเป็นเดือนแล้ว ไม่ได้ไปหาหมอหรือ ไม่มีคนพาไปมีปดที่อื่น" ผู้สูงอายุบอกว่า "ต้องใช้ walker ช่วยเดินเดินที่ไร่ปวดเข่ามาก ต้องคอย ๆ เดินไปเข้าห้องน้ำ เมื่อก่อนไม่มี walker นี้ลำบากมากอหส. เอามาให้ก็ดีซึ้น" ผู้สูงอายุบอกว่า "เมื่อก่อนเคยล้มอยู่ซ้ำไปหมด ตอนนี้ไม่เคยมมีการหกล้มในบ้านแล้ว" ผู้สูงอายุบอกว่า "นอนหลับ ๆ แล้วตื่นกลางดึกทุกวันนะ แต่ตอนที่หลายชั่วโมง ตั้งแต่ 2-3 ทุ่มถึง 6 โมงเช้าเลย ไม่ค่อยนอนกลางวันไม่ใช้ยานอนหลับ"	1. มีอาการเจ็บตามกระดูกตามข้อเข่าทั้งสองข้าง ไม่ได้ได้รับการรักษากับแพทย์ เนื่องจากไม่มีญาติหรือบุคคลอื่นพาไปพบแพทย์ 2. สามารถทำกิจวัตรประจำวัน ได้อย่างน้อย เช่น รับประทานอาหาร และอาบน้ำ ต้องให้คนพญชช่วยในการนั่งอาบเล็กน้อย แต่ไม่สามารถทำงานบ้านได้เอง เนื่องจากปวดข้อเข่ามาก 3. ปัจจุบันไม่มีการหกล้มตกหกล้มในบ้าน 4. สามารถนอนหลับได้ 9 - 10 ชั่วโมง/วัน มีต้นกลางดึกทุกวัน แต่หลับต่อได้เอง ไม่ใช้ยานอนหลับ
- คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุดี "ทางด้านจิตใจ"	-	-	-	-	-

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ (ด้านผลกระทบ "Impact")			
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ	สรุป
น้อย (นามสมมติ)/ 80 ปี		<p>ผู้สูงอายุบอกว่า "ไม่รู้สิ ยังไงก็ได้ อยากให้หายปวดข้อ อยากเดินได้ จะทำงานบ้านทำบ้านทำนี้ได้ อยากไปเที่ยว"</p> <p>ผู้สูงอายุบอกว่า "เครียดก็ไม่มีอะไรมาไม่ได้ทำอะไรมา นั่งคุยกับหลาน ดูทีวี"</p>	<p>5. ผู้สูงอายุมีความต้องการการดูแลและรักษาโรคกระดูกและข้อให้ดีขึ้น เพื่อการดำรงชีวิต</p> <p>6. ผู้สูงอายุมีการผ่อนคลายความเครียด โดยการพูดคุยกับบุคคลอื่นเป็นที่รัก คือ หลาน และดูโทรทัศน์</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปโอกาสสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)					
ผู้ให้สัมภาษณ์/อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
อรุณศรี (นามสมมติ)/ 75 ปี	- การเข้าถึง สวัสดิการของภาครัฐ (ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพตามอัตราที่รัฐจัดสรร)	- สวัสดิการของภาครัฐ (ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการความช่วยเหลือจาก อบต. พลุตาหลวง)	1. ได้รับเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้ 2. ได้รับเบี้ยคนพิการ 3. ได้รับเบี้ยยังชีพ 4. ได้รับสิทธิสวัสดิการในการซ่อมแซมบ้านเรือน 5. ได้รับสวัสดิการในการสร้างราวจับทางเดินในห้องน้ำ 6. ได้รับไม่ทำค้ำยันหรือเว้นเสาตา (กรณีการทรงตัวและสายตาผิดปกติ)	ผู้สูงอายุบอกว่า “ได้รับเบี้ยยังชีพอยู่ 700 บาทต่อเดือน และได้เงินสงเคราะห์คนพิการที่ อบต. พลุตา ซึ่งไม่ได้เข้าทำราวจับห้องน้ำเลขห้องน้ำป่าเพียงแจ่งว่ายังไม่มีการจับ อบต. เจ้าบอกว่าจะทำให้อยู่ อยากได้ราวจับ ถ้าได้ก็ดี เลข เค้านบอกว่าจะมาให้ทำให้อยู่ นะ มาสำรวจแล้ว”	1. ได้รับเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้ 2. - 3. มีการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ 700 บาทต่อเดือน ตรงตามหลักเกณฑ์การได้รับเบี้ยยังชีพ 4. - 5. ผู้สูงอายุไม่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียชีวิต สวัสดิการความช่วยเหลือจาก อบต. พลุตาหลวง คือ สิทธิสวัสดิการในการสร้างราวจับทางเดินในห้องน้ำ 6. ผู้ป่วยมีอุปกรณช่วยในการก้มก้มขึ้นเอง และไม่มีสายตาผิดปกติ (ไม่สวมแว่น)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ "Impact")					
ผู้ให้สัมภาษณ์/อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
ประพัฒน์ (นามสมมติ)/ 76 ปี	- การเข้าถึง สวัสดิการของภาครัฐ (ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพตามอัตราที่รัฐจัดสรร)	- -	1. ได้รับเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้ 2. ได้รับเบี้ยคนพิการ 3. ได้รับเบี้ยยังชีพ 4. ได้รับสิทธิสวัสดิการในการซ่อมแซมบ้านเรือน 5. ได้รับสวัสดิการในการสร้าง ราวจับทางเดินในห้องน้ำ 6. ได้รับ ไม่ทำร้ายหรือเฆี่ยนตี (กรณีการทรงตัวและสายตาผิดปกติ)	ผู้สูงอายุบอกว่า "ผมไม่ได้รับเบี้ย ยังชีพเพราะเป็นข้าราชการบำนาญอยู่ แต่ภรรยาทำได้นะ ได้อยู่ 700 บาท ต่อเดือน ส่วนงานซ่อมแซมบ้านหรือทำราว จับห้องน้ำสร้างเองทำมานานแล้ว ทำเองคับ ตอนนี้ยังไม่ได้รับไม่ทำชั้น เพราะผมยังเดินเอง ได้อยู่"	1. - 2. - 3. ได้รับเงินข้าราชการบำนาญ จึงไม่ได้รับเบี้ยยังชีพ 4. - 5. ผู้สูงอายุสร้างราวจับห้องน้ำเอง 6. -
	- การเข้าถึง สวัสดิการของภาครัฐ (ผู้สูงอายุได้รับ สวัสดิการความ ช่วยเหลือจาก อบต. พุดตาลวง)				

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)					
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
นิภา (นามสมมติ)/ 85 ปี	- การเข้าถึง สวัสดิการของภาครัฐ (ผู้สูงอายุได้รับเบี้ยยังชีพตามอัตราที่รัฐจัดสรร)	-	1. ได้รับเงินสงเคราะห์ผู้ยากไร้ 2. ได้รับเบี้ยคนพิการ 3. ได้รับเบี้ยขงชีพ 4. ได้รับสิทธิสวัสดิการในการซ่อมแซมบ้านเรือน 5. ได้รับสวัสดิการในการสร้าง ราวจับทางเดินในห้องน้ำ	ผู้สูงอายุบอกว่า “ได้รับ 800 บาท เงินเบี้ยยังชีพนะ แต่บ้างก็ไม่ลำบากอะไร มีถูก ๆ คอยดูแลตลอด บ้านก็ไม่ค่อยต้องซื้อของ ถูก ๆ ทำให้หมดเลย มีราวจับ มีกันลื่น มีอุปกรณ์ช่วยเดินซื้อ ให้พร้อม ก็เลยไม่ได้รับกวนให้อบต. มาช่วยในตรงนี้”	1. - 2. - 3. ได้รับเงินเบี้ยยังชีพ 800 บาท/เดือน ตามเกณฑ์มาตรฐานของผู้สูงอายุ 4. - 5. บุคลากรสร้างราวจับในห้องน้ำเอง 6. -
	- การเข้าถึง สวัสดิการของภาครัฐ (ผู้สูงอายุได้รับ สวัสดิการความ ช่วยเหลือจาก อบต. พุดตาลวง)		6. ได้รับไม้เท้าช่วยหรือแว่นสายตา (กรณีการทรงตัวและสายตาผิดปกติ)		

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปอาการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ (ด้านผลกระทบ "Impact")					
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
ประพัฒน์ (นามสมมติ)/ 76 ปี	- คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ "ทางด้านร่างกาย"	-	1. ไม่มีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย 2. สามารถทำกิจกรรมประจำวันได้ด้วยตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม 3. ไม่เกิดการพลัดตกหกล้ม 4. นอนหลับพักผ่อนเพียงพอได้อย่างน้อย 6-8 ชั่วโมง/วัน 5. มีความรู้สึกดีกับตนเองหรือพึงพอใจในตนเอง 6. เมื่อเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรือทุกข์ใจ ผู้สูงอายุสามารถหาทางออกได้	ผู้สูงอายุบอกว่า "ไม่ป่วยเลย สายตียังมีเจ้าหน้าที่ อบรม. หรือ อผศ. มาอึ้งดี เค้านิยมทำให้เราตาชั่งล่าง" ผู้สูงอายุบอกว่า "สามารถทำอะไรได้เอง ไม่ใช้ไม้เท้าหรือเครื่องพยุงอะไร คิดค้นไม้รูดน้ำต้นไม้ ทำงานบ้านเบา ๆ ได้ มีโรคประจำตัวคือ ความดันโลหิตสูง คุณอาการได้ดีอยู่กับผู้สูงอายุบอกว่า "ไม่เคยมีการพลัดตกหกล้มในบ้าน" ผู้สูงอายุบอกว่า "นอนหลับได้ 6 ชั่วโมงในหนึ่งวัน ไม่ใช้ยานอนหลับ กลางคืน"	1. มีอาการเจ็บตามกระดูกตามข้อเล็กน้อย เป็นมาประมาณ 1 ปี มีไปพบแพทย์กระดูกและข้อ ยังไม่ได้รับการอะไรเพิ่มเติม และไม่มีอาการเจ็บปวดร่างกายอื่น ๆ เพิ่ม 2. สามารถทำกิจกรรมประจำวันได้เอง 3. ไม่เคยมีการพลัดตกหกล้ม 4. สามารถนอนหลับได้ 6 ชั่วโมง/วัน ไม่มีคืนกลางคืน ไม่ใช้ยานอนหลับ 5. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในสิ่งที่ตนเองเป็นอยู่ และมีความรู้สึกดีกับชีวิตตัวเองในปัจจุบัน 6. เมื่อมีความไม่สบายใจหรือเหนื่อยใจก็จะนั่งพูดคุยกับเพื่อนบ้านและบุคคลในครอบครัว
	- คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุ "ทางด้านจิตใจ"				

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปองค์การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)		
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	
ประพัตณ์	ผลกระทบทางลบ	
ผลกระทบทง	ตัวชี้วัด	
สรุปเนื้อหาของบทสัมภาษณ์	สรุป	
(นามสมมติ)/ 76 ปี	ผู้สูงอายุบอกว่า “ไม่ต้องงออะไรเพิ่มเติมแล้วในชีวิต เพียงพอแล้ว มีความสุขอยู่กับครอบครัว ลูกและภรรยา”	
นิกา (นามสมมติ)/ 85 ปี	ผู้สูงอายุบอกว่า “ไม่เคยรู้สึกเครียดหรือไม่สบายใจ มีแต่เวลาทำงานบ้านเหนื่อย ๆ ก็จะนั่งเล่นพุดคุยกับเพื่อนบ้านและคนในบ้าน”	
- คุณภาพชีวิต	ผู้สูงอายุกล่าวว่า “ไม่มีปวดตรงไหนหรือ	1. ไม่มีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย
ผู้สูงอายุดี	แต่ฉันมีโรคประจำตัว คือ	2. สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้เอง เช่น อาบน้ำ และรับประทานอาหาร
“ทางด้านร่างกาย”	โรคอัลไซม์”	3. ไม่เคยมีการล้มตกหกล้มในบ้าน
	ผู้สูงอายุบอกว่า “ต้องใช้สามขาเดิน ไม่	4. สามารถนอนหลับได้ 8 ชั่วโมง/ วัน มีต้น
	ใช้ก็เห็นะ แต่ก็ไม่ใช้ก็เพราะหมอบอกว่าให้	กลางคืน แต่หลับต่อได้เอง ไม่ใช่ขานอนหลับ
	ระวังตอนมีกระดูกบาง ให้เอาไม้ช่วยพยุง	
	เวลาเดินทุกครั้ง”	
	1. ไม่มีอาการเจ็บปวดตามร่างกาย	
	2. สามารถทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วย	
	ตนเองอย่างถูกต้องและเหมาะสม	
	3. ไม่เกิดการล้มตกหกล้ม	
	4. นอนหลับพักผ่อนเพียงพอได้อย่างน้อย	
	6-8 ชั่วโมง/ วัน	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการฯ (ด้านผลกระทบ "Impact")					
ผู้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบ	ตัวอย่างชีวิต	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
นิกา (นามสมมติ)/ 85 ปี	- คุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุดี "ทางด้านจิตใจ"	-	5. มีความรู้สึกดีกับตนเองหรือ พึงพอใจในตนเอง 6. เมื่อเกิดความรู้สึกไม่สบายใจหรือ ทุกข์ ใจ ผู้สูงอายุสามารถหาทางออกได้	ฉันก็เลยต้องใช้มัน ส่วนงานต่าง ๆ ในบ้านก็ทำได้หมด แต่ต้องเป็นงาน เบา ๆ และฉันก็อ่านน้าเองได้ ผู้สูงอายุบอกว่า "ไม่เคยล้มเลย" ผู้สูงอายุบอกว่า "นอนหลับเต็มกลางคืนทุก วัน แต่ฉันคิดว่านี่เป็นปกติของคนมีอายุ เข้า นอน ไม่ตีหมา กาน่าจะ 2 ทุ่ม ตื่นมากแต่เข้านอน 4-5 ไม้ ขานหลับ" ผู้สูงอายุบอกว่า "ฉันสบายใจมากตอนนี้ ลำบากมาเยอะที่ผ่านมา ตอนนี้มีความสุขมาก เพราะมีคนดูแลฉันทั้ง ลูก ๆ ทั้ง 6 คนและหลาน ๆ อีก"	5. ผู้สูงอายุมีความพึงพอใจในและรู้สึกดีกับ ตนเอง 6. ผู้สูงอายุมีเหนื่อยใจบ้างเล็กน้อย จะผ่อนคลายความเหนื่อยด้วยการนั่งดูนก ดู ต้นไม้ สวดมนต์ และนั่งรำวงจีน รำไทเก๊ก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)			
ผู้ให้สัมภาษณ์/ อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบทางลบ	สรุป
นิกา (นามสมมติ)/ 85 ปี			<p>ผู้สูงอายุบอกว่า “ไม่เคยเครียด ไม่เคยเป็นอะไรเกี่ยวกับความเครียดเลย</p> <p>ฉันปล่อยวางหมดละ (ยิ้ม) แต่เหนื่อยก็มีบ้าง ฉันก็จะนั่งดูหนัง ไม่สะดวกทำอะไรก็ทำตามที่อาสาสมัครเค้าสอนมา</p> <p>อาสาสมัครเค้ามาให้มีเพื่อนคุยให้กำลังใจกัน ดีมากเลย ฉันว่านะ ถ้าเมื่อเราสุขภาพดี ก็จะรู้สึกดี สุขภาพจิตดี มีความสุขไปด้วย”</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)					
ผู้ให้สัมภาษณ์/อายุ(ปี)	ผลกระทบทางบวก	ผลกระทบ	คำวิพากษ์	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
อรุณศรี (นามสมมติ)/ 75 ปี	-	ผลกระทบ ทางลบ	1. สูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ 2. เหนื่อย อ่อนเพลีย ปวดเวียนศีรษะ - เกิดความภาวะเครียด	ผู้สูงอายุกล่าวว่า “อหส. มาทีแล้ว แต่เข้ามาไป ๆ เดียวอ่ะ มัน ไม่เสียเวลา เลข เดือนนึงมา 1 ครั้ง” ผู้สูงอายุกล่าวว่า “เวลาเจ้าหน้าที่ ออบค. หรือ อหส. มาเยี่ยมก็ไม่มีเหนื่อยนะ ไม่เป็นอะไร เป็นเฉย ๆ”	1. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อครอบครัว เนื่องจาก การเข้าถึงเชื่อมโยงของอาสาสมัครดูแล ผู้สูงอายุเป็นระยะเวลาสั้นและสันทนเป็น เวลาไม่นาน 2. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อผู้สูงอายุ เนื่องจาก ไม่มีผลต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ หลังการเข้าถึงเชื่อมโยง เช่น ไม่มีอาการเหนื่อย อ่อนเพลีย ปวดหรือเวียนศีรษะ และไม่มีผล ต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุหลังการเข้าถึงเชื่อมโยง คือ “ไม่มีภาวะเครียด เช่น หายใจเร็ว ปวดกล้ามเนื้อ เกร็ง เป็นต้น

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)					
ผู้ให้สัมภาษณ์/อายุ(ปี)	ผลกระทบ ทางบวก	ผลกระทบ ทางลบ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
น้อย (นามสมมติ)/ 80 ปี	- ผลกระทบ ครอบครัว	- ผลกระทบต่อ ผู้สูงอายุ “สุขภาพกาย” “สุขภาพจิต”	1. สูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ 2. - เห็นชอบ อ่อนเพศัย ปวดเวียนศีรษะ - เกิดความภาวะเครียด	ผู้สูงอายุกล่าวว่า “คนที่เป็นอย่างนี้จะมา พูดคุย ๆ แล้วก็ไป ก็ดีนะจะ” ได้รู้ว่าเราควร ดูแลตัวเองยังไง ไม่ได้มารบกวนเวลาอะไร เลย สบาย ๆ ไม่หงุดหงิด อารมณ์ดี”	1. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อครอบครัว เนื่องจาก ผู้สูงอายุคิดว่าเป็นการมาพูดคุยให้ ความรู้ในการดูแลตนเอง 2. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อผู้สูงอายุทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ
ประพัฒน์ (นามสมมติ)/ 76 ปี	- ผลกระทบต่อ ครอบครัว	- ผลกระทบต่อ ผู้สูงอายุ “สุขภาพกาย” “สุขภาพจิต”	1. สูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ 2. - เห็นชอบ อ่อนเพศัย ปวดเวียนศีรษะ - เกิดความภาวะเครียด	ผู้สูงอายุกล่าวว่า “อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ นี้ดีเลย ให้ความช่วยเหลือเราเพิ่มขึ้น คือ มาดูแล ให้ความรู้ในการดูแลตนเอง หลาย ๆ อย่าง รู้สึกมีเพื่อนคุย สนุกกันมากขึ้น ขณะพูดคุยก็ รู้สึกดี ไม่มีเหนื่อยนะ ส่วนใหญ่มาเดือนละ 2 ครั้ง ”ดี”	1. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อครอบครัว 2. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อผู้สูงอายุทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปจากการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านผลกระทบ “Impact”)					
ผู้ให้สัมภาษณ์/อายุ(ปี)	ผลกระทบ ทางบวก	ผลกระทบ ทางลบ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
นิภา (นามสมมติ)/85 ปี	- ผลกระทบ ทางบวก	- ผลกระทบต่อ ครอบครัว	1. สูญเสียเวลาในการประกอบอาชีพ 2. - เหนื่อย อ่อนเพลีย ปวดเข่าเข่า - เกิดความภาวะเครียด	ผู้สูงอายุกล่าวว่า “โครงการนี้ ดีมากดูแล มาพูดคุยกัน ให้กำลังใจกัน ไม่คอยรบกวนเงิน หรือคนในบ้านเลย ค่าจะมาเยี่ยมเดือนละ 1- 2 ครั้งได้” ผู้สูงอายุกล่าวว่า “ไม่เหนื่อย ไม่เพื่อย และ ฉันก็ไม่เคยรู้สึกเครียด รู้สึกดีที่เข้ามา”	1. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อครอบครัว 2. ไม่มีผลกระทบทางลบต่อผู้สูงอายุทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิภาพ “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
บุญา (นามสมมติ)	- ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ	1. ร่วมแสดงความคิดเห็นและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่างๆ 2. ปฏิบัติตามคำแนะนำ 3. การให้ข้อมูลผู้สูงอายุ 4. การให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา	<p>“ผู้สูงอายุท่าน่าจะมีเอกซาวเอกซาวให้มากกว่านี้ ส่วนเรื่องอื่นก็ยินดีให้ความร่วมมือทุกอย่างกับโครงการ ฯ และสามารถบอกได้ว่าต้องกินอะไรทำให้ความดันไม่สูง บทบาทไม่ขึ้น ผู้สูงอายุและครอบครัวดีใจที่เรามาได้เข้าไปช่วยเหลือพูดคุย ให้กำลังใจ ผู้สูงอายุที่ปวดเส้านั้นใหญ่แค่จะเหงา ก็เลยอยากมีเพื่อนคุย ถ้าถามว่าจะให้พัฒนาอะไร ผู้สูงอายุเค้าก็บอกว่ายังไม่”</p> <p>“ส่วนใหญ่เราก็เข้าไปถามเรื่องความเป็นอยู่เค้า สภาพของครัวเรือน โรคประจำตัว ดูสิ่งแวดล้อม แล้วถามว่าสบายดีใหม มีอะไรให้ช่วยเหลือบ้าง แล้วเราก็ให้กำลังใจเค้า พูดคุยกันแบบนี้ให้ความร่วมมือ</p> <p>ตอบคำถามที่ตลอด”</p> <p>“เยี่ยม 1 ครั้งต่อเดือน บางทีก็สองครั้ง แล้วแต่อาการว่าหนักหรือป่าว”</p>
			สรุป

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิผล “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	คำชี้ชัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์ สรุป
สุภาพร (นามสมมติ)	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้สูงอายุและครอบครัวให้ความร่วมมือในการดำเนินโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ร่วมแสดงความคิดเห็นและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 2. ปฏิบัติตามคำแนะนำ 3. การให้ข้อมูลผู้สูงอายุ 4. การให้ข้อมูลเพื่อการพัฒนา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อเสนอแนะเพื่อการดูแลที่ทั่วถึงในทุกชุมชน พุดาหลวง คือ ควรเพิ่มจำนวนของ อผส. และให้เจ้าหน้าที่ อบต. ร่วมกับโรงพยาบาลในพื้นที่เข้ามาเยี่ยมผู้สูงอายุกับ อผส. 2. ผู้ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวส่วนใหญ่ปฏิบัติตามคำแนะนำของ อผส. ได้เป็นอย่างดี 3. ทุกครอบครัวมีการให้ข้อมูลผู้ช่วยอย่างยินยอม และยินดีที่มีโครงการ ฯ นี้เข้าไปช่วยเหลือ 4. มีความร่วมมือในการให้ข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเสมอทุกปี

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิภาพ “Effectiveness”)				
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อส.)	การบรรลุวัตถุประสงค์ โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
เสาวลักษณ์ (นามสมมติ)	- ผู้สูงอายุและครอบครัว ให้ความร่วมมือ ในการดำเนินโครงการ	1. ร่วมแสดงความคิดเห็น และหาแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ 2. ปฏิบัติตามคำแนะนำ 3. การให้ข้อมูลผู้สูงอายุ 4. การให้ข้อมูลเพื่อ การพัฒนา	อส. กล่าวว่า “ญาติผู้สูงอายุจะทำให้ความร่วมมือ ดี มีการวางแผนพูดคุยทุกครั้งก่อนลงมือว่าสะดวกวันไหน อย่างไร เมื่อแจ้งแล้วเราก็จะลงมือ โดยมี การวางแผนร่วมกันอีกครั้ง โดยจะเขียนสัปดาห์ละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย มีการให้ความรู้เรื่องโรค แล้วก็จะ มีสอนออกกำลังกายเบา ๆ บ้างกับผู้สูงอายุบางคน ส่วนใหญ่ ก็มีความพึงพอใจในการจัดทำโครงการนี้ ถ้าตามเรื่องการพัฒนาก็น่าจะเป็นเรื่องของการเพิ่ม การลงเรียนของ อบต.”	1. ผู้สูงอายุและครอบครัวร่วมแสดง ความคิดเห็นในส่วนของการวางแผนก่อน การลงมือ ให้ความร่วมมือดี 2. ผู้สูงอายุและญาติยินยอมที่จะปฏิบัติตาม คำแนะนำ เมื่อแนะนำแล้วผู้สูงอายุจะนำไปปฏิบัติ ตามทุกครั้ง 3. ครอบครัวและผู้สูงอายุให้ข้อมูลและประวัติ ต่าง ๆ กับ อส. และเจ้าหน้าที่อย่างครบถ้วนทุกครั้ง ตามวัตถุประสงค์ 4. แนะนำให้มีการลงเรียนผู้สูงอายุเพิ่มเติม ในส่วนของผู้เจ้าหน้าที่ อบต.

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิภาพ “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรลุวัตถุประสงค์ โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์ สรุป
อรุณศรี (นางสมมติ)/ 75 ปี	- ผู้สูงอายุมีความสามารถ และทักษะในการดูแล ตนเอง	1. การป้องกันการพลัดตก หกล้มของผู้สูงอายุ 2. การออกกำลังกายหรือ บริหารร่างกายที่ถูกต้อง 3. การใช้อุปกรณ์ช่วย ในการเคลื่อนไหวนั้น เช่น ไม้เท้า สามขา ไม้เท้าสี่ขา และ walker (กรณีที่ใช้ผู้สูงอายุใช้)	1. ขณะลุกเดินจะลุกอย่างช้า ๆ และมองเท้า ที่ของตนเองอยู่เสมอ มีการจับราวหรือสิ่งของที่มั่นคง ก่อนเดินทุกครั้ง 2. ผู้สูงอายุไม่มีทักษะ ในการออกกำลังกาย ที่ถูกต้อง 3. ผู้สูงอายุสามารถใช้ไม้เท้าอันเป็นแบบ ไม้สามขาได้ถูกต้อง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิภาพ “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อส.)	การบรรยายวัตถุประสงค์ โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเพื่อหาจากบทสัมภาษณ์ สรุป
น้อย (นามสมมติ)/ 80 ปี	- ผู้สูงอายุมี ความสามารถและทักษะ ในการดูแลตนเอง	1. การป้องกันการหกล้มตก หกล้มของผู้สูงอายุ 2. การออกกำลังกายหรือ บริหารร่างกายที่ถูกต้อง 3. การใช้อุปกรณ์ช่วย ในการเคลื่อนไหว เช่น ไม้เท้า สามขา ไม้เท้าสี่ขา และ walker (กรณีของผู้สูงอายุใช้)	1. มีการดูเดินได้อย่างช้าๆ ลงน้ำหนักทำ ไม่ทำกัน มีเข้เล็กน้อย ต้องใช้ walker ในการเดินทุกครั้ง 2. ผู้สูงอายุมีทักษะในการออกกำลังกาย คือ มีการดูนั่ง กำมือ ยกมือขึ้นลง เป็นประจำ ทุกวัน 3. ผู้สูงอายุมีการใช้ walker ที่ไม่ถูกต้อง คือ ใช้ไม่ ลากไปกับพื้นแล้วค่อยขยับเท้าตามไป ทีละข้าง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิภาพ “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรยายวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากสัมภาษณ์
ประพัฒน์ (นามสมมติ)/ 76 ปี	- ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การป้องกันการพลัดตกหกล้มของผู้สูงอายุ 2. การออกกำลังกายหรือบริหารร่างกายที่ถูกต้อง 3. การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนไหว เช่น ไม้เท้าสามขา ไม้เท้าสี่ขา และ walker (กรณีที่ใช้ผู้สูงอายุใช้) 	สรุป <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้สูงอายุเดินก้าวเดินช้า ๆ มีการจัดคองบริเวณรอบบ้านให้เป็นระเบียบ 2. ผู้สูงอายุทำการยืดเหยียดร่างกายในส่วนต่าง ๆ อย่างช้า ๆ ในทุกวันเช้าและเย็น 3. ผู้สูงอายุไม่ได้ใช้ไม้เท้า

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อศ. ที่เข้าร่วมโครงการ ๑ (คำประสิทธิภาพ “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อศ.)	การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์ สรุป
นิภา (นามสมมติ)/ 85 ปี	- ผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะในการดูแลตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. การป้องกันการล้มตก หกล้มของผู้สูงอายุ 2. การออกกำลังกายหรือบริหารร่างกายที่ถูกต้อง 3. การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเคลื่อนไหว เช่น ไม้เท้าสามขา ไม้เท้าสี่ขา และ walker (กรณีที่ใช้ผู้สูงอายุใช้) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขณะลุกเดินจะลุกอย่างช้าๆ และมองเท้าที่ขาตนเองอยู่เสมอ มีการจับราวหรือสิ่งของที่มีมั่นคงก่อนเดินทุกครั้ง 2. ผู้สูงอายุมีทักษะในการออกกำลังกายที่ถูกต้อง มีการทำท่ารำไทเก๊ก กำมือชิดจนตรงแบบ มีดขึ้น ๆ ลง ๆ อย่างช้า ๆ (ทำทุกวันเช้าและเย็น) 3. ผู้สูงอายุสามารถใช้ไม้เท้าขึ้นเป็นแบบ ไม้สี่ขาได้ถูกต้อง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการฯ (ด้านประสิทธิภาพ “Effectiveness”)				
ชื่อผู้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรจุวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
อรุณศรี (นามสมมติ)/ 75 ปี	- ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเอง	1. การป้องกันการล้มตกล้ม 2. การรับประทานยาที่ถูกต้อง 3. การเลี้ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรค 4. การบริโภคอาหาร	ผู้สูงอายุบอกว่า “อผส. ไม่ได้บอกหรือรู้ตัวเองเพราะฉันเป็นเบาหวาน ความดัน กินยาพวกนี้มานานแล้ว (เมื่อถามเรื่องยา ผู้สูงอายุสามารถอธิบายการรับประทานเองได้ถูกต้องตามคำแนะนำแพทย์) อผส. เค้าน่าแนะนำนิดหน่อยและมาแบบพูดคุยให้กำลังใจกัน ส่วนเรื่องอาหาร คนที่มาเยี่ยมก็บอกให้เลือกกินที่แข็งแรงๆ ไม่เค็ม ไม่มัน กินปลาตัวเล็ก ๆ เสริมแคลเซียมก็ดี กระดูกจะได้ไม่พรุน แต่ฉันไม่ค่อยกินเพราะเคี้ยวไม่ไหว แล้วถ้าเรารู้สึกไม่ดี อ่อนเพลีย เหนื่อย เจ็บหัวใจอะไรแบบนี้ก็ติดต่อคุณเงิน 1669 เลย”	1. ผู้สูงอายุไม่มีความรู้เรื่องป้องกันการล้มตกล้ม 2. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการรับประทานยาประจำตัวที่ถูกต้อง (จากที่แพทย์แนะนำ) 3. ผู้สูงอายุไม่มีความรู้เกี่ยวกับกรปฏิบัติตัวเพื่อเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค 4. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการบริโภคอาหารในเรื่องการรับประทานอาหารเสริมร่างกาย (แคลเซียม)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมพันธภาพผู้สูงอายุและ อส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิผล “Effectiveness”)				
ชื่อผู้ให้สัมพันธภาพ (อส.)	การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
น้อย (บานสมมติ)/ 80 ปี	- ผู้สูงอายุมีความรู้ในการดูแลตนเอง	1. การป้องกันการหกล้ม 2. การรับประทานยาที่ถูกต้อง 3. การเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรค 4. การบริโภคอาหาร	ผู้สูงอายุบอกว่า “เค้าก็มาให้ความรู้ทั่วไป และก็การดูแลตนเองกับโรค แบบว่าไม่กินเค็ม กินหวาน กินมัน ๆ วิธีใช้ไม้ช่วยเดินอันนี้ อาสาเค้าบอกว่าถ้ารู้สึกเหนื่อยปวดหัวมากก็รีบออกดูสาวกับน้องสาวให้รีบพาไปโรงพยาบาล อาสาที่แนะนำอกให้กินยา แต่ลูกสาวกับน้องสาวเค้าดูแลเรื่องนี้อยู่ เค้าจัดยาให้ทุกวัน นานมาแล้ว เรื่องของการไม่ให้ล้มจะไม่รู้หรอก ก็คงเดินแบบช้า ๆ มั้ง ทำอะไรก็จะระวังล้ม ชนปูนนั่นนี่”	1. ผู้สูงอายุไม่ได้รับความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการหกล้ม 2. ผู้สูงอายุไม่มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการรับประทานยา 3. ผู้สูงอายุไม่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อโรคต่าง ๆ 4. ผู้สูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับการบริโภคอาหารที่เหมาะสมกับโรค เช่น การทานอาหารสำหรับโรคความดันโลหิตสูง (ไม่กินเค็ม กินหวาน กินมัน ๆ)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อศ. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิภาพ “Effectiveness”)			
ชื่อผู้สัมภาษณ์ (อศ.)	การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
ประพัฒน์ (นามสมมติ)/ 76 ปี	- ผู้สูงอายุมีความรู้ ในการดูแลตนเอง	1. การป้องกันการล้มตก หกล้ม 2. การรับประทานยา ที่ถูกต้อง 3. การเตือนพฤติกรรมเสี่ยง ต่อโรค 4. การบริโภคอาหาร	<p>ผู้สูงอายุบอกว่า “อาสาสมัคร ได้มาให้ความรู้ ในการดูแลตนเองว่าจะต้องควบคุมอาหารเค็มและมัน พวก โรคความดันสูง และกินอาหารรสไม่จัด กินผล ไม้ด้วย ให้เดิน อย่างระมัดระวัง ส่วนการรับประทานยารักษาและดูแลสุขภาพ ดูแต่ให้ตลอด กินมานานแล้ว อาหารที่ควรเฝ้าระวังสำหรับคน อายุมากแล้วก็พวกหม้อ ย่อย ไขมัน ใกล้เคียง ไขมันก็ให้รับไปหา หมอ ไม้ไปฝืนทำงาน ดัดสัน ไม้จะไรพวกนี้คือ ไม้เงินจะตายเอา ถ้ามีอะไรฉุกเฉินก็ โทร 1669”</p>
			<p>1. ผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องป้องกันการล้มตกหกล้ม 2. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการรับประทานยาประจำตัว ที่ถูกต้อง (จากที่แพทย์แนะนำ) 3. ผู้สูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว เพื่อเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค 4. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการบริโภคอาหาร ในเรื่องการรับประทานอาหารสำหรับผู้สูงอายุที่มี ประวัตเป็นโรคความดันโลหิตสูง</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผศ. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิผล “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อผศ.)	การบรรลุวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
นินา (นามสมมติ)/ 85 ปี	- ผู้สูงอายุมีความรู้ใน การดูแลตนเอง	1. การป้องกันการล้มตก หกล้ม 2. การรับประทานยา ที่ถูกต้อง 3. การเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยง ต่อโรค 4. การบริโภคอาหาร	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์ 1. ผู้สูงอายุมีความรู้เรื่องป้องกันการหกล้มตก 2. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการรับประทานยาประจำตัว ที่ถูกต้อง (จากที่แพทย์แนะนำ) 3. ผู้สูงอายุมีความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัว เพื่อเลี่ยง ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรค 4. ผู้สูงอายุมีความรู้ในการบริโภคอาหาร ในเรื่อง การรับประทานอาหารทั่วไปสำหรับผู้สูงอายุ
		1. การป้องกันอาการคัดคก	ผู้สูงอายุบอกว่า “ฉันเดินได้ขึ้นๆ แต่หมอบอกว่าให้ระวัง ตอนนี้กระดุกบาง ต้องเดินช้าๆ ฉันก็ใช้ตลอด ไม่เคยรีบเดิน หรือ ระวังตลอด ไม่อยากจะไปเข้า โรงพยาบาล ยาของโรค โสฬิตจง ฉันกินตามหลายตัว มียาบ้างเลือด กินทุกวัน และก็ยา แคสเซียม ยาละลายลิ่มเลือด พวกนั้นก็กินต้องระวังแล้วก็ไปหา หมอทุกครั้งทีหัด อาสาสมัครบอกว่า โรคนี้ต้องระวังหนัก เป็นล้ม เหนื่อยง่าย แต่ฉันไม่เคยเหนื่อยเลย พัก ทั้งวัน สบาย ๆ อาหารก็ต้องทานที่ไม่มีรสจัด ไม่เค็มหวานมัน กินต้ม ๆ”

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิผล “Effectiveness”)			
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรเทาทุกข์ประสงค์ โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์ สรุป
บุญพา (นามสมมติ)	- ครอบครัวของผู้สูงอายุ มีความสามารถและทักษะ ในการดูแลผู้สูงอายุ	1. การประเมินภาวะฉุกเฉิน ของผู้สูงอายุ 2. การตัดสินใจช่วยเหลือ ภาวะฉุกเฉินเบื้องต้น 3. การช่วยเหลือในการออก กำลังกายของผู้สูงอายุได้	<p>อผส. กล่าวว่า “ผู้สูงอายุและญาติที่บ้านสามารถบอกได้ถึง การป้องกันตนเอง ไม่ให้อาการของ โรคกำเริบ เช่น พวกความดันโลหิตสูง ไขมัน ในเลือดสูง ก็ต้องไม่กินเค็มจัด มันจัด พวก ข้าวขามุแบบนั้น แต่ก็มีป้าหรือลุงบางคนที่ยากกินมาก ๆ เรา ก็บอกว่าเป็นได้แต่อย่างกินน้อยและ กินน้อย ๆ เอะ”</p> <p>อผส. กล่าวว่า “ส่วนใหญ่ไม่ค่อยเกิดภาวะฉุกเฉินกัน เพราะ เมื่อมีอาการเล็ก ๆ น้อย ๆ เช่น เวียนหัว หนักนิด หน่อย หัวใจขึ้น หรือมีอาการที่ผิดปกติไปจากเดิม ก็จะพาไปส่ง โรงพยาบาลกันหมดก่อน ส่วนใหญ่ไปเสียชีวิตกัน ที่รพ.”</p>
			<p>1. ครอบครัวและผู้สูงอายุในครัวเรือนที่บุญพาดูแล สามารถประเมินภาวะฉุกเฉินของผู้สูงอายุได้ เนื่องจากไม่เคยเกิดภาวะฉุกเฉินเลขในรอบหลายซีที่ ผ่านมา</p> <p>2. -</p> <p>3. ครอบครัว : ครอบครัวมีความรู้เกี่ยวกับ การช่วยเหลือดูแลการออกกำลังกายให้ผู้สูงอายุ แต่เป็น ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์เดิม บุญพามีการเข้าไป ช่วยเหลือผู้สูงอายุในการออกกำลังกายบ้างบางครั้ง</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิผล “Effectiveness”)				
ชื่อผู้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรเทาทุกข์ประสงค์ โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	
สุภาพ (นามสมมติ)	- ครอบครัวของผู้สูงอายุ มีความสามารถและทักษะ ในการดูแลผู้สูงอายุ	1. การประเมินภาวะฉุกเฉินของผู้สูงอายุ 2. การตัดสินใจช่วยเหลือภาวะฉุกเฉินเบื้องต้น 3. การช่วยเหลือในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุได้	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์	สรุป
			<p>อผส. กล่าวว่า “ผู้สูงอายุทุกคนในครอบครัวทุกคน จะได้รับความรู้ในการดูแลตัวเอง เมื่อถามกลับก็สามารถบอกได้ กับความรู้ในการดูแลตัวเอง เช่น การป้องกันโรค การทานอาหารที่เหมาะสม ได้ฝึก การนั่งสมาธิร่วมกับการออกกำลังกาย เพราะวัยที่วัยที่ห้อง คิดจิตใจที่สบายใจแล้วร่างกาย จิตใจก็จะสงบ แล้วครอบครัวก็ได้มีความรู้ในการเลือกอาหารที่ถูกคุณลักษณะของผู้สูงอายุ รวมทั้ง ยา และสภาพแวดล้อม”</p>	<p>1. ครอบครัวของผู้สูงอายุมีความสามารถและทักษะ ในการดูแลผู้สูงอายุ</p> <p>2. มีการตัดสินใจช่วยเหลือภาวะฉุกเฉินสำหรับ ผู้ดูแลหรือครอบครัว ได้เป็นอย่างดี ไม่เคยมีประวัติ อการรุนแรงถึงขนาดเสียชีวิตหลังจกมีอาการ ฉุกเฉินแล้วไป รพ.</p> <p>3. ครอบครัวบางบ้านสามารถช่วยเหลือ การออกกำลังกายให้ผู้สูงอายุได้ (มีข้อจำกัดเรื่องเวลา ที่ผู้ดูแลกับ อผส. ไม่ตรงกัน)</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปสัมภาษณ์ผู้สูงอายุและ อผส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฯ (ด้านประสิทธิผล “Effectiveness”)				
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (อผส.)	การบรรยายวัตถุประสงค์โครงการ	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากสัมภาษณ์	
เสาวลักษณ์ (นามสมมติ)	<p>การบรรยายวัตถุประสงค์</p> <p>โครงการ</p> <p>- ครอบครัวของผู้สูงอายุ มีความสามารถและทักษะในการดูแลผู้สูงอายุ</p>	<p>1. การประเมินภาวะฉุกเฉินของผู้สูงอายุ</p> <p>2. การตัดสินใจช่วยเหลือภาวะฉุกเฉินเบื้องต้น</p> <p>3. การช่วยเหลือในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุได้</p>	<p>สรุปเนื้อหาจากสัมภาษณ์</p> <p>อผส. กล่าวว่า “ญาติและผู้สูงอายุที่มีความเข้าใจในการดูแลตนเองดีอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ ส่วนเรื่อง การช่วยเหลือออกกำลังกายของญาตินั้น ญาติจะคอยแนะนำ คอยเตือนและช่วยแนะนำจิตทำออกกำลังกายเบา ๆ ให้กับผู้สูงอายุได้ ดี (หลังจากที่ครอบครัวกลับมาจากการทำงาน)”</p>	<p>สรุป</p> <p>1. ญาติผู้สูงอายุและผู้สูงอายุมีทักษะในการประเมินภาวะฉุกเฉินอยู่แล้ว (อผส. ยังไม่เข้าไปสอนเพิ่มเติม)</p> <p>2. ญาติผู้สูงอายุและผู้สูงอายุมีทักษะในการตัดสินใจช่วยเหลือภาวะฉุกเฉินเบื้องต้นอยู่แล้ว (อผส. ยังไม่เข้าไปสอนเพิ่มเติม)</p> <p>3. มีการสอนการออกกำลังกายกับญาติผู้สูงอายุ แต่ไม่ค่อยได้นำไปจริง เนื่องจากญาติผู้สูงอายุไม่ค่อยได้อยู่บ้าน</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ดำเนินโครงการ ฯ (ด้านความยั่งยืน “Effectiveness”)	
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง
คุณนิจรินทร์ (นามสมมติ)	รองปลัด อบต. พุดตาลวง
คุณภูมิทักษ์ (นามสมมติ)	ผู้อำนวยการสวัสดิการสังคม

การขยายผลของโครงการ	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
- การขยายจำนวนจิตอาสา	<p>“ด้วยผลลัพธ์ที่บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายของโครงการที่พึงไว้ และด้วยอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในวัยผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งส่งผลให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัวแน่นอนว่า อบต. พุดตาลวง ก็จะมีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการรองรับสถานการณ์ดังกล่าวและปัญหาต่าง ๆ ของสังคมผู้สูงอายุที่จะเกิดขึ้น</p> <p>ในอนาคต อบต. พุดตาลวง ยังคงมุ่งมั่นสานต่อและสนับสนุนโครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) ต่อไปเพื่อให้เกิดการพัฒนาต่ออย่างต่อเนื่อง เข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในตำบล”</p>
- การขยายจำนวนจิตอาสา	<p>“จะมีการเพิ่มผู้สูงอายุที่เป็นจิตอาสา ไม่น้อยกว่า 100 คนอันนี้ก็เป็นการคาดหวังที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลพุดตาลวง จะดำเนินการต่อไปในอนาคตและอีกประการหนึ่ง โครงการที่มีการเสริมขึ้นมา ก็จะพยายามดึงน้อง ๆ ชาวชน ที่มีอายุระหว่าง 15-25 ปี เข้าร่วมเป็นจิตอาสา เพื่อจะเข้าไปดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งในการดำเนินงานนั้น ก็จะได้ประสานกับสถานเด็ก ซึ่งทาง อบต. พุดตาลวง ได้มีการจัดตั้งสถานเด็กขึ้นมา ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นจิตอาสาที่จะเข้าไปดูแลผู้สูงอายุ และได้รับการฝึกอบรมการดูแลผู้สูงอายุไปแล้ว จำนวน 20 คน แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากเยาวชนที่อบรมเป็นเยาวชนระดับชั้นมัธยมศึกษา 6 ซึ่งจะไปเรียนระดับมหาวิทยาลัย และไม่ได้อยู่ในพื้นที่ ซึ่งในอนาคตจะต้องขยายเพิ่มมากขึ้น และจะมีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการดูแลผู้สูงอายุให้กับน้อง ๆ ชาวชน ที่มีจิตใจที่จะเข้าร่วมเป็นจิตอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุของเราต่อไป”</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	การขยายผลของโครงการ	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
คุณเชิงยศ (นามสมมติ)	นักพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ	- การขยายจำนวนจิตอาสา	<p>“เนื่องจากปัจจุบันผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ จนคิดเป็นปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงนี้ การดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งทีควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โครงการนี้ทำให้เจ้าหน้าที่และผู้บริหาร ได้ทราบถึงปัญหาผู้สูงอายุในพื้นที่ ทั้งเรื่องอารมณ์ จิตใจ ร่างกาย และสังคม นำข้อมูลปัญหามาแก้ไข และสานต่อ แนวโน้มอนาคตควรมีจิตอาสาสามารถรับเพิ่มขึ้น จากแนวโน้มผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นต่อไป”</p> <p>“อาสาสมัครสงฆ์ดูแลห่วงใยผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส โครงการนี้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมคนในชุมชน แก้ปัญหาในชุมชน สร้างจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชน สร้างโอกาสให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงปัญหาของผู้สูงอายุในชุมชนและผู้ด้อยโอกาส ขอบริบาลมาให้ความรู้เยาวชนในการดูแลผู้สูงอายุ ทั้งเรื่องการดูแลผู้สูงอายุ เช่น การให้อาหารทางสายยาง การวัดสัญญาณชีพ การดูแลป้องกันอุบัติเหตุ ฯลฯ ซึ่งเยาวชนสามารถปฏิบัติได้ อยู่ในเกณฑ์ แต่ตอนนี้ยังไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวัยที่ต้องศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย เวลาว่างก็จะไปอ่านหนังสือ คิวข้อสอบ จึงไม่มีเวลา”</p>

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ (การถ่ายทอดส่งต่อ “Transportation”)				
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	ประเด็นสำคัญที่ศึกษา	ตัวชี้วัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
นิรินทร์ (นามสมมติ)	รองปลัด อบต.พุดตาลอง	การเผยแพร่ความรู้และความรู้เชิงองค์ความรู้	1. การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน 2. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว 3. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ	“ด้วยการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบครอบคลุมในทุกมิติผลที่ออกมาคือ ส่งผลให้ อบต. พุดตาลอง ได้รับรางวัลพระปกเกล้า ประเภทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยมีโครงการที่โดดเด่น คือ โครงการอาสาสมัครผู้สูงอายุ (เพื่อนช่วยเพื่อน) และรางวัล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีการบริหารจัดการที่ดี ดีเลิศ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุประจำปี พ.ศ. 2557 ด้วยอีกหนึ่งรางวัล อบต. พุดตาลอง จึง ได้มี โอกาสถ่ายทอดและการดำเนินงานของโครงการนี้ ซึ่งรวบรวมปัญหาและความสำเร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบันในการเป็นต้นแบบสำหรับการศึกษาดูงานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ ทั่วประเทศ และหน่วยงานภาครัฐอื่นด้วย เช่น กรมกิจการผู้สูงอายุ มหาวิทยาลัยมหิดล ชมรมผู้สูงอายุ นอกจากนี้ยังส่งเสริมและสนับสนุน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไปยังครอบครัวและชุมชนของพุดตาลอง เพื่อให้เป็นบุคคลตัวอย่างของตำบลในการสร้างแรงบันดาลใจให้แก่บุคคลอื่นที่ต้องเข้ามาเป็นจิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาตำบลพุดตาลองในอนาคตต่อไป”

ตารางที่ 3 (ต่อ)

สรุปจากความสัมพันธ์ผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ (การถ่ายทอดส่งต่อ "Transportation")				
ชื่อผู้ให้ สัมภาษณ์	ตำแหน่ง	ประเด็นสำคัญ ที่ศึกษา	คำจำกัด	สรุปเนื้อหาจากบทสัมภาษณ์
คุณภูมิทัศน์ (นามสมมติ)	ผู้อำนวยการกอง ผู้อำนวยการสังคม	- การเผยแพร่ ความรู้และ ความเข้าใจของ โครงการ	1. การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน 2. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว 3. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ	"มีการเผยแพร่" ไปสู่ชุมชนคือ การให้ อพต. ลงพื้นที่ให้ความรู้ในการจัดทำโครงการ ฯ และการดูแลผู้สูงอายุ โดยตรง และมีโครงการออกโทรทัศน์สำหรับความสำเร็ของ โครงการที่ผ่านมา และ อพต. เป็นคนเผยแพร่ส่งต่อความรู้จากภารกิจอบรมโดย โรงพยาบาลและ อบต. เป็นอย่างดี และยังมีเปิดให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาดูงาน และออกไปบรรยายเกี่ยวกับโครงการ ฯ ให้หน่วยงานที่สนใจได้รับรู้"
คุณยิ่งยศ (นามสมมติ)	นักพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ	- การเผยแพร่ ความรู้และ ความเข้าใจของ โครงการ	1. การเผยแพร่ความรู้สู่ชุมชน 2. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่ครอบครัว 3. การเผยแพร่ความรู้ไปสู่หน่วยงานต่าง ๆ	"ได้มีหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามาศึกษาดูงาน ตั้งแต่สัปดาห์ สัมภาษณ์ ทำแบบประเมิน ในประเด็นต่าง ๆ รวมทั้งขอลงพื้นที่ดูการปฏิบัติงานจริงของ อพต. และมีการสัมภาษณ์ กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้เชิญท่านนายก อบต. พุดตาลลงเป็นพิธีการ แล้วเสวนา เรื่องปฏิบัติการ มีการรับเชิญจากหน่วยงานพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชลบุรี ในการเข้าร่วมอบรมเทคนิคสูตรต่าง ๆ ของโครงการอาสาสมัคร เพื่อนช่วยเพื่อนี"